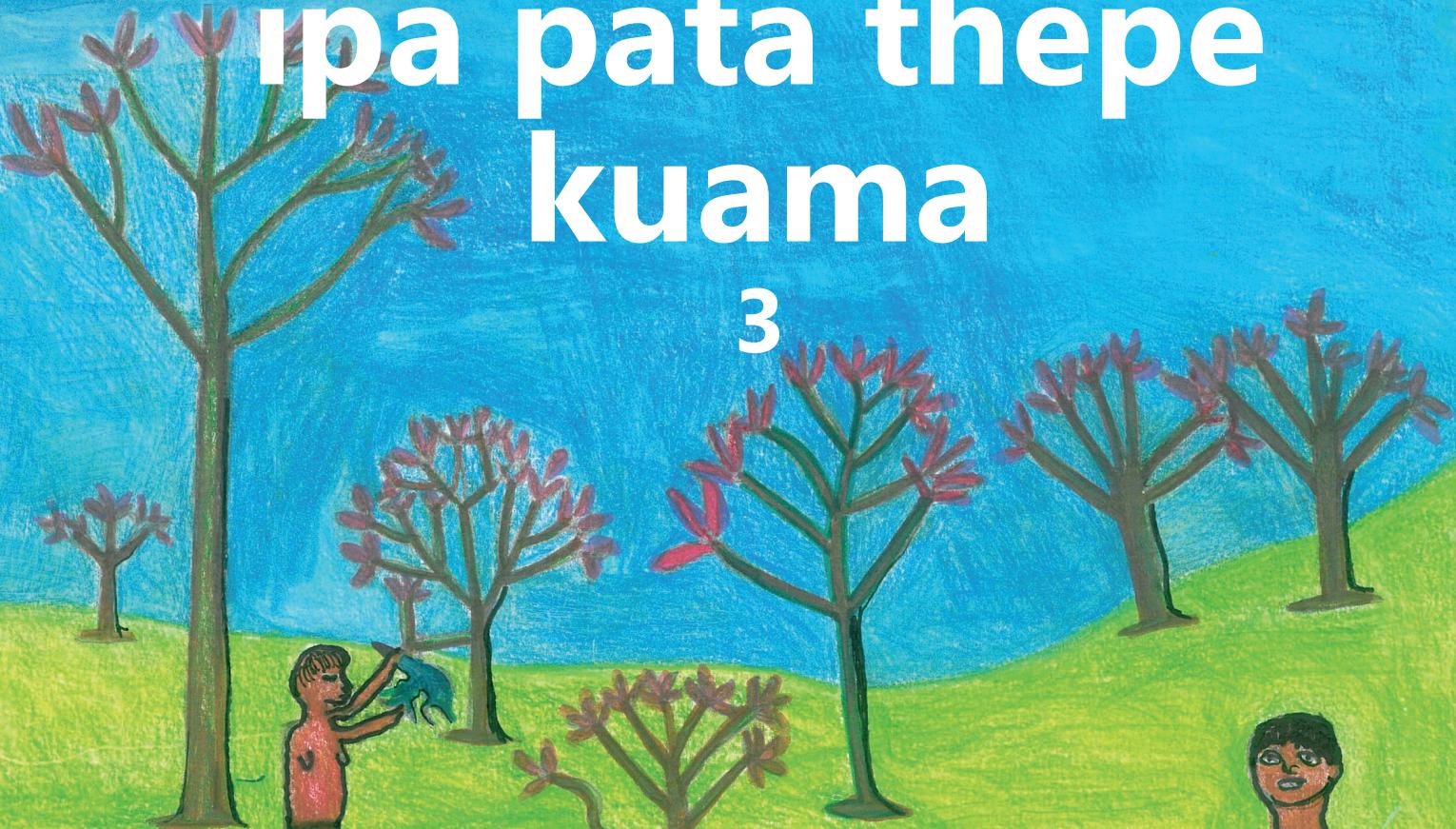

Inaha ipa pata thëpë kuama

3

Saberes Indígenas na Escola Yanomami

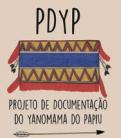

URIHI ANË THËPËÄ POUWI
SABERES DA FLORESTA YANOMAMI

Inaha ipa pata thëpë kuama

3

Realização:

PROJETO DE DOCUMENTAÇÃO
DO YANOMAMA DO PAPUÁ

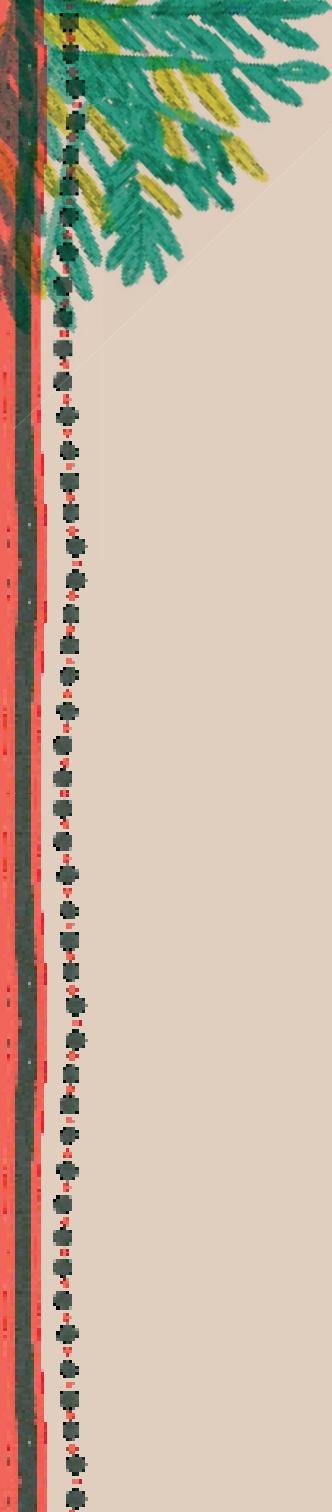

HUTUKARA
Naturae Associação Yanomami

ISA
Instituto Socioambiental

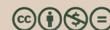
© Os direitos autorais da obra e sobre os desenhos constantes são de natureza coletiva e pertencem exclusivamente aos Yanomama do Papiu.

OBRA LICENCIADA POR CREATIVE COMMONS

ATRIBUIÇÃO - NÃO COMERCIAL - COMPARTILHA IGUAL | 4.0 INTERNACIONAL

A reprodução parcial, bem como adaptações de qualquer forma do conteúdo e ilustrações contidas nesta obra, é permitida **exclusivamente ao povo Yanomami e seus parceiros**, para fins não-comerciais, em obras licenciadas sob os mesmos termos e desde que atribuindo de forma clara os devidos créditos às comunidades indígenas mencionadas e à ação "Saberes Indígenas na Escola Yanomami."

ATRIBUIÇÃO - SEM DERIVAÇÕES - SEM DERIVADOS | 4.0 INTERNACIONAL

A reprodução e distribuição do conteúdo desta publicação em sua integralidade é permitida apenas para fins não-comerciais e desde que atribuindo de forma clara os devidos créditos aos povos indígenas mencionados e à ação "Saberes Indígenas na Escola Yanomami."

CIP-BRASIL. CATALOGAÇÃO NA PUBLICAÇÃO
SINDICATO NACIONAL DOS EDITORES DE LIVROS, RJ

Saberes Indígenas na Escola - SIE SECADI/MEC
Rede SIE UFMG - USP - UERJ - UFES - UEM/PR - UFRGS- UFSC
Coordenação Geral: Ana Maria R. Gomes (UFMG)
Coordenação Núcleo SIE/UFMG: Shirley Aparecida de Miranda
Coordenação SIE Yanomami: Ana Maria Antunes Machado
Coordenação Linguística SIE Yanomami: Helder Perri Ferreira

Waritima aha thëpë tha thaaprarepehe naha thëpë

Xaaria praratima thëpë: Helder Perri Ferreira, Alfredo Himotona Yanomama, Genivaldo Krepuna Yanomama, Marconi Kariuna Yanomama, Ana Maria Antunes Machado

Thëpëä tûrûmatima thëpë: Alfredo Himotona Yanomama, Genivaldo Krepuna Yanomama, Helder Perri Ferreira

Wâritima thëha a patamu wei kipë: Helder Perri Ferreira, Alfredo Himotona Yanomama

Papeo sikî utupa pë thaapratima thëpë: Vitor Yanomama, Hena Yanomama, Marconi Kariuna Yanomama

Pairipratima thëpë: Nelson Hururi Yanomama, Arokona Yanomama, César Yoinari Yanomama, Joana Yanomama, Ari Yanomama, Hoaxina Yanomama, Suka Yanomama, Juliana Migueletto, Tainah Leite

Hei sikî thaapratima a: Edson A. A. Oliveira | Fino Traço Editora

Hei ripro sikî thaï wehi thëpë:

Hei ripro sikî thaï wehi thëpë pairimatima thëpë:

MINISTÉRIO DA
EDUCAÇÃO

Wāāha wēatima thāa: Yutuha pata thëpë ka kuani naha thā turu

Alfredo Himotona Yanomama¹

Papiu thëri yamakî pîriopë hamî yanomama hiramayotima a warokii wei, 1999 ērâma têhë a warokema. Êhñ a waromaki wehi, napë Diocese thëri pënî a waromake mahe, ihi hiramayotima aha yamakî pihi hapa komi moyämiarânî, pîriotima Xokotha yanoha, wäritima yamathëi hapa mahi thaprarema. Yutuha pata thëpë kuprariopë naha yama thā hîrî pihioma yaro, Êhñ makii hei wäritima yama a hapaka thaprarenî, pei yamakî kahikînî yama thâa wärima napë pënî caneta pëähaka hiraî wehi ihi thëpënî ripro yama sikîha turumanî, yama thâ tûrûprarema, pei yama sikîäha hiraa thakepë naha yama sikîäha tanimi, komi yamakî oxe mahio têhë yama sikî tûrûprarema yaro.

Napë Diocese thëripënî sikî thaprari wehi Papiu hamî sikî kâyõ waroaha kôikîhenî, yama sikî taaî xoama. Pei yama thâ tûrûa thararepë naha yama thâäha tûrû hîrî xoama. Êhñ yama sikîä hîrî xoa têhë, thâ tûrû totihiooma, kua yaro hapai naha yamakî pihi kurayoma: "huu! hei naha kami yanomama yamakî

kāhiānī patapē yai turumamuha kuanī yama thā noamipuu tēhē, thēnī yai totihipopē!" einaha yamakī pihi kuu xoama. īnaha yamakī pihi kuma makii, ai wāritima yama thē thaī kōō wei thē nahā mohotioma, yamakī komi oxeoma yaro, komi yamakī pihi mohotia mahia kōrāyoma wāritima aha."Wāritima thē thaī wehi īnaha thēpē kiāt kuaīta?" yamakī pihi yai kunimi yaro.

Papiu thēri yamakī pihi kuu tamu maa tēhē, wāritima yama thē puuxi thaa thaprarepē na ha hei ya thāāha wēakema. Ipa nohi yanomama hiya wamakī hamī, pata thēpē hamī, moko thēpē hamī, ai oxe wamakī pihi mohoti pata patapraaka notiaī wei wamakī hamī, kami Papiu thēri yamakī uhurupē pree hamī hei yama thēriā hirimaī wei thē kua! Hapa yama thē thaprarepē na ha thā maprarioma ai yama thēpē thaī kōōwei thē kuonimi yaro.

Īhā kuranī 2001 īrāma tēhē napē CCPY thēri pēnī, Missão Catrimani urahi ha pihi moyāmī protima thē riā thaprai wehi kama napē yāmi pēnī poapoaxi praapēha thē xaaria hāthōprari wehi, yanomama yamakī nakaa piyēkēaha xoapotuhēnī, pihi moyāmīprotima a thaa xoapraremahe. īhē pihi moyāmīprotima aha komi yanomama yamakī hiramaī xoamahe, ai napē pēnī yanomama yamakī nohimaī wehi Papiu thēri yamakinī, yama thē taimi mahio tēhē. Yanomama yamakī komi koāha piyēkēa

potuhen̄, pihī moyām̄iprotima aha yamak̄ hiramā xoamahe, urihi aha komi thēpē kuowei thēpē kua pēnaha thāāha yamak̄ hiramā xoamahe, urihi an̄ aipēā kua pēnaha thāāha yamak̄ hiramamahe, kama napē pēn̄ mareā sipē toā he tēhē pē pihī hētēmuu maawei thāāha yamak̄ hiramamahe. Einaha 2001 ērāmaaha CCPY thēri pēn̄ yanomama yamaki pihī hapa moyām̄ia mā kemu kuamahe.

Tūrūamotima aha pihī moyam̄iprotima thē hirā wehi thēha, hiramatima yamak̄ komi hiramā kōōmahe, ihi turuamotima aha pihī moyam̄iprotima yamaa thā tēhē, napē kama pēn̄ wāritima thāāha hirapuwehi yamaa pree thama, ai thēpēā komi ham̄ napē CCPY thēripēn̄ yanomama yamak̄ komi hiramamahe, inaha thē kua yaro, ūhū tēhē kami Papiu thēri yamak̄ pihī moyām̄iā pairioma.

Kua yaro hapai naha hiramatima Papiu thēri yamak̄ pihī moyām̄iā kuprarioma: hei hiramatima Genivaldo Krepuna axo, hei hiramatima Marconi Kariuna axo, hei hiramatima Alfredo Himotona yaxo, hei hiramatima César Yoinari axo, einaha yamak̄ pihī moyām̄iā kuprarioma, napē CCPY thēri pēn̄ hei 2003 ērāma tēhē Powapixithaha tūrūamotima aha pihī moyam̄iprotima aha yanomama yamak̄ komi hiramā he tēhē.

Ĭh̄t türūamotima aha pihi moyam̄iprotima aha Papiu th̄eri yamak̄t pihi moyām̄iāt̄ hetuo kōrān̄t̄, yanomama pairipratima kama napē CCPY th̄eri p̄exo, wāritima yamaa thaprarema. Ĭh̄t wāritima yamaa thaprari wei, yama th̄eha türūprarint̄ pei yama sikiāha hiraa xoakiwei, napē p̄e pihi kupē naha yama sikiāha hirakema. Ĭh̄t wāritima yamaa thaīt̄ wei a naha thamu mohotioma maki, waiha komi yanomama yamak̄in̄t̄ pei yama thāt̄ türūprari wei, kami yanomama yamak̄t̄ urihipē ham̄t̄ napē CCPY th̄eri pēn̄t̄ ripro siki x̄im̄iāt̄ xoaki wehi siki waroa piyēkēo xoakema, Ĭh̄t siki warookii wei hiramatima yamak̄in̄t̄ yama siki taaīt̄ xoama. Tūrūmatima p̄exo, hiramatima yamak̄in̄t̄ iħ̄t̄ yamasik̄t̄ taaīt̄ xoa tēhē, hapai naha yamak̄t̄ pihi kuu xoama: "huu! hei thāt̄ totihi mahin̄t̄ kirihi" einaha hiramatima Papiu th̄eri yamak̄t̄ pihi kuma. Kami yamak̄in̄t̄ yamasik̄t̄ thaprari wei yamak̄t̄ kanasiha taamorint̄, iħ̄na ha yamak̄t̄ pihi kurayoma makii, kami Papiu th̄eri yamak̄t̄ p̄iħ̄opēha, wāritima yamaa thaīt̄ pihiowei yama th̄ē tanimi.

Wāritima pei yama thāāha xirōt̄ taī puoma, pihi moyam̄iprotima th̄eha hiramatima yamak̄t̄ pihi moyām̄iārān̄t̄ yama thāt̄ hīrīt̄ wei, "napē CCPY th̄eripēn̄t̄ yamak̄t̄ hiramaīt̄ pouhe ta!" yamak̄t̄ pihi kuma, kama napē p̄e urihipē ham̄t̄ yanomama yamak̄t̄ hiramaīt̄ wehi, CCPY th̄eripēn̄t̄ wāritima aha yamak̄t̄

hiramaĩ he têhë, thë wãisipë waatooma ma makii, "Papiu hamî yanomama yamakî yaiha wãritima yamaa thaĩ pihio", ïnaha hiramatima Papiu thëri yamakî pihî yai kunimi. Thë naha thamu mohotio xoama yaro, yamakî pihî hêtémoma.

CCPY thëripënî kami yanomama yamakî urihipë yaihamî wãritima ãriã thamaĩ wehi komi hiramatima yamakîha thë noa xaari waxuma makihi, yanomama yamakî pairipraî wehi kama napë CCPY thëripënî ai thëpëäha komi hiramatima yamakî hiramaĩ wehi ñhñ thëpëha yamakî pihî xaaripruu wei kami yamakî yanopë hamî yamakî pihî xirõ xarirano kõõ huruma.

CCPY thëri pënî, ïnaha hiramatima yamakî pihî moyämîämâi kuatihuru he têhë: huu tihi pëxo, yaropëxo, yuripëxo, thëpënî pëyëatima, 2002 ïrãma têhë (IBAMA) pëha napë Helder Perri Ferreira a kiãi têhë, kihamî Missão Catrimani thëripë pîrîopë hamî a hapa aakurayoma, ïhî têhë ïhã Missão Catrimani thëri yanomae pëha taarînî, Powapixita hamî a yapamuuhâ kõimanî, CCPY thëri pëxo, kami yanomama hiramatima yamakîxo, kama napë pë urihipë ha pihî moyämî protima yamaa thati pëha a waroa xoakema, "kami yanî yanomama ya thëpë pairipraî pihio, ya thëpëha moyämîmarînî kama yanomama thëpë urihipë totihi noamamopë" einaha pihî nêhë ha kunonî, pihî moyämî protima

aha 2002 kama ırāma axoaha Yawaripē pīrīo wei Ajarani thēripē urihi pēha, Helder Perri Ferreira ahuu yapaa kōōtayoma. Ajarani thēripēha ahutayu wei, Powapixitaha a kōā yapaaha kōponi, kihamī akua kōrāyoma, ai yanomae thēpē hamī Toototobi thēripē pīrīo pēhamī ihi Toototobi urihi hamī ahutayu wei, Powapixita ha a kōāha kōponi, kami Papiu thēri yamakī urihipē hamī a huu pihio wei CCPY thēri pēha thā xaria kōprarema.

Papiu hamī ãriā huu wei thāāha xaariprarini, agosto 2003 ırāma akupru kōō tēhē, kami Papiu thēri yamakī pīrīo kuo pēhamī ahuu kuaī nohōimama, kami Papiu thēri yamakī ha aha waroikinī, yanomama yamakī ka kuaī wei naha thē toaī xoama, yamakī rāma huu wei thē toama, yuri yama upē xēapēhamī apree huma. Papiu thēri yamakiriā pairipamu yaro, Helder Perri Ferreira eha yanomama yama ethā pata mahi hiramama! kama anī thā yai hiriā xaariprai kuo pihio pēnaha thēpē pree wāri kuama, "yamakī naha ka heria yuwei, yamakī naha ka yesiayu wei, thuwē thēpēha wārō yamakī ka thuwēpēmu wei, yamakī ka naarimu wei" komi thēpēā toama. Helder eha kami Papiu thēri yamakī kāhiā hīpīmu kirinimi, hiramayotima thēha Papiu thēri yamakī pata mahi moyāmīā mai hetuoma yaro, yanomama yama ethā pree pata hīpīma, hiramatima yamakinī hapai naha pīrīotima yama thēpē

noa thama:

"Awei Papiu thëri yamakîha hei napë aka waroikîhe, hiramatima CCPY thëri a yamakî kâyoriã kiäi wei a wama a naha wâriponomai, kami Papiu thëri yamakî kâhi ãha taarînî pih moyämîprario têhë, heha Papiu thëri yamakî xirôha ãriã kiäi, yanomama thëpë hamî CCPY thëripë kiäi wei pënî ai yanomama thëpë kâhiä komi pou hikia yarohe, ai yanomama thëpë kâhiriä nikere poimi."

Einaha kami Papiu thëri yamakî noa thayoma yaro, Helder eha Papiu thëri yama thã xirô hîpia xoakema, ƒhî yama ethâ hîpîranî yanomama thääñî pei yama wâäha pree hira xoakema.

Hiramayotima yanomama aha totihi kami hiramatima yamakî pih xariramama yaro, ihi yama wâäha hiraai pihoranî kama akiäi kuapënaha Papiu thëri yamakî pih kuuha kuikînî yama wâäha hiraaxoakema, hapa a waroo têhë, kama ethääñî Helder Perri Ferreira wâäha kuoma, kami Papiu thëri yamakînî yama wâäha hirakii wei, Helder Perri Ferreira Tixopona yama wâäha hirakema. Hiramayotima thëha yänikînî Papiu thëri hiramatima yamakî kâyô kiätimi yaro, pei yama wâäha yanomama prarema, urihi hamî ãrëpa kokopëhamî puupë ohote mahika kua wei, Papiu thëri yamakînî Tixopoma yama pëäha hiraai yaro ihi puu naha

yama wāāha yëtëmakema, kua yaro ūhē tēhē CCPY thëri akuoma. Awei hei wama thā yai hiri! Helder Perri Ferreira Tixopona axo, Hiramatima Papiu thëri yamakixo, yanomama Hiramayotima aha yamakî pihi xaariaka thapramayorayoni, naha thā maprarioma.

Papiu thëri hiramatima yamakî pihi yai ka kurayoni naha

Hapai naha hiramatima Papiu thëri yamakî pihi kurayoma: pata yama thā türümäi pihioranî “hei hiramatima yamakî ka moyämî prarî he tēhë, pata yama thā türümäi wei thë kua. Kami horepë thëri yamakî kâhiänî patapë kuaimi yaro thë totihiiimi toko!” einaha hiramatima Papiu thëri yamakî pihiha kuruni, pîriötima thëpëxo komi yamakî noa thayorayoma.

Ūhē tēhë wäritima yamathëriã thaï kua pënaha pata thëpëha, hiya yamakîha, thuwë moko thëpëha, thuwë pata thëpëha, ai pata thëpëha komi yama thā wëama. Ūhē yama thā wëai tēhë, komi thëpënî thääha hîrirîhenî thëpë pihi topraroma. Papiu thëri yamakîñ yai hai kuapë naha, wärimatima yama ãriã thaï yaro. Hiramatima yamakîñ Papiu thëri pîriötima yamakîha yathâ yai wëakii wei, hapainaha yamathâä wëa thaakema:

“Yutuha kahiã toatima ai napë *antropólogo* pëäha kuo wei

pēnī, yanomama yamakī kahīā komi toa hikia potayoma yarohe, hei kami hiramatima yanomama yamakī yainī, kāhiā toatima yamathē thaī pihio" einaha pata thēpē ha yamakī kuma.

Awei, hapai naha yama thēpēāha yai wēa thaakema: yutuha pata thēpē yaika kuani naha ūhī yama thēpēha wārinī, ripro yama siki riā thaprai wei:

Õmama thāā;

Yoa thāā;

Titikīkī ka kuoninaha thāā;

Yoteanari thāā;

Õēkī thāā;

Terema thāā;

Haya thāā;

Thomī thāā;

Hee axo, Tēpē axo kipē ka kuaninaha thāā;

Hērōna thāā;

Iwa thāā;

Xirōrōma thāā;

Sinahēoma thāā;

Sīhīnarī thāā;

Krukunarī thāā;

Narā thāā;

Yoroamiri thāā.

Hei ihi yama thēpēā komi xaaria naha maa mahiāha parī prarīnī, wāritima yamaa thaī xoama. Waiha yamathē wāri tēhē, yamakīriā yakēhoimi yaro, īnaha yamathēpēā hapa xaaria thararema.

Papiu thēri yamakīnī yutuha pata thēpē yai kakuaninaha hei yama thāāka tūrūprarenī, ai yanomama wamakīnī wama thāā taaī tēhē, wama thā yakēhē himanomai! Kami yamakīnī pata yama thā hiripuu kuo paxiopē naha yama thā tūrūā thaprarema, ai wamakīnī pata wama thā hiripuu kuo paxio pēnaha thē pree xomi, īnaha hiramatima Papiu thēri yamakī pihi kuu yaro, hei noa wēatima thēha yamathē noa xaari wēakema. Ai yanomama wamakīā haī wei thē pree xomi hetu, mori yanomama thāāha yanomama yamakīā ha kua makure pei yathēpē tūrūmai wei yamakī kanasi xomi nikere waato yaro!

Papiu thēri yamakīnī hei pata yama thāāka tūrūprareniiha ai yanomama wamakī pihiha xarironī, kaho wamakīā haī kuo paxiopē naha ai pata wama thēpēā pree tūrūmai, yanomama yamakī kāhiā pata mahi kua xoa makure yamakī kāhiānī patapē

türümamu maa tēhë, thë totihimi kua yaro hei wama thã yai hirñ, ūt hñ tēhë wamakñ pih xaariropë: "Awei, peheti" yanomama pei yamakñ häi wei thë kua mahia makure, yama thëpë türümañ mii yaro, ripro sipë kuproimi, einaha wamakñ pih kuupë.

Noa wëatima thëha hei ihi thää kua, wamakñ pih hetemuu tēhë, hei thääka kiinñ wamakñ pih pree pairiprat wei thë kua.

Hei thää kakiinñ wamakñ pih homopramañ wei thë kua, wamakñ pih hëtëmoma makii hei thääka kiinñ wamakñ pih moyämñ rurupuu wei thë kua, ihi tēhë hapai naha wamakñ pih tamari: "awei, hei thää totihim yaro kami yamakñi pata kuañ paxiopë naha hei thääka kii, ihi yathä türümañ pihio" einaha wamakñ pih thamañ wei thë kua. Awei hei Papiu thëri yamakñi yamathë noa komika wëare wamathä komi hiriärarikuha ipa nohi thëpë?

Awei, ipa nohi ai hiramatima wamakñi, hei pata thã türü kakiinñ kaho wamakñ türümatimapë hiramamu pata thääha thëpë pih xariropë, waiha pata thã naha mohotimañ huo maapëhe, pei wamathëpë noa pree thai wama thã hiramarañi, hiramayotima yanomama aha, kaho wamakñ urihipë hamñ hei siki waroo piyëkëomopotayu tēhë, hiramatima wamakñi kaho wamakñ patapë hamñ wama sikiäha pree hapa wëañ pario, pata thëpënñ

hei Papiu thëri yamakïnî pata yamathä hiripu kuo paxio pënaha,
pata thëpënî thä pree hiriþehe.

Ipa nohi hiramatima ai wamakï hiramayotima yanomama oxe
wama thëpë hiramarañi, hei wamasiki waiamamaï tokonomai!
wama siki xaari totihi noamaï, wama siki hoyapramaï tokoonomai!
pata thä thamu naha mohoti makii ,Papiu thëri yamakïnî tete
mahi kiäi mahioma yaro.

Awei ïnaha thää kutaama, noa wëatima Papiu thëri thä
maprarioma. Kami Papiu thëri hiramatima yamakï pihi topraru
kaho komi ipa nohi wamakï hamï, kami Papiu thëri pïriotima
yamakï ha hiramatima yama ekï pihi pata mahi topraru! Pata
yamathä komi xaaria pariþparema yaro, waiha yamakï pata kiäi
mahio xoama yaro.

Napë wamakïnî hei thapratica Papiu thëri aha yamakï
pairipraï wei wamakïha, yamakï pihi pree pata topraru!
Yanomama pairipratima napë wahakïha yamakï pihi pree pata
topraru, yamakï pata pairiaprarema yaro wäritima aha, kami
hiramatima yanomama Papiu thëri yamakï ha yamakï pihi
pree pata topraru! hei wäritima yamaa thaï tëhë yamakï yai
yäximonimi yaro.

Pïriotima Papiu thërioma wamakïha yamakï pihi pree topraru,

ai wārimatima yamapē thaï kuaï pihiope na ha wama thëpëä pree xaariaprarama yaro, Papiu thëri hiya wamakîha yamakî pihiope topraru, hiramatima yamakînî wāritima yamaariä thaï wei, apiamã rotipa praapëha napë kîpënî thëpë thaapi wei utupa toamotima thëpëxo, kâhiä toatima thëpëxo, wama ethëpë xaari kôäprarama yaro.

Ai thä kua xoa: Papiu thëri yamakînî pata yamathä tûrûmaï têhë, komi noamatima thëpérinî yamakî mamo na ha xatipu kuapëhe na ha: Instituto Socioambiental Popixitha thëripëxo (ISA); Hutukara Associação Yanomami (HAY) Popixitha ha a kuowei thëripëxo ; Faculdade de Educação (FAE) thëripëxo Universidade Federal de Minas Gerais (UFMG) thëripëxo, Observatório da Educação Indígena thëripëxo, einaha thëpë pairio kuoma. Ihi thëpënî hapai na ha yamakî pairimaï kuamahe. 2013 èrâma têhë Papiu thëri yamakînî hei pata yamathä tûrûmatihuru têhë, yamakî pree pairipramaha, urihi hamî hiramatima yamakîha sikiriä taamaï wehi, papeo sipë tûrû hamatima thëha patathä tûrûha hamahenî sikî pree xîmaprara mahe, Popixitha ha yamakîriä kiäi wei thë kuo têhë, ISA yanoha yamakî mimapohe, pei yamakî kiämai wehi yano noa xaari waxua praramaha.

Waiha ai 2014 èrâma kôõ têhë hei komi noamatima

pata th p  ha kakii th p  pree pairio k  ma,  hi pata yama th   xaariaprara  xoatihuru t h ,  hi t h  UFMG th rip n ai x  mi thapratima a thaa xoapraremahe. Saberes Indígena na Escola w  ha kuo wei thapratima a thapraremahe.  naha ai x  mi thapratima a thaprarema makihi, Papiu th ri yamak n pata yama th   t r  mai xoatima, Pih moy  m protima yamak  pree t r  matima, hei heaka ham  kama th p  ha kure naha th p  pree pairio kuo xoatima. Kami Papiu th ri yamak  yai p riop  ham  nap yoma Universidade Federal da Minas Gerais th rioma pata coordenadora Ana Gomes w  ha kuowei a yai huma.  hi t h  Papiu th ri yamak ha kama w   hama, "UFMG th ri yamak n hei thapratima Saberes Indígenas na Escola aha wamak  ki  ma  pihio", einaha a kuma, pata yama th   t r  mai ma xoareha.  hi makii Saberes Indígenas na Escola a   xiha kuran , porakapi pata th kip   t r  xo, ai porakapi pih moy  m protima sik p xo, yama sip  t r  ua haikipra  wei th  yai kuprarioma.  hi yama sip  t r  ua hikiprari makii ai yama sip  tha  k  wei Saberes Indígena na Escola aha th  kua he yatia xoa, Papiu th ri yamak  hurapru xoataa wei th  kuaimi.

Awei  naha ipa th   kutaama th   maprarioma ipa nohi komi

wamaki.

20

Hei ripro siki riā kuprariopë naha thāa

Helder Tixopona Perri Ferreira

Ai thëpëři, wamakì yamaka takii. Kami napë ya makii, yanomama ya thāa pree wāisipë pou yaro, ūhë ya thāa nì mii pou pihi puoimi kutayonì, ipa ya thāa pree wāisipë turua hetukema. Yarëhë ya thāa thaanimi, puuxi ya thāa xirō thakema. Hapai naha thë kuoma yaro hei ya thāa thakema. Hei ripro siki kuprariopë naha, kaho wamakì hamì ya thāa wëaì pihoma. Hei ripro wama siki ka thapore, hei wama siki totihi ka taare, kami napë yanì Papiu thëri pëha hei ya siki hapa nakanimi, kami yanì ya thëpë kiamaì keamanimi. Ìnaha thë yai kuonimi. Wamakì pihí kuno mai. Hapai naha wāha kuo wei anì hei siki yai hapa nakama. Xää Pata arïní, Sikamapiu thëri arïní, ūhë arïní hei siki yai hapa nakama, ūhë arïní ya kïmrema hei ripro siki thaì wei thëha.

Hapai naha thë yai kuoma. Hapaa mahio tëhë, “-Awei, kami yamakì nì patapë thäaha ripro yama siki thaì pihi”, ìnaha yanomama hiramatima thëpëxo, kami napë pairimatima yaxo,

yāmi yamakī pihi hapa yai kunimi. Xā Pata arinī yamakī pihi homopramarema, ūhī thāaha. Hapai naha thē yai kuoma. Yutuha, 2005 thē kuo tēhē, CCPY thēri ya hapa ta kuopii tēhē, kihamī Papiu thēri hiramatima pēha pihi moyāmīprotima yaa thati tēhē, xāa Pata arī rooma huimama, yamakī esikoramopēha. ūhī tēhē, arī warokema. A ha waroikīnī, huu tihi rasio weiha hiramatima thēpē tēkēo wei tihi kasikīha, arī roa xoakema. Mamakai mahi a xirō rooma, yamakarī xīro taama, yamakī esikoramuu kuapē naha, thērī xirō taama. *Matemática* yutuhotima, napē pēnī multiplicação wāha hiraī wehi, ūhī thāaha yamakī esikoramoma.

Ūhī tēhē, yamakī esikoramoa ha huraprarinī, komi hiramatima thēpē yārimoma ha arinī, xā Pata arīxo, yāmi yahakī heia xoaprioma. ūhī tēhē, arī ukua xoapema, kami ya eha ariāri ha hanī. ūhī tēhē, hapai naha arī kurayoma, “–Awei, ipa thārisiā, wa kasi pixi hathōo? Hei pēe ya nehē poimama, kaho wa eha”. ūhī tēhē, ya pihi pata toprarioma, ya kasi pixi mahiotima yaro, ai ya thēpē hiramaī tēhē, yāa hai mahioma kutayoni. Pēe nehe ha pihioni, rope ya nehe karea xoatarema. ūhī tēhē, wāarī haa kōprarioma. “–Ya pihi pata topraru kaho waeha, ase, napē thāaha hei ipa uhurupē wapē xaari moyāmīmai yaro, ya pihi topraru, ai napē pēnī yamakī mēramaī kōo maapehe, wapē hiramaī tēhē,

thë yai totihi, thë xaari mahi”, ɻnaha xã Pata arĩ kuma, kami ya noa thaĩ têhë.

ɻnaha ya noa ha tharînî, ya pihî toa kôprarioma, yama thë thapë naha thëri totihi himama yaro, ya kasi pree pixi mapramarema yaro. ɻhř têhë, yãa pree hama, “–Awei, xã arĩ, peheti wãarĩ haĩ. Hei hiramatima thëpë ka kiinî napë pë pihî kupënaha thë totihi ha taarîhenî, waiha napë patapëha pëä haĩ têhë, wamakî urihipë xaari noamaĩ xoapehe. Peheti thää yai. Napë pënî thëpëä thapuu wehi hei hiramatima thëpë ka kiinî thëpëä pree toa nähë ha mararîhenî, wamakî temi totihi xoamapuu xoapehe. ɻnaha ya pihî yai kuu”, ɻnaha ya kuma, xã arĩxo yahakîä wayomayuu têhë.

ɻhř têhë, wãarĩ haĩ kõoma, “–Awei, peheti yai, ase, peheti yai. ɻnaha thë kua makure, ase, wa warii pihio, kami ya xuhurumuu yaro, ase, wa warii pihio. Utî naha wa pihî yai kuu tha, ase, kami yamakî kahikîäha? Kami yamakî ni patapë thääha? Hapai naha thë kua yaro, ase. Hei kami ya ka kiinî, kami yamakî ni patapë ka kuanii naha, ya thë yai taama, ase, kami ya mamuku yainî ya thë taama. Yutuha kami yamakî ni patapë ni õhõtaa mahiproma, ase. Poo pëxo, sapa pëxo kuno mai, sihema yainî hutukana hamî yamakî kiäti ni õhõtaa mahioma. Sihema anî hutu yaa thakema,

hei kami ya imikč yainč, ase. Heamč, Papiu hamč, kami ya ka kure na ha, ai a kuaimi, ase, pata th  p   ka kuanii na ha th  a hīrīpuu wehi ai p   mii mahi! Horemuu mii! Ase, oxe th  p   x  ro kua h  a p  h   waatore! Kami ya mor  p   mahi, ase! Inaha the kua kutayonč, ya xuhurimuu, ya nomarayu wei th  n   ahate mahi yaro, ase, ya war  pata mahi hikio yaro, kihamč huto mosi hamč ya k  o xaario wei th  n   praha mii. Kua yaro, ya xuhurimuu. Hapai na ha ya pihi kuu yaro. Hei kami ya kii, ya ha nomari  n  , uti na ha hei oxe th  p   rarou h  a   wei pi th  p   kuap   tha? Th  p   kuaimi! Th  p   mohoti xir   pataa n     h  taa h  earayu. Nap   th  a xiro taarihe! Nap   th  aha th  p   xir   kahi  muu xoa! Nap   p   pihi kup   na ha th  p   xir   pihi kua h  rario, hei th  p   xir   nap  o h  rario. Kua yaro, ipa tharisi  , kaho eha y  a hai. Hiramatima th  p  exo kaho wamak  n   ya w  rii! Kami yamakč n   patap   ka kuanii na ha ya th  he   torema   pihio, waiha ripro wama siki thaprap  ! Wama siki n   tete thapop  ! Hei oxe th  p   rarou h  a   wei th  p  n   hei th  a yai taimi yarohe, totihi wama siki thaprap  ! Hei siki ka kurenaha wa siki thaprap  ". Inaha ar   kuma, ai ipa ripro siki himaranč.

  h   t  h  , y  a pree hama, "–Peheti mahi tha, x   a  r  ? Yutuha pata th  p   ka kuanii na ha ripro wa siki yai tha   pihio tha?   h   th  aha ripro yama siki tha   t  h  , th   totihi mahi, kami yaeha   h  

thāa hīrīmuu totihi mahi! Kaho warīnī yamakī nosiamai yaro, ūhī yama siki thaprapē!". Īnaha ya kuma xā Pata ēriha.

Īnaha ya ha kuruni, xā wāari hai kōoma. "–Awei, ase, awei. ūhī makii, wamakī nī teteono mai! Ya kuu hikioma, ya nomai wei thēnī ahate mahi, huto mosiha ipa yano a kua hikia, ase! Ya ha nomarini, hei pata ya thēpēā hīrīpuu wei ya thēpēā kāyo kopohuru, ase! Awei, ipa tharisiā, thē weyaa mahirayoma. Thē titimatiayuu, ya hīpēpē yaro, ya kōa xoatahuru, ase!", īnaha xāa Pata arī kuokuhuruma.

Īnaha xā ãrī ha kuoikuhuruni, ya pihi xīro kiria hērarioma. Hapai naha ya pihi kuu huoma yaro, "–Uuh! Xāa Pata arīnī ya wārii tēhē, '–Awei', ya xaari kutarioma makii, pata thēpēnī ka kuani naha thāaha ripro yama siki thaī wei thē nēhē mohoti pēhē waatore! Pata thēpēā kohipē mahi thare! Xāa Pata wāari hai tēhē, pata arī yai kutayoni, ai ya thāarī nikere hīripaimi, kama ethāarī kohipē mahi yaro, siposi ya thāarī xīro hīrii, ūuxi ya thāarī yai hīripaimi hathōo toko! Utī naha pi ya kiāi kuapē tha? Ya kuaimi, ya pihi xirō hētēmoa nī ūhōtarayu! Hei pata thāaha ai napē a nī ūhōtaai hikioma. Hapai anī, Hayaxina anī, ūhī anī Papiu thēripē pata thēpēāha yutuha ai ripro siki thaa hikiprarema makii, yanomama thēpēnī siki yakēhē himai xi waripruhe! Kua yaro,

ya pree kiri! 'Waiha, kami yamakî riprosipë pree yakëhë himaî hathôkihe ta', ya pihi kuu yaro, ya pree kiri. Napë *antropólogo* pata pënî ñhñ ripro siki pree hoximi himaî hathôkihe, Yanomama ya kahikîä kômi taimi yaro, ñhñ *antropólogo* pata pënî ya nëhë pree wâripru hathôkihe!". Inaha ya pihi kuma yaro, ya kiri kupere.

Inaha ya pihi kuu hëati têhë, hiramatima thëpë yârimoa hurarayotayu wei, thëpë kôa kopema. Thëpë kôa ha kopanî, ya wârihoromahe, xää Pata arñî thää thapë naха, thää pree hîrîi pihiyo yarohe. Ñhñ têhë, xää Pata ya ethëhearñ wëa toreakema hirimatima thëpëha. Hiramatima thëpënî ñhñ ethhaarñ ha hîrîrîhenî, thëpë pihi pree toprarioma. Thëpë pihi pree toprarioma makii, *matemática* thääha pihi moyâprotima aha yamakî pihi èrää mahikema yaro, "–Awei, rope mahi yama siki thaprari!", inaha hiramatima thëpë pihi yai kunimi, thëpë pihi mohotio xoama yaro, xää Pata ãriha.

Ñhñ têhë, yâkîma, mõri imikî hamî thënî tete ha kutarînî, *matemática* thääha pihi moyâmîprotima yamaa thaî huraa ha mahiprarînî, hîrîmamotima yano hamî ya yaparayoma. Poopixita hamî ya riã yëi kôoma yaro, ipa matihî ya pë riã komi ha totihanî, hîrîmamotima yano ha ya koã kopema. Ñhñ têhë, ya riã yëi têhë, apiama hõxo ha apiama yaa nî tapuu têhë, xää Pata arî ukua

kōpema, kami ya noā riā ha thani. Īhī tēhē, hapai naha āri kurayoma. “–*Huuh! Ipa thārisi a kopohuru! Ya īkīa hērayu!*”. īnaha āri kuu nēhē īkaama. īhī tēhē, yaā pree hama. “–Awei, xā arī, ya kōo mahia! Heamī ya pixi nī ōhōtaa yaro, rope ya kōo pihio!”, īnaha yae pree kuu nēhē īkaama. īhī tēhē, ārī īkarayoma, “–*Ha ha aēē! Ipa tharisiā kahikīā yanomama mahio hikiono Ha ha aēē!!*”. īhī tēhē, ya pree īkarayoma, yahakī harokopoyorani. īhī tēhē, wāari hai kōoma, “–Awei, ase, totihi! īhī makii, ase, ai thē weyaha, yāa ta hapii, uti naha pi wa pihi kurayoma tha? Pata thāaha ripro wa siki thaī pihio imi hathōo?”. īhī tēhē, yāa hua xoarayoma, “– Waiha, xā āri, hei tēhē ya kōo wei thē kua mahia! Waiha heamī Papiu hamī ya yapaī kōo tēhē, hiramatima thēpēxo kami yaxo kami yamakinī warī wāri xoa. Waritima yamaa totihi thaprapē!”.

īhī tēhē, xāa wāari hai kōoma, “–*Huuh! ipa tharisiānī ya mēramai pihio hathōo?!* Kami yanī wa noa thaa hikerema, ase! Ya nomai wei thē ahate mahi. Wa nī tetei tēhē, ya nomarayu! Ya ha nomarinī, pata ya thēpēā kāyo kōmi xurukua nēhē marayu! Ase, rope ripro yama siki thapē! Hapai naha ya pihi kuu, ipa tharisiā. Hei aho amoā wa hi ka thapore, hei aho kahiā toa paxitima (*gravador*) waa ka thapore, īhī waa thakuhuru, kami ya eha waa thakuhuru! Waiha, Poopixitha hamī wa ha kopohuruni,

yāmi ya kahikiā toamuu huopē. Mihi yaa hupaī taimi makii, ipa tharisiā Nelson a kua, ipa uhuru Suka a pree pīriā ahate yaro, ūhē kipēnī ya pairimaī huopē, mihi kahiā toatima waa thakuhuru tēhē. Waiha kaho wa eha ipa ya thāa pīhi kāyo ximai yapaī kōo, aho kahiā toatima aha! ūhē tēhē, ripro sikīha ipa wa thāa turumai kōo!. Inaha xāa Pata āri kuma, ipa *gravador Sony* a himaranī. ūhē tēhē, ya pīhi hētēmorayoma. Ipa *Sony* yaa hīpīki xa? “–A maa hathōrayu ta”, ya pīhi xirō kuu puoma. Inaha ya pīhi kuma makii, hapai naha ya pīhi pree kuu hetuoma. “–Peheti, xāa Pata wāari hai, arī taamuu temi makii, arī xaari huai xoa makii, arī warāpata hikio yaro, hei wāritima rope yamaa thaī kemuu maa tēhē, āri nomarayu! ūhē tēhē, yanomama pata thāaha yamaki mohoti nī ōhōtaa hērayu!”. Inaha ya pīhi kua ha heturunī, xāa Pata arīha ipa *Sony* axo porokapi *fita kipēxo* ya ethēpērī ha thakuhurunī, ya yēa kōrayoma, Poopixitha hamī.

Ūhē tēhē, waiha, porakatapi poripakī ha kutarīnī, CCPY thēri yamakinī ai pīhi moyāmīprotima yamaa thaī pihioma yaro, Poopixitha hamī kōmi hiramatima yamapē nakaa piyēkēa nēhē maa xoararema. Yama thēpē ha nakarīnī, thēpē huimama. ūhē tēhē, ipa hepara Nelson hiramatima Sikamapiu thēri a pree warokema. Poopixitha hamī ūhē a ha waroikinī, rope a ukua

xoapema, hapai naha a riā kuu pihoma yaro. “–Awei, ayō arī, hei *fita* ya kipē kāyo warokema, xā Pata arīnī kaho wa eha kama ethāarī pihi kāyo ximirema hei *fita* kipēha”, inaha ipa hepara a kuhoroma, ūhī fita kipē totoaranī. “–Awei, ipa hepara, thē totihi, waiha ya kipēā hīrīi, hei tēhē pihi moyāmiprotima thēha ya nēhē rua mahia!”, inaha Nelso eha ya kuma, *fita* ya kipē toaranī.

Yākīma, Poopixitha hamī pihi moyāmiprotima a ha huraprarinī, ya nēhē rui pree ha maprarinī, ūhī tēhē, xāa Pata ya ethāarī hīrīi kukema. Ya thāarī hīrīi ha kuikinī, “–Aëë! Aëë! Xāa thāarī totihi mahiono！”, inaha ya pihi yai kuma. Ipa kahiā toatima hathōho hoteoma makii, ethāarī waato totihi mahioma! Ethāari taro yai kuonimi! ūhī ya ethāari turumaī kekema. Hapai naha āri hapa totihi kuma, yāmi kama kāhiā toamu tēhē, “–Awei, hei oxe wamakī rarou hēaī wei wamakī yamaka takii, hapai naha thē kua yaro hei ya thāa thai. Hei kami ya kakii yutuha naa arīnī ya thaprarema kutatoynī, kihamī horepē hamī kami yamakī nī pata thēpē pihihuu wei, thēpē nī aipēprario wei, ya thāa hīrīpuu yaro, ya thāa thai pihio. Hore thāa wamakī pihi kuno mai, peheti thāa yai. Kaho oxe wamakī mohoti rarou hēaī wei wamakinī wama thāa tai paxioimi! Kua yaro, mihi kaho wamakinī kami yaā ka hīrīre, waiha, ya nomaa ha mahirinī, hei ipa wama thāa yai

īximano mai! Wamakī yai kirino mai! Kaho wamakī mohoti pataa huo maa wei thēha, hei ipa wama thāa īximano mai! Hei wama thāa yai tai paxiomī, kaho wamakī oxe mahi yaro, hei wama thāa taimi. Kua yaro, hei wama thāa nī tete thaipopē, wama thāa totithi noamipopē!", īnaha xāa Pata āri kuma, kama *fita* yaeārī hīrii tēhē.

īnaha thē kuoma makii, kama arīnī kama pata ethāari yai wēaki wei, ya ethāarī turumaī ha kuikinī, ya xuhurumorayoma. Ethāari kohipē mahioma yaro, ya pihi pata hētēmoa mahirayoma. **"wa thēi"**, **"krārīkī! krārīkī"**, **"wāā protho!"**, **"waa hurihi!"**, **"thou! thou! thou!"**, **"sarai!"** **"waa pīri!"** **"xiri!"** **"ha! asaik!"** **"hīī totakāā wāā!** hīī totakāā wāā!", īnaha xāa Pata āri kuu nikereo mahioma yaro, kama pata ethāari thaī tēhē, ya pihi yai pata hētēmoma. "–Uti naha hei pi ya ethāari turumaī kuaī kukii tha?", ya pihi xirō kuu nī ōhōtaama. Kama pata arī yai kutayonī, kama ethāarī pree xōmi yaro, ya ethāari turua nēhē rua mahirarema. Kua yaro, ya kiria mahirarioma. Xaari ya ethāari turumaī pihioma makii, yanomama ya thāa pata tapuu maama yaro, ya xuhurumorayoma. Kua yaro, kami yāmi yanī ya ethāari turumaī wei ya thē kuwēmarema. "–Maa, ya yakēa tokorayu", īnaha ya pihi kuma yaro, ya ethāari turumaī kuyēkema. "–Waiha, Papiu thēri hiramatima pēxo, yama ethāarī xaari turumapē

ta”, ya pihi ha kuni, xää *fita* ya ekipéri xirō titikema ipa matihī titipotima aha.

Ŧh̄f tēhē, ai ērama 2006 a ha kuprarinī, Papiu hamī ya kōa kopema. Ya ha kopanī, hiramatima pēha opisāi xää Pata ya ethāarī hīrimai xoama. Ama Himotona ārixo, ipa hepara Kariuna axo, ai ipa hepara Krepuna axo ŧh̄f pēha xää Pata ya ethāari hīrimai xoa kema. Ya ethāari ha hīrimarinī, hirimatima thēpēnī ethāari turumai kea xoakemahe. Ŧh̄f makii, hapaa tēhē, ŧh̄f waritima yamaa thaī ta kemopii tēhē, 2006 ērama tēhē, *celular* pē yai kuonimi, *mp3* kahiā hīrītima pē yai pree kuoinimi. Yutuha ipa kahiā toatima, *fita* siki titima wei, ŧh̄f ipa *Sony* mōri yaa xirō hapa poma. Ŧnaha kua yaro, opisāi mahi hiramatima pēni ethāarī turupraremahe, kahiā toatima a moripēoma yaro, ethāari hīrī nomihinomihimamahe. Hapa ama ārinī ethāari waisipē hīrī ha parionī, ŧh̄f tēhē, ipa hepara Kariuna anī ethāari hīrī nohoo, ŧh̄f tēhe ai ipa hepara Krepuna anī ai ethāari hīrī kōo. Ŧnaha yamakī yai kuama, mori kahiā hīrītima yamaa xīro poma yaro. Hapai naha thē pree kuoma. Xää Pata yama ethāari hīrī yapaaī kōo pihio tēhē, thē nēhē pree mohotioma, ŧh̄f kahiā toatima *fitapē* yaro, thāa hīrī yapayapama wei thē nēhē mohoti mahi kupere. Ŧh̄f tēhē, kami yamakī *computador* pē pree mii mahioma. Pei imikinī

yama ethāari xiro turumama. īnaha thë kuoma makii, hiramatima pēnī opisai ethāari haikiaremahe. Papeo sikīha thāari kōmi turua nēhē mararemahe.

īnaha hiramatima pēnī xāa Pata ethāari turumaī kuatihe tēhë, īnaha thë thama makihi, hiramatima thëpë pihi pree waisipë hëtēmoma. īhī tēhë, hapai naha ama Himotona ãri kuma, “-Huu! Ama ãri! Hei ethāari kakii ai ethāari hīrīmuu totihu mahi makii, ai ethāari matha mahiono! Ai ethāari pree hīrīmuu yapayapapraa mahiono! Wāari hai tēhë, wāanéri tete hama yaro, ãri kaxua hathōkema! Kua yaro, ai ethāarī matha mahi toko! Hei ya thāa pree waisipë hīrīpuu hetuo yaro, yutuha hāa Pata ãrinī thāari ta thapii tēhë, ya pree pairioma yaro, ya thāa pree tai. Hei ethāari hīrīmuu matha pēhē waatoi!”, īnaha ama Himotona ãri kuma, xāa Pata yama ethāari turumati tēhë. īhī tēhë, “-Huu! Utí naha tha?”, īnaha ya xirō kuu nohoma. īhī tēhë, ama waāri hai kōoma, “-Uti naha pi wa pihi kuu tha, ama ari? Hei ripro sikīha yama thāa matha thaī tēhë, ai pīrīotima thëpēnī yamakī māyo hoximi himirarihe, waika pēnī yamakī pree mohi himirarihe! Hapai naha yamaa thapē, ama ãri. Waiha ai *fita* wa kīkī pou kōimaī tēhë, xāa Pata yama ãri wārii kōopē! Utí naha pi wa pihi kuu tha?”, īnaha ama Himotona arīnī ya waria ha tharīnī, hapai naha yaā hua kua

xoarayoma, “–Awei, ama ari, ɻnaha wa kuu tēhë, waiha Papiu hamì ya huu kõimaì tēhë, ai *fita* ya kiki kāyo ha waroikini, yama ãri warii kõo. Kami yanì ya thää xaari pree thaì pihio. Ya thää ni mii thaì pihio puoimi, yanì pree õhotääì pihio puoimi!”. ɻnaha ya kuma, ipa heri eha.

ɻnaha ya kuma makii, 2006 ërama a mapru ahatuu tēhë, CCPY hamì thë xi titihi mahioma. Hapai naha the kuoma yaro. Kama pata pënì CCPY a riä mapramaì pihiomma yarohe, ISA thëri pë riä kiämaì nohoo pihiomma yarohe, kami CCPY thëri yamakì kiäì waisipë nëhë rurarioma. ɻnaha thë kuoma yaro, hapai naha ya pihio kurayoma, “–*Huu!* Hei thëni kakii tēhë thë nëhë ruë mahi! Papiu hamì uti naha ya kiäì kuapë tha? Ya kuaimi hathõo, thë xi titihia mahia tokorayoma! Kihamì Mexico hamì ya esikoramuu huu pario pihio! Ipa *mestrado* yaa thaì pihio pario! Waiha, ɻhã ya esikoramua ha hurarinì, Poopixitha hamì ya yapaì koìmapë, Papiu hamì ya kiäì yapaì kõo wei!”, ɻnaha ya pihio ha kuni, Mexico thë urihi hamì ya arayoma, ya riä ha esikoramoni. ɻhã ya arayoma kutayoni, Papiu hamì rope ya yapanimi. Kua yaro, hei wäritima yamaa thaì têrapraa pëkema.

Waiha xirõ, 2008 ërama a mapru wei thëni ahateo tēhë, dezembro de 2008 tēhë, Papiu hamì ya xiro kõa kopema. ɻh̄

tēhē, ipa *Sony axo fita kikixo* ya thēpē kāyo waronimi. 2008 thē kuoma yaro, ai xōmi kahiā toatima yapē kāyo xiro kōa nohopema. Hapai kahiā toatima wāaha kuo wei, *Olympus* wāaha kuo wei porokapi kahiā toatima yapē kāyo warokema. Ŧhē tēhē, yapē kāyo ha waroikin̄i, ama Himotona ariha ai kahiā toatima yae hīpīkema, ipa hepara Krepuna aha ai yae hīpīkema, ai ipa hepara Kariuna aha ai yae hīpīkema. Pei yamakakī pēxo ya thēpē komi hīpiakema, Ŧhē hiramatima pēha. Ŧhi tēhē, hapai naha ya pihi kuma, “–Awei, hei tēhē kahiā toatima porokapi yama pē thapuu yaro, waritima yama a xaari thapē. Hei tēhē, Ŧhē thēha yamakī horimuu mii mahi yaro! Hei tēhe, xāa Pata yama āri totihi wārii!”. Ŧnaha ya pihi kuma makii, thē nī waisipē aipērayoma. Hapai naha thē kuoma yaro. 2008 tēhē, Papiu hamī thē xi titihi mahioma, thēpē niyayuu mahioma yaro, kiātima thē xi tithipario kure. Ŧnaha thē kuoma yaro, morī thēn̄i xiroha xāa Pata yama āri warima. Sikamapiu ha ai yamakī ha roikin̄i, Ŧha mōri thēn̄i xiroha yamakī mioma, xāa Pata yama āri wariha. Ŧhē xāa yama ethāari ha toan̄i, hiramatima pēn̄i papeo sipēha thāari turumaī kōomahe. Ŧhē makii, yamakī kiāi totihipruu maama kutayon̄i, yamakī mayo totihi mahi kuonimi. Ama Himotona ārin̄i ethāari matha himaī he yatioma.

Ŧhē tēhē, 2010 tēhē, kami yamakī thapratimapē, Projeto

de Documentação do Yanomama do Papiu wāha kuo wei a kuprarioma, napē Inglaterra thēripēni kami yamakī thapratimapē pairima† kemuu kukemahe. Íh̄t tēhē, kami yamakinī waritima yamaa tha†wei kahiā toatima pēxo, utupa pē toatima pēxo, *microfone* pēxo, *computador* pēxo, inaha thēkī kure yama thēpē pree toama, waritima yamaa riā tha† wei. Íh̄t tēhē, xāa yama ãri warii kōo pihoma makii, rope mahi yama ãri warinimi. Hapai naha thē kuoma yaro. Waritima a xaari totihio wei hei tēhē yamaa xirō tha† pihoma yaro, rope yama ãri warinimi. Yama thaã matha pixima† ta koonimi, thāa yarēhē totihio wei yama thāa xirō piximama. Inaha thē kuoma yaro, hapa xāa Pata yama ethāari turumai† hikio wei yama ethāari kōmi taaa yapaa kōa nēhē mararema. Íh̄t tēhē, komi yama thēpēā thapuu kutaapē naha, papeo sikīha kama yama thēpēāha kōmi thaa nēhē makema napē pēni lista thāaha hira† wehi ha, yama thēpēāha komi thaa nēhē makema. Hapai naha yama thē thama:

1. Iwa an† pei kahikīha yutuha wakē a thapu wei thāa
2. Hee axo pei yesi Tēpē exo kipē ka ximimoni thāa
3. Titi kīkī pīrīo tēhē thē titi ka maanii, thē kayō haru ka maani thāa
4. Herona an† waika pē ka hrāreni thāa

5. Xama thari pënì õekì neeka xëprarenihì thää
6. Thuë a ka Tēremaprarioni thää
7. Xīroroma thää
8. Titi kikinë mau upëäha ka hiraapotayoni thää
9. Yutuha pata thëpë hākìmuu wei thää
10. Yutuha morï thuwë a kuo wei thää
11. Thuwë pë puuhānamu wei thää
12. Yutuha masipëha pata thëpë pîrîhuu wei thää
13. Nara iminì ka motaani thää
14. Ōmama a ka pîrîoni thää
15. Titikikinì pata thëpë xi ka wärîmareni thää
16. Kähïä noamïo maa wei thää
17. Yoro ainì, yoa axo, Ōmama axo kîpë ka yaxurenî thää
18. Yoteanarï thää
19. Yanomama thë ka õîprario ni thää
20. Amathayoma thää
21. Omama pei yesi e thää
22. Omama pei uhurupë e thää
23. Sinahëõma anì, Yoroamiri anë yaropëka hëtëprareni thää
24. Tihì nathë ka yâkârenihì thää
25. Tepékikinì thuwë he ka hânîprareni thää

26. Pata thëpënì yärf a ka wanihi thää
  27. Tixorinarï ãrïäha prenì xäma eha a ka nakamoni thää
  28. Yaarenarï anì, xäma a ka høyämani thää
  29. Hëimamaunarinì sakosi ka tiyëni thää
  30. Waika pë uhurupë ka koparipraroni thää
  31. Pëe nehe wainë ai pata thëka heraprarioni thää
  32. Yano aha wähä akikì ka kopeni hää
  33. Yaarema pëka pakëkayorayoni thää
  34. Xitei thëripë xinì patapë ka wärïrayoni thää
  35. Ämoa hiha yärxiamirï anì ämoa thää ka yõõrõmareni thää
  36. Howari anì puu pëä ka humareni thää
  37. Yanomama thëpë ka warëprarioni thää
  38. Titiri thää
  39. Timayoma thää
  40. Pata thëpënì urihi a wakë ka tükëkenihi thää
  41. Opo axo, tihì axo kipë naki ka nomihäÿõräÿõni thää
  42. Kotopori sihixo, poro hixo thää
  43. Thomì xi ka imamoni thää
  44. Koyorinari anë hutu aka tiyëreni thää
  45. Pata thëpë ka hayapraroni thää
  46. Nai kikîha pata thëpë ka seisipraroni thää
- Înaha *lista* aha, xää Pata yama ethäari thapuu kutaapë naha,

yama thëpëäha kõmi thaathaakema. ñhñ yama thëpëäha komi thaathaaa nëhë ha makñi, ñhñ tëhë, kami yaxo hiramatima pëxo yamakî wariayuu xoa. Hapai naha yamakî wariayuu xoakema. Utí pi thää mii xoa tha? Ai pata yama thää tai wei yama thää mii ha taarñi, Pata lista erñha, ñhñ tëhë, pëhëtë ha kama pei yama thääha thaa kõoma, waiha ñhñ thääha xää Pata yama ãriari wãrii wei.

Inaha thë kuoma makii, hapai naha yama thë pree thama. Xää Pata yama ethäari taañ yapañ kõo tëhë, ai yama ethäari matha nikere ha taarñi, ai yama ethäari xi titihi nikere ha taarñi, ñhñ tëhë, papeo siki ha yama thë noa waxu xoa. Hapai naha yama thë thaama:

1. Iwa anñ pei kahikîha yutuha wakë a thapu wei thää – hei thää matha xoa;
2. Hee axo pei yesi Tëpë exo kipë ka ximimonii thää – hei thää totihi hikio;
3. Titi kïkî pïrïo tëhë thë tïti ka maanii, thë kayõ haru ka maanii thää – hei thää hïrimuu xi titihi;
4. Herona anñ waika pë ka hräarenii thää – hei thää matha xoa;

5. Ōeki kama pei nēe ka xēprarenii thāa – hei thāa hīrimuu xi titihi;
6. Thuë a ka Tēremapronii thāa – hei thāa matha xoa;
7. Xīroroma thāa – hei thāa matha xoa;
8. Titi kikinē mau upēāhaka hiraapotayonii thāa – hei thāa matha xoa;
9. ...

Íh̄ tēh̄, thāa matha kuo tēh̄, íh̄ thāaha xāa Pata yama ãri warii kuaï pihopē naha yama thāa pree tūrūprarema, papeo sik̄ha, íh̄ thāaha yamak̄ pihi mohotipru pihionimi yaro, xāa Pata yama ãri wārii tēh̄. “–Iwa kama pei thuwēpē e, uti naha pi ewāha kuoma tha?”, “–Tērēma kama pei hearōpē kuama tha?”, “–Uti thēri pi pēn̄i Ōeki pei nee e xēprarema sihe?”... Ínaha íh̄ yama thēpēā tutuprarema, waiha íh̄ thēpēāha xāa Pata yama ãri warii wei. Ínaha yama thē yai thaï par̄oma, hei tēhe wāritima yamaa totihi thaï pihoma yaro.

Ínaha yama thē thaa ha par̄tarin̄i, xāa Pata yama ãri warii kōoma. Íh̄ tēh̄, utupapē toatima pēxo, kahiā toatima pēxo, microphone kik̄xo komi yamakin̄i Sikamapiuha yama thēpē kāyo araahuruma, xāa Pata yama ãri totihi wārii pihoma yaro. Íh̄ tēh̄,

2010 tēhë, xää yama ãri wärii kõoma makii 2012 tēhë, yama ãri warii he yatii kõoma, yama ãri totihi nî tete wärii pihoma yaro, pata yama thëpëä riã haikianî. ïhñ tēhë, yama ãri warii kõ wei thë huraa ha mahirarînî, yama kahikiärí toaî wei, computador pëha kõmi yama ethääri titia nëhë maa xoakema. Yäkîma computador pëha hei yama ethääri titimaî wei yama ethääri turumaî kekema, ripro yama siki yai thaî pihoma yaro, yama thääri turumaî kekema. Ripro yama siki thaî pihio makii, xää Pata arînî pata ethääri ta thaapii, computador pëha kama pei kahikiärí yai kua xoa, pei arî utupa pëxo. Yama ethëpérí kõmi noamapuu pihio, yama ethëpérí mapramaî pihio imi, xää Pata arî nomarayu makii, yama ethëpérí noamipuu he yatiaî pihio. . “–Huuh! Tixopona a mohoti mahi hathoõ, xaa Pata anëri norepë õhotamaî suo toko!”, ïnaha wamaki pih kuno mai. Hapai naha kamiyaeha xää Pata kama arî yaikuma. “–Hei ipa ya thää ka thare, thärisiä, wa thää yai xoamapuu, hei oxe thëpë kakiinî hei thää yai taî paixioimihe, thëpë pataî mohotio maapëha, hei wa thää noamapuu xoati”, ïnaha xää Pata ãri kuma, kami yaeha.

ïnaha thë kua yaro, hei tēhë computador pëha 48 pata yama thëpëä thapuu hikio, 48 pata yama thëpëä noamapuu. Thëpëä wäroho mahi! “–Thëpëä yämi hathõo ta”, wamaki pih yai kuno

mai! Ḥnaha thë kua yaro, hei tëhë, opisäi ripro yama sipë wāroho thaathaama† pihio. Mori ripro sik̄ha yama thëpëä komi kōkama† nëhë maa pihioimi. Hapai naha yamakî pih kuma yaro. Mōri ripro yama sik̄ xirō ka tha† kunaha, thë n̄ mii tetea mahirayono! Thëpëä wāroho mahi yaro, yama thëpëä totihiprai wei thë n̄ tetea mahirayu! Ai 10-15 anos thë n̄ tete kua hathōprario! Ḥnaha yama thë yai tha† pihioimi. Yamakî kaxua hathōki! Ḥnaha thë kuoma yaro, hapai naha yama thë xirō tha† pihoma: ai porokapi yama thëpëä ha totiprarin̄, ūh̄ porokapi yama thëpëäha totihiprari weiha ripro yama sik̄ rope thaprapë! Yākima, ai porokapi yama thëpëä totihia ha kōprarin̄, ūh̄ tëhë, ūh̄ ai porokapi thëpëäha, ai ripro yama sik̄ tha† kōopë. Ḥnaha ripro yama sik̄ thaathaama† kua† pihio.

Waiha, opisäin̄ yanomama pata yama thëpëä kōmi ha totihitotihiman̄, ripro yama sik̄ thaathaamahuruti wei thë kua. Waiha napë thääni hei yama thëpëä pree napëprai wei thë kua hetua. ūh̄ makii, waiha x̄iro, ai ripro sik̄ha, napë thääha hei yama thëpëä tha† kōo pihio. Mōri ripro sik̄ha, napë thääxo yanomama thääxo yama thëkipëäha nikereat xi hario pihionimi yaro, porokapi ripro yama sik̄pë tha† pihio. Ai ripro sik̄ha yanomama thääha yama thëpëä xiro tha†, ai ripro sik̄ha napë thääha yama

thëpëä xirõ thaï kõo. Ìnaha yama thë thaï xeereo pihio xaario. Yanomama thää yaiha hapa yama thëpëä turumaï pario pihoma yaro, hei ripro yama siki thaï pairiprarema yanomama thäänì.

PDYP thëri yamakini hei ripro yama siki thaï töhë, hapai thëripení yamaki pairipraremahe: Comissão Pró-Yanomami, Instituto Socioambiental, Hutukara Associação Yanomami, Faculdade de Educação da Universidade Federal de Minas Gerais, Endangered Languages Documentation Programme (SOAS/UK), Ação Saberes Indígenas na Escola (FNDE/MEC), Observatório da Educação Indígena (CAPES), Museu do Índio (FUNAI).

Kua hikia, ai thëpérí, ya thää turumaï mahio hikioma. Kami napë ya makiini Papiu thëri yathää yarëhë pou yaro, hei noa wëatima thëha ipa hiramatima Papiu thëri yapë pree pairiprarema, kama yaethääni mii pou puopihioimi yaro.

Hei pata yathääka turuprarenii ai yanomama wamakini kami napë wamare taimi makii, pei wamare mayotaaï.

Hei töhë, xää Pata wama ethääari taa xoapotayu!

Wāāha wēatima thāā Papeo īnaha Ipa thēpē kuama 3

Hei papeo īnaha Ipa Pata Thēpē Kuama 3 siki kakii, ūñ siki ūñxiha hei pata yama thāā ha hīrīñi, ai uhuru thēpē patai hēapraroimai wei thēpēha hei yamathē heā toreaprarahuru wei hei ūñ siki yai.

Hei pata yama thēpēā tūrūmarāñi, porakapi papeo yama sipē thaprari kure. Hapa mahi ai papeo yama siki thaprari wei hapai naha pata thāā kure yama siki thari kure: Iwa thāāxo, Terema thāāxo, Hēē a ka xīmīmorayoni thāāxo. Einaha pata thēpēā kutaakupere yama thēpēā hapaka tūrūprareni. Waiha ai Papeo yama siki tūrūmai kōoma, ūñ yama siki tūrūmai ka kōoni, hapai naha siki kure yama siki tūrūākōprarema: hei Yoteanari thāāxo, hei Xirōrōma thāāxo, hei Hērōna thāāxo, einaha pata yama thēpēā tūrūā thaā kōākema.

Hei papeo īnaha Ipa Pata Thēpē Kuama 3 siki hetu kakiiha Sinaheoma kama yama thāā xirō tūrūprarema, kama Sinaheoma a kuapē naha ethāā tūrū rape mahi kua. īnaha kua yaro, ūñ mori kama Siheoma yama ethāā xirō tūrū rape mahi tūrūprarema, īnaha thē kua yaro hei kama mori papeo īnaha Ipa Pata Thēpē Kuama 3 Sinaheoma kama ethāā xirō tūrū kua xaaria paxia.

Awei hei tēhē, kaho ipa ai nohi wamakīha, Sinaheoma kama a yai ka kuani naha, kama yae thāā puuxi wēāt xoapihio:

Yutuha yanomama yamakīnī pata pē ka raronii tēhē, hei pata thēpē kuataroimapē naha thē yai kuama yaro, Sinaheoma wāāha kakii, thuwē a totihi mahio wei a kuoma. Īhī Sinaheoma a ka kuoni, ai pata Krukunari thāāha kuoweinī a poma. Īhī a poma makii, Krukunari eha Sinaheoma a yai nohimonimi. Kama thuwē a hoximaanimi yaro, Krukunari a naha wāripoma.

Sinaheoma anī Krukunari a nēhē ha wāripont̄, urihi hamī a tukurayoma. Urihi hamī Sinaheoma a tukurayu wei a hupraru xoati tēhē, urihi ha ai Yoroamiri ethāāha kuo wei, thē yāmi pīrō paxio wei, ethē pēa hetutarioma, yaro pē niaīha, īhī tēhē Sinaheoma anī Yoroamiri a ha taarīnī, mamakai e pihī ērākema.

Īhī e pihī ha ērāikīnī Sinaheoma anī urihi hamī Yoroamiri a naha thaī hāthōmu xi wāriproma, yano aha ai thēpē kuo wei thēpē ha Sinaheoma wāā yai hanimi makii.

Īhī makii Yoroamiri anī paari pē niaī wei yākuma yano thēri thēpēnī kanasi ha taarīhenī, Sinaheoma eha Yoroamiri a kāyō nakaremahe.

Yano thēri thēpēnī Sinaheoama eha Yoroamiri a kāyō nakarema

makihi, waiha yano thëri thëpënì Yoroamiri eha toho makì noa ha waxukuheni, ñhñ toho mahiha Krukunari a marëkeniiha Yoroamiri anì toho makì riã pihí kãyõ tixitimai ha henaani, a tuo henaat têhë, Krukunari anì Yoroamiri mamo horapema. ñhñ mamo ha horaponì, Krukunari a ünakãyõ tukua xoararayoma.

Krukunari a ünakãyõ tukurayoma makii, Yoroamiri a pou wehi thëpënì, Krukunari a ünakãyõ tukua kurayopë hamì, a ha xaarimakiheni, Krukunari napë kãyõ wai ka titia ha hëriheni, a niai xoamahe, maa makìha a ünakãyõ høyää têhë. ñhñ thëpënì, Krukunari a ünakãyõ nomñhñprai maama makihi, ai Sihinari thääha kuo wei thë ha kôruheni, ñhñ Sihinari anì Krukunari a yai ünakãyõ nomñhñrema.

Ai thëpérí hei wama thää puuxi taaì hikioma yaro, hei têhë, pei thää yai rapeo wei wama thää yai taaì kemu xoa, pei thää yai rape mahi kupra, utupa wama pë pree pairi taaì.

Înaha ipa thää kutaama.

Alfredo Himotona Yanomama Paapiu thëri

**Sinaheoma anि urihiha
Yoroarimi apিrio wei a
yেhětěka hětěprareni thāa**

Sinaheoma anि urihiha Yoroarimi apিrio wei a yěhětěka hětěprareni thāa

Yutuha pata thëpë rarou tëhë, yanomama yamakि ka kurenaha thëpë taamu kuonimi, urihi thëri yaro pë taamu ka kurenaha pata thëpë taamu kure. Yutuha thëpë hapa mahi rarorayoma, īnaha thëpë taamu kuoma yaro, Krukunari thëpëäha kuoma, xaraka pë xaari niaि tanimi yarohe.

Yutuha hei Krukunari pata thëpëäha ka kuoni, kama thëpëähã haimayu wei mori pei thëpëäha yai Krukunari kuonimi, kama yãmi thëpë kuoti tëhë, thëpëäha haimayu xaario wei, kama thëpëäha pree kuprarama. Hapai naha mori pei thëpëäha yai kuprarama, kama pei thëpëäha yai haimayu wei, thëpë nakayu wei: Hãximari, Kurëmiri, Pokarari, Poporinari, Paariri, Hõrämíri, Mayäpari, Marãxiri, Naperori, Wereheri, Arari, Arïmiri, Kakariri, Paxori, Wixäri, Xamari, Hopiri, Thomiri, Hayari, Xokori, Iwari, Amathayoma, Paxori, Irori, Ximiri, Yaremasiri, Yäpïri, Poxeri, Naräri, Heeri, Heturi, Herari.

Einaha mori pata pei thëpëäha yai kuprarama, thëpëä ha haimayoni, kama pei thëpë yai nakayu wei. īnaha pata thëpëäha kuprarama yaro, raa sihipë totihi thaprai tama makihi, e sihipë utiti

mahioma. Hutukana ahami xaraka sipë ha tuahen i pë raroma i wehi, ih i pë totihipoma makihi, pë ni mii xirō totihi pou puomahe, pei hepë haoma i tama makihi, fh ū xaraka pë pou wehi tirehami pë nia i makihi, pë xirō tiremanimihe raa esipë utiti mahioma yaro.

Raa pei sihi thapë p i t i m a i wehi, esihi thapë p i t i h o x i m i mahioma, esihipë p i t i thoruku n i kirihioma, pei e sihipë k a y o yarëhë mahioma, e sihipë rasioma, einaha pata thëpë raa sihipë kuoma, yutuha Krukunari thëpëahaka kuoni.

Xaraka pëha thëpë h i p u u wehi, rahaka pë, atara hipë, unama pë, hei fh ū thëpë xirō thaprai t a i hetuomahe, yaro unamo pëxo, pei namo pëxo, rahaka pëxo, einaha pata thëpën i thëpë thaprai t a i kuamahe. fh ū pata pëni raa sihi thapë tha i wehi, thëpë pree tha i t a i puomahe, urihi ham i thëpë huu t e h e, x i k i pë upraa ha taprahen i, pë siyoamahe, raa sihi thapéri a tha i wehi, einaha pata thëpën i thëpë xaari totihi thama makihi, pei thëpë kohipë nia i wehi, thëpë praha nia i wehi, ethë na ha xirō thamu mohotioma, thëpë p i h i moy a m i o m a makii.

Kua yaro, urihi ha x i k i pë yoprai wehi, yano aha pë k a y o k o õ ha xoahen i, wakë a hetupik iha, pë ha yauamahen i, waiha wakë an i x i k i k i k i weherayu t e h e, raa sihi thapë xaari hutukuprai xoamahe, kama

thëpënì hutukana pë thañ wehiha yãma asipë tuañ wehi, ñhñ asipë ha rëkahenì, raa sihi thapë pree xaari hutukamahe, einahã pata thëpë kuama yutuha thëpë hapa rarou têhë.

Yutuha einaha pata thëpë ka kuani têhë, kama thëpë kuopë na, ethë kãyõ totihionimi, wärõ thëpë komi hõximaama, pei thëpë pihikì hoximaama. Ìnahã thëpë pihikì taamu hõximi kuoma yaro, Sinaheoma thuwë wãäha kuo wei anì ai wärõ Krukunari thãahã kuo wei thë piximañ maama, pei e pihikì taamu totihionimi yaro, Sinaheoma eha. Pata pei thëpë xa thuwëpë totihioma. Ìnahã thuwë thëpë xirõ totihiio kuoma yaro, Sinaheoma anì ai pata Krukunari thãahã kuo wei a piximanimi kama Sinaheoma a yai totihi mahioma yaro.

Ìnahã thë kuoma yaro, hapai naha thë yai kuoma, ai pata Krukunari thãahã kuo wei ñhñ anì Sinaheoma a pou pihiom. A pou pihio mamakii,, Krukunari pihikì hõximaama yaro, Sinaheoma anì a piximanimi, a nì xa kiripou tokooma, kama Sinaheoma pei pihikì totihioma yaro. Kua yaro, Sinaheoma anì Krukunari a hõximi taama, kama Sinaheoma pei mamakasikì tûrûmano totihi mahioma yaro. Ìnahã kama Sinaheoma pei mamakasikì totihi mahi kuoma yaro, Krukunari a në yai kiripoma, kama Sinaheoma a yai totihi kuopë na, wärõ a pree totihi kure a naha xiro yaipoma.

Uti thëha Krukunari eha Sinaheoma pei a kirima tha? Maa! Hapai naha Krukunari a kuama yaro, Sinaheoma anि a piximanimi, a mohi mahioma kutayonि, a käyo sérää hetuoma yaro. Kua yaro, a piximanimi, Sinaheoma a naiki thanimi makii, Krukunari anि a xirő pou pihio puoma kutayonि, Sinaheoma anि Krukunari a nähë wäripoma.

ঃh̄ makii Sinaheoma eha Krukunari ãriä ohoteha taamonि, hena mahi töhë, hutukana hamि a õhõtamoma henaprohuruma, Krukunari a õhõtamuha. Inaha a kupruhuruma makii, huu tihipë kohipëo wei tihipë tiyënimi api nasipë épëhëo wei ঃh̄ nasipë xirő tiyëma.

Inaha Krukunari a kuati mahi ni wäyäha, Sinaheoma anि a yai nohimanimi, e xa kirii mahio tokooma. Inaha kua yaro, urihi hamि Sinaheoma a tukuaati mahioma, a ni kiiri pou mahioma yaro. Inaha Sinaheoma a tukuaati kuapë hamि, ai wärö a yai taarema, urihi hamि kama a pírio xoa paxio wei, Yoroamiri wääha kuo wei a taarema.

“–Urihiha inaha ai thë píria kua ta”, Sinaheoma pihi kuu maama makii, Krukunari eha Sinaheoma a ha kirini, urihi hamि tukuaati kuapëhamि, mamakai mahi a kiiri høyäpraru kuatipë hamि, urihiha Yoroamiri a pírio hähthö paxioti wei e räma huimama.

İnaha Yoroamiri e rāma huu kuaimař tēhë, mamakai mahi Sinaheoma e mamo xatio paama, a taarī paařha. İhř Sinaheoma e mamo xatio tēhë, ahate mahi hamř Yoroamiri e haikohoroma, mamakai mahi Sinaheoma a hõyāä kuotipě hamř.

İhř tēhë, iħā Sinaheoma anř Yoroamiri a taamu xomi taarema, kama pei hēärōpě Krukunari epě taamu kuopě naħħa Yoroamiri e taamu kuoma makii, e ahatoimař tēhë, e taamu xomiprarioma. İhř tēhë, hapai naħħa Yoroamiri ekuu haiyama, Sinaheoma amītharī hamř:

“–Yoroamiri yāä hēëë!, Yoroamiri yāä hēëë!”

Einaha Yoroamiri ekuu haiama mamakai mahi Sinaheoma a upraa hāthōōti tēhë, pei amītharī pēki hamř einaha e kuu kāyō ha haitaikinř, iħř tēhë, hapai naħħa Sinaheoma e pihī yai kua mahirayoma:

“–Huu! Kihi wārō thēpata kakii thāä pata yai totihu mahinř kirihi toko aař!, kihamř ya paarēa kua ha kōrāyohurunř, yathāä hīriň totihiprař kōo parō”, einaha Sinaheoma e pihī ha kuni, Yoroamiri a kurayopě hamř Sinaheoma e aa paarēa kua kōrāyoma. Yoroamiri eħa einaha Sinaheoma aa paarēa kua kōrāyoma makii, Sinaheoma anř rope Yoroamiri a taprař kōtaanimi, waiha yanikinř kama Yoroamiri wāä yai hař pihio wei ethë nř kupru tēhë, ēä xirō haa kōrāyoma.

Kua yaro, Sinaheoma anī Yoroamiri āřiā hař hřiprař ha kōoni,
yamaka taa paarëapraru kuahuruma makii, Yoroamiri ēā hař
hiripru kōo maama. Thapiha yänikinī Yoroamiri kama wāā xirō haa
kōrāyoma. Iň yänikinī wāā hař kōo těhē, Sinaheoma anī wāā hřiā

ha kōrīnī, kama Sinaheoma ēā hua nohōrayoma. Yoroamiri pihi rīā waimaī ha nohonī, Sinaheoma wāā haa nohorayu wei, hapai naha e kua nohotarioma, Yoroamiri eha ārīā hīrīmu totihī taamu ha nohonī. Ḧhī kama Sinaheoma wāā haī nohorānī, Yoroamiri pei wāāhā kuo wei Sinaheoma anī wāāha haiprarema, “–Pei wāāha kuo wei, yāāha haiprari tēhē, wāā hua hathorayu ta”, Sinaheoma pihi kuma yaro, hapai naha akutarioma:

“–Sinaheoma yāāā hēē sīsīsī! Yoroamiri yāāā hēēē sīsīsī!
Sinaheoma yāāā hēē sīsīsī! Yoroamiri yāāā hēēē sīsīsī!”

Einaha Sinaheoma a kuma Yoroamiri ārīā ha huamanī, īnaha Sinaheoma e kuu nohōōma makii, Yoroamiri ēā huo maama, waiha yānīkīnī kama Yoroamiri wāā yai haī pihio kōō wei ethēnī kupru xaario kōō tēhē, ēā xirō haa kōrayoma, Kua yaro, hapai naha Yoroamiri ekua kōrāyoma kama wāā yai haī wei e thēnī yaiha, Ḧhī tēhē, Sinaheoma wāāha haipranimi wāāha tanimi yaro, kama Yoroamiri wāāha xiro haimamoma.

“–Yoroamiri yäää häää säää! Yoroamiri yäää häää säää!”

Einaha e kua ha körin̄, Sinaheoma e pihi hōriā mahiprarioma. Yoroamiri ēä harayoma makii, ēa nēhē hīrīmu mohotioma yaro, īnaha kua yaro, hapai naha Sinaheoma pihi yai kurayoma, ēä nēhē haa hētēhērayoma yaro:

“–Oho! Ei utiha pei wää kuo kuha?”, einaha Sinaheoma pihi kurayoma. Īh̄ makii, Sinaheoma a rērēa mahikema, Yoroamiri pei wää yai kuo xaario kuopēha āriā upraa ha tapran̄. Īh̄ tēhē, Sinaheoma an̄ Yoroamiri a upraa taaīha, Sinaheoma a horepraru mahioma makii, Yoroamiri a upraa taprai maama, yanomama yamakī ka kure naha, Yoroamiri a taamu kuwē totihiomma makii pei a yai taaī tēhē, ataprumaama, urihinari Yoroamiri akuoma yaro, īnaha kua yaro, a taaī tēhē, an̄ taamu iathēriataruu wei Yoroamiri akuoma.

Īnaha Yoroamiri a n̄ taamu aithēriataru kuama yaro, Sinaheoma an̄ a taaī makii, a taamu xomiyataroma, e taamu wahēhēataroma, e yai taa totihipronimi.

Kua yaro, waato mahiha īh̄ Yoroamiri a upraahikioma makii Sinaheoma an̄ atapraiha maan̄ pei a mītharīham̄ Sinaheoma a haihamai mahioma, Yoroamiri ahētēīha īnaha Sinaheoma a haihai

kuaīnēhē ūkāāīha mamakai Yoroamiri a upraa hāthōōti wei ekasi wateotima, mīthari hamī ahaihai na ha ūkāāīha.

Urihi ha Yoroamiri axo, hei Sinaheoma axo hapa kīpē ka taayorayoni tēhē, Yoroamiri eha Sinaheoma e waato upraa paa pariomaama yaro, Sinaheoma eha Yoroamiri rope mahi e wawēt pihi taanimi, kua yaro, Yoroamiri pei a mīthari hamī Sinaheoma ahētēmu hai hamama īnaha e kua mamakii Yoroamiri wāā haīmaama.

Sinaheoma a xirō haihaiatai puoma, pei mamo xirō xatio puoma Sinaheoma ahaihai tēhē, ūhē ūhē, hapai na ha Yoroamiri e pihi xirō kuapērayoma Sinaheoma aha taarīnī.

“–Huu! Kihi thuwē wāā pata kuoma yaionii ha! aai! Kama eha kami yāā huomaa tokononi yoko! ãōō!”, Sinaheoma eha einaha Yoroamiri pihi xirō kua xoarayoma, a totihi mahi ha taarīnī, hei na ha Yoroamiri a mīthari hamī Sinaheoma a haihaiāma kuaī tēhē, einaha mamakai Yoroamiri e mamo xatio kuo nohōōtima. Kua yaro, ahate mahi hamī Sinaheoma e hētēmu mahioma, Yoroamiri eha e pihi wārī mahioma yaro. Sinaheoma anī Yoroamiri a hētēīha einaha a hētēmu kuaī tēhē, kama Yoroamiri anī Sinaheoma a totihi taa hathōarema. Kua yaro, ūhā mamakai e pihi pree ērāā xoakema, kīpēā

wayomayonimi makii. UrihihaYoroamiri axo, Sinaheoma axo kipé taayorayopéha, Yoroamiri e pihi ha ērāikin̄, kama Yoroamiri e yanoha, a kōa ha koponī, pihi wāri pēā xoahuruma Sinaheoma eha, einaha Yoroamiri epihi wāri kuama. Yoroamiri axo, Sinaheoma axo urihi ha īnaha kipé hētēyu kuati tēhē, ethē weyarayoma. Ḧh̄ e thē ha weyarin̄, kama e yāno ham̄ Yoroamiri a kōa hāthōpuhurma, “–Awei thē weyarayoma yaro, ya kopohurma”, einahaYoroamiri a kuu maama, Sinaheoma eha.

Kua yaro, Sinaheoma ani Yoroamiri a hētēi huo xoatima, kama e yāno ham̄ yutu Yoroamiri a ma kopohuruniiha. Ḧh̄ a hētēma makii, Yoroamiri a upraa tapraimi mahi hikioma yaro, Sinaheoma a ha hixorin̄, a pree kōa xoapohurma, waatoha Yoroamiri a upraa tēhē, a tapraī pihioma kutayonī. Yoroamiri eha īnaha Sinaheoma e pihi pree wāri kuwē makii, kama e yanoham̄ ham̄ a pree kopohurma. Ḧh̄ Sinaheoma a ha koponī, a miā waroa xoakohoroma weyate a kopema yaro.

ঠହ୍ଫ ମକି, ବାଇହା ତିତି ତେହେ, କାମା ସିନାହୋମା ଏ ପିହି କୁଁ କୁକେମା.
ঠହ୍ଫ ତେହେ, ହପାଇ ନାହା ପିହି କୁରାଯୋମା. “-ହିିି! ଵାର୍ଦୋ ଏ କା ଥାଇ ଏ ତୋତିହି
ମାହି ମରେକେ ଯାଇଥାଇହା ଅସାଇକି! ହିିି! ରୋପେନ୍ ଓଥେ ହାରୁରାୟୁ! ହେନା
ମାହି ତେହେ, ଯା ହୁଁ ହେନା କୋହୁରୁ, ଵାର୍ଦୋ ଏ ରେକେ ହୁରାଇହା, ଯା ଓରୋ
ହେନା କୋ” ଏଇହା ସିନାହୋମା ଏପିହି କୁମା ତିତି ତେହେ, ଏ ପିହି ଵାରି
ମାହି ହା ହୋକୁପରାଣି. ଯୋରାମିରି ଏକେ, ସିନାହୋମା ଏକେ, ଉରିହିହା ଇନାହା
କିପେ ତାଯୋକ କୁରାଯୋମା ମକି, କିପେ ନାପେକାଯୋ ଖାରି ଓରାୟୁମାମା,
କାମା କିପେ ଯାନୋପେହାମି କିପେ ଖା କୋ ଖେରୋ ତୋକୁକେମା. କୁଆ ଯାରୋ,
ଯୋରାମିରି ଏହା ସିନାହୋମା ପିହି ଵାରି ମାହି ମିଯୋ ହାରୁମା ଯାରୋ ହେନା
ମାହି ତେହେ, ଏ ଅହେନା କୋରାୟୋମା କାମା ଅନି ଓୟାହା ଯୋରାମିରି ଆହେତେଇ
ପରିପେହା ଅରିା ଓରୋ ତାଅ ହେନାହା କୋଣି, ଠହ୍ଫ ତେହେ, କାମା ଯୋରାମିରି
ଏ ପ୍ରେହୁ ହେନା କୋଇମାମା ସିନାହୋମା ଏହା କାମା ଯୋରାମିରି ଏପିହି
ପ୍ରେ ଵାରି ମାହି ମିଯୋ ହେତୁ ହାରୁମା ଯାରୋ, ଠହ୍ଫ ତେହେ, ଯୋରାମିରି ଏ ହୁଁ
ହେନା ହେତୁ କୋଇମାତି ତେହେ, ସିନାହୋମା ଅନି ଏ ହୁଁ ହା ତାରିନି, ପିହି ତୋ
ମାହି ପରିମାମା. କୁଆ ଯାରୋ, ହପାଇ ନାହା ଏ କୁଆ କୋରାୟୋମା.

“-ସିନାହୋମା ଯାାା ହେଁ ସିସିଶି! ଯୋରାମିରି ଯାାା ହେଁଁ ସିସିଶି!
ସିନାହୋମା ଯାାା ହେଁ ସିସିଶି! ଯୋରାମିରି ଯାାା ହେଁଁ ସିସିଶି!”

ଏଇହା କାମା ସିନାହୋମା ଏ କୁଆ ହେନା କୋରାୟୋମା କାମା ପିହି
ଯାଇ ଵାରି ମାହି ମିମା ଯାରୋ, କାମା ଵାର୍ଦୋ ଅତକୁ ଓଇନାହା ଯାକୁରାୟ
ତେହେ, ରୋପେ ଵାହ ହାତହାରାୟୁତା ସିନାହୋମା ପିହି କୁମା ଯାରୋ, ଇନାହା

Sinaheoma e kua paahenaa kōrāyoma Yoroamiri ahuimaī tēhē, a huuha taarīnī.

Hapai naha Sinaheoma pihī kua ha parīnī, “–Hei tēhē, kihi aka huime tēhē, kami yāā haa ha parīnī, kihi wārō aka huime yāā yai huamaī pihio kama wāāha kuo wei yāāha yai haiprari tēhē, wāā hua hathorayu”, einaha Sinaheoma pihī kurayoma, Yoroamiri a rāma huu henaa kōimaī tēhē, Sinaheoma eha kama Yoroamiri pihī wārī mahi hetuoma yaro, “–Hena tēhē, Sinaheoma a huu hena kōimaī tēhē, ya ēā haa henaa ha kōrīnī, Sinaheoma yā huamaī henaa kōō pihio yapihi wārī mahinī kirhi toko!”, einaha kama Yoroamiri pihī pree kuma.

Kua yaro, hena mahi tēhē, Sinaheoma ahuu henaimaī wei kama Yoroamiri piro e yokasiha a upraahenaa kōōtitēhē, Sinaheoma a mītharīhamī Yoroamiri a haiahenaa kōkema Sinaheoma a upraatitēhē, ūhī Yoroamiri a haia ha huramakīnī, Sinaheoma ēā haahērayoma, hapai naha ēā kuahētariotayoma hapa a haimu kuaimapē hamī.

“–Sinaheoma yāāā hēē sīsīsī! Yoroamiri yāāā hēēē sīsīsī!
Sinaheoma yāāāhēē sīsīsī! Yoroamiri yāāā hēēē sīsīsī!”

Einaha Sinaheoma ēā kuanēhē ikāā hētariotayuha rope mahinī Yoroamiri ererēa yapaakema, Sinanaheoma eha Yoroamiri pihī toaha mahi tarīnī.

Kua yaro, Sinaheoma pei wāā yai kuo xaariopēha Yoroamiri e rérëa kua xoakema, ū Yoroamiri e rérëimař tēhë, kama Sinaheoma e wawēa parayoma Yoroamiri eha pihi wāri mahi hetuoma yaro waatoha e upraa paakema. Kua yaro, Yoroamiri ahuimař tēhë, Simaheoma a wawēa parayu wei Yoroamiri pei parik̄i ha Sinaheoma e hāyōkōpraa xoakema. Yoroamiri eha īnaha Sinaheoma e ha kupraik̄in̄i, hapai naha Yoroamiri noa thaa xoarema:

“–Huu! Weyaha ū thēpēä huamař totihi ma nē thariha, kaho mori wāā pata ha huruni, kami ya pata horepraru mahio n̄ ūhōtaama, yaio piriha wa rīa pata upraa ha tapran̄i!”

Einaha Sinaheoma e kua xoarayoma. īnaha e kuo ha huraaik̄in̄i, kama Yoroamiri wāā haa nohōrayoma. Hapai naha e kua nohōrayoma Sinaheoma eha:

“–Weyaha kaho waeha mori yaă ta huri tēhë, ya wawēři pihioma makii, ya kiri kupere, hapai naha ya pihi kuma yaro, “–Hei thuwē a kakiiha ya ha wawēr̄in̄i, kama e yanohami ya nokakii tēhë, kama pei hēärropē epēni ya xēa hāthoprarihe”, einaha ya pihi kuma yaro, ya wawēři maa kupere. Kaho wan̄i ya hētēřha, pei ya miitharipēki ham̄i wa haihama makii, pei wa xirō taař tuo kupere.”

Einaha Yoroamiri e kua nohōrayoma. Sinaheoma axo, Yoroamiri axo, īnaha kipē thaamayoma. Kua yaro, īhā yanikini kipē nēhē toaprayotima, kipē pihi wārī maamayūha, weyaha Sinaheoma axo, Yoroamiri axo kipē pihi ērāāmayoa ha pēikini, kipē pihi ni wārī ōhōtaamayu xeereroma. Yoroamiri eha Sinaheoma pihi wārīoma makii, kama e yanoha a pīrīoma. Sinaheoma eha Yoroamiri pihi wārīo hetuoma makii, kama e yanoha a pree pīrīo hetuoma. īnaha kipē kuo xeereoma yaro

Sinaheoma axo kipē napē kāyo ha waroayorini, kipēā wayomayu xoama. Kua yaro, Sinaheoma eha Yoroamiri ēā harayoma, hapai naha ekurayoma:

“–Kua hikia, kihami yahakī ha kurayohuruni, yaro yaha pē niāhuru, yaro yaa niāprari wei wa a ha ihiruhuruni, aho yanoha waa wapē.”

Einaha e kurayoma. īnaha e kurayu wei, kipē aa xotaruhuruma.

Kua yaro, kipë ni mii paeketu têhë, paari ekikì yëa parayoma. Kikì yërayu wei e kiki rookema. Ìhñ têhë, Yoroamiri ani Sinaheoma a wasuprakema, hapai naha e kurayoma:

“–Waiha! Waiha! Heha wa upraa parikii!”

Einaha Sinaheoma eha Yoroamiri aha kuruni kama Yoroamiri a horea xoakema. Yatoto mahiha paari ekikì ha rooikinì, Yoroamiri ani paarikikì niai xoakema Sinaheoma mamo xatio huoti têhë, hapa mahi ai paari a roki weiha xaraka a maketaretayoma, **wa thäi, karorororo, kraxi!** kõä õõ! **hoo! po! po! wa tëi!** Ai a kõõha, **wa thäi, karorororo, kraxi!** kõä õõ! **hoo! po! po! wa tëi!** Ai a kõõhami ahorea kua kõõki wei, **wa thäi, karorororo, kraxi!** kõä õõ! **hoo! po! po! wa tëi!**

Einaha Yoroamiri ani paari kiki thaï têhë, Sinaheoma epihi toprarioma, hapai naha e pihi kuratarioma, “–Huu! Awei, hei têhë, ipa wärö ani yaropéo wei yaa yai hëtëprarema, waiha yano ahami yaa nokaa xoamaruhuru”, einaha e pihi kua hëtetarioma, kama Yoroamiri ani Sinaheoma a upramakuhurupë ha kurani.

Yoroamiri ani ìhñ paari pë ha yërekëprarinì, kipë aa kõrayoma Sinaheoma ãriä ha hiraani kama Sinaheoma pirio eyo hehaa kuopë hami a kăyõ räma aa xokea kurayohuruma.

fh̄ makii, thapiha kip̄e roa kōkema Sinaheoma an̄ paari pē hute ihipu yaro, fh̄ paari pē hutenī Sinaheoma e hupru maama. Kua yaro, Yoroamiri e paria yaro, hapai naha Sinaheoma e kurayoma:

“–Waiha, aho yano ham̄i yahak̄i kōō hikiimatayu, yanik̄in̄i yahak̄i ahetohuru paari pē porakaa yaro, ya huproimi toko!”

Einaha e ha kurunī, kip̄e roa kōkema, fh̄ kip̄e ha roik̄in̄i Sinaheoma an̄ Yoroamiri a wāri kukema. Sinaheoma pihi wāri mahioma yaro, kama yano e yai ham̄i Yoroamiri a kāyō kōō pihiom̄a yaro, hapai naha e kuu kukema, e ha hārōkōik̄in̄i:

“–Uti naha wa pihī kuu tha? Ipa yano ham̄i yahak̄i kōōhuru! Ya pihī wāri mahi waato! Kaho wan̄i yāmi ya x̄imaī makii, ya kōōimi, wa taa mahia hikiarema yaro, ya pihī wārī miā kōk̄i wei ya thē piximaimi. Wa kiri hāthō!”

Einaha Sinaheoma e kuma. Īnaha Sinaheoma a kuma makii, Yoroamiri an̄ wāā huanimi, pei yāmaka xirō taapuoma, fh̄ yāmaka taa tēhē, mamakai kama pei pihī xirō ūūxi xariruu puoma, Sinaheoma eha pihī pree wārīoma yaro. Kua yaro, Sinaheoma wāā hāt̄ ha maprarin̄i, kama Yoroamiri wāā haa nohorayoma, hapai naha a kua nohorayoma:

“–Huu! ĩhĩ ya nokaa pihia makure, “–Yano aha aho wārō a kua hāthōā ta”, ya pihī kuu tokoa, ya taarihe tēhē, ya xēa hāthōprarihe, ai thēpēnī wa na ha thaī wehi thēpē kua hathōā. ĩhĩ kutayonī, ai warō thēnī wa pou wei pi thē yai mii mahi tha? Ai wārō thēpēnī wa na ha thaī wehi pi thēpē yai kuaimi mahi tha? Ai thē yai kuoimi mahio tēhē, ya xa nokaa pihio mahi, ya pihī wāri mahi hetu yaro!”

Einaha Yoroamiri akua nohorayoma Sinaheoma eha. Sinaheoma pihī wāri yaro Yoroamiri a nakama makii, īnaha a kua tokoa nī wāyārāyuuhā, noa thaa hetua kōrēma. Hapai na ha Sinaheoma ekua kōrāyoma:

“–Huu! īnaha wa kuu tokono mai! Ai wārō thēpēnī ya pou wehi thēpē kuami, kami yanī ya thēpē pou pihioimi, ai thēpēnī ya na ha thaī wehi thē yai kuaimi, wa xa ropaaī, yahakī kōtāa huru!”

Einaha noa thaa kōrema. īnaha noa ha tharīnī, Yoroamiri anī kama e yano hamī Sinaheoma a xīmaī xoama, hapai na ha ekurayoma Sinaheoma eha “–Kua hikia thē weyarayoma waxa kōtapuhuru hei aho piroo yookakiihamī, kaho wanī yanakaī mahi makii, ya kiri mahīā tokoa, yano aha aithēpē kuohuo wei thēpēnī ya nohimaimi hāthohe ta yapihi kuu yaro, hei wa ka kōōrē tēhē, ai thēpē ha wāā ha harīnī, ĩhĩ tēhē, ya nakanoohe tēhē, ya xa nokaa mahiā xaariki, wāā haa parirayo haru ĩhĩ

tha? Yanakai he tēhē, hena tēhē, wahuu kōimaī” einaha ekurayoma Sinaheoma eha.

Enaha Yoroamiri anī kama ethā xaari totihi hīpīa ha thakinī, Sinaheoma pihi haimoa xoamarema. Hapai naha e pihi ha kurunī a nakaī maprarioma:

“—Awei peheti wāā haī. Kua yaro, yano aha ya kōā kōā ha pariponī, wārō thēpēha hei paari yapē tapramai pario, ūhī pē ha taarīhenī, hapai naha thēpē kurayu tēhē, ya a kōāi yaiopē: “—Thuwē wamakiinī paari wapē niarāri kuha?”, einaha thēpē kurayu tēhē, kami yāā yai haa ha xoarinī, yaa yai kōāpē.”

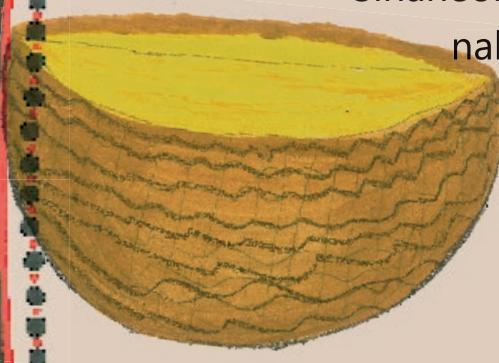

Einaha Sinaheoma e pihi kutarioma yaro, Yoroamiri a nakataaī maama, kama e yano hamī paari pē kāyō xirō weyate kōa kōtapohuruma, kama e pihi xaaria hikiprarioma yaro.

Sinaheoma anī paari pē kāyō kopohuru wei, yano aha pē kāyō kōā xoapema, mothaka tire hātōhō. Yano aha īhī paari pē kāyō ha koponī, yano aha ai thēpē komi kuo hea wei Sinaheoma anī paari pē ha ihiapanī, ethēpē pihi komi hētēmoa mahirayoma, thuwē thēpēnī yaro pē niaprai wehi thē kuaimi yaro. Sinaheoma eha īnaha komi thēpē pihi hētēmu kuama yaro, ai thuwē thēpēnī Sinaheoma a wārīmahe. Hapai naha noa thamahe:

“–Huuwēēhē! Hapai! Thuwē wa pata makiinī paari wa epēāha pata niāāhe opikia pērarema?”

Einaha ai thuwē thēpēnī Sinaheoma noa tharemahe, kama Sinaheoma axo thēpē pīrō wei thēpēnī. īhī makii, ai thuwē thēpēnī Sinaheoma a wāriihe tēhē, kama wāā pree hama, hapai naha a kuu hetuoma:

“–Ohoho! Ipa xote henī hei paari īhī ya kīkī rerariki ha!” Xote hepēnī paari pē reramaī tēhē, pē prērēi totihi mahi waatoma rēkē thai ha! Heha

ahate mahiha hei paari ūt̄ ya kik̄i pata rerari maki ha! ūt̄ paari pi pēnē pata xa waitheriai rēkē kuaranti. Hena tēhē, ai ūt̄ yathēpē reraa kōrāri.”

Einaha a kuma, Yoroamiri eha pihi wāri yaro. Wārō a taari wei pei wāha haiprai pihionimi yaro, Sinaheoma ani yano théri thēpē yai mērāmarema. ūt̄ tēhē, ethē titirayoma, weyate paari pē kāyō kopema. Inaha kua yaro, xote hen̄i paari pē reramai wei, paari aha pei he mayō kanasi kua taprai maamahe. Kua yaro, “–Peheti Sinaheoma wāā hai ta”, ai thuwē thēpē pihi kuma. Inaha thēpē pihi ha kuni paari pēha atarahi mayō taanimihe, ethē titia matotakema yaro.

Inaha ethē titia kutakema yaro, ai thuwē thēpēni paari epē hukukua ha pērarihen̄i, kama Sinaheoma wakē eha pē tua xoakemahe. Sinaheoma ani paari pē r̄ip̄imari wei thē titia xuwēpruu tēhē, ai thēpē ham̄i pē r̄ip̄i h̄ip̄i xokeai xoama. ūt̄ pē r̄ip̄i h̄ip̄iran̄i hapai naha a kuu totihu mahioma.

“–Õõ! ei! Wārō wamaki rāma huo ha henaaiķini, paari wamapē niai! Pē totihu mahiopru nē kiriai rēkē kan̄i ha! Yatoto mahi ham̄i pē pata hārōkai nē kiriai marēkē thai ha! Hena tēhē, ipa xote hen̄i ūt̄ yathēpē xa rerama ayaakōrāri!”

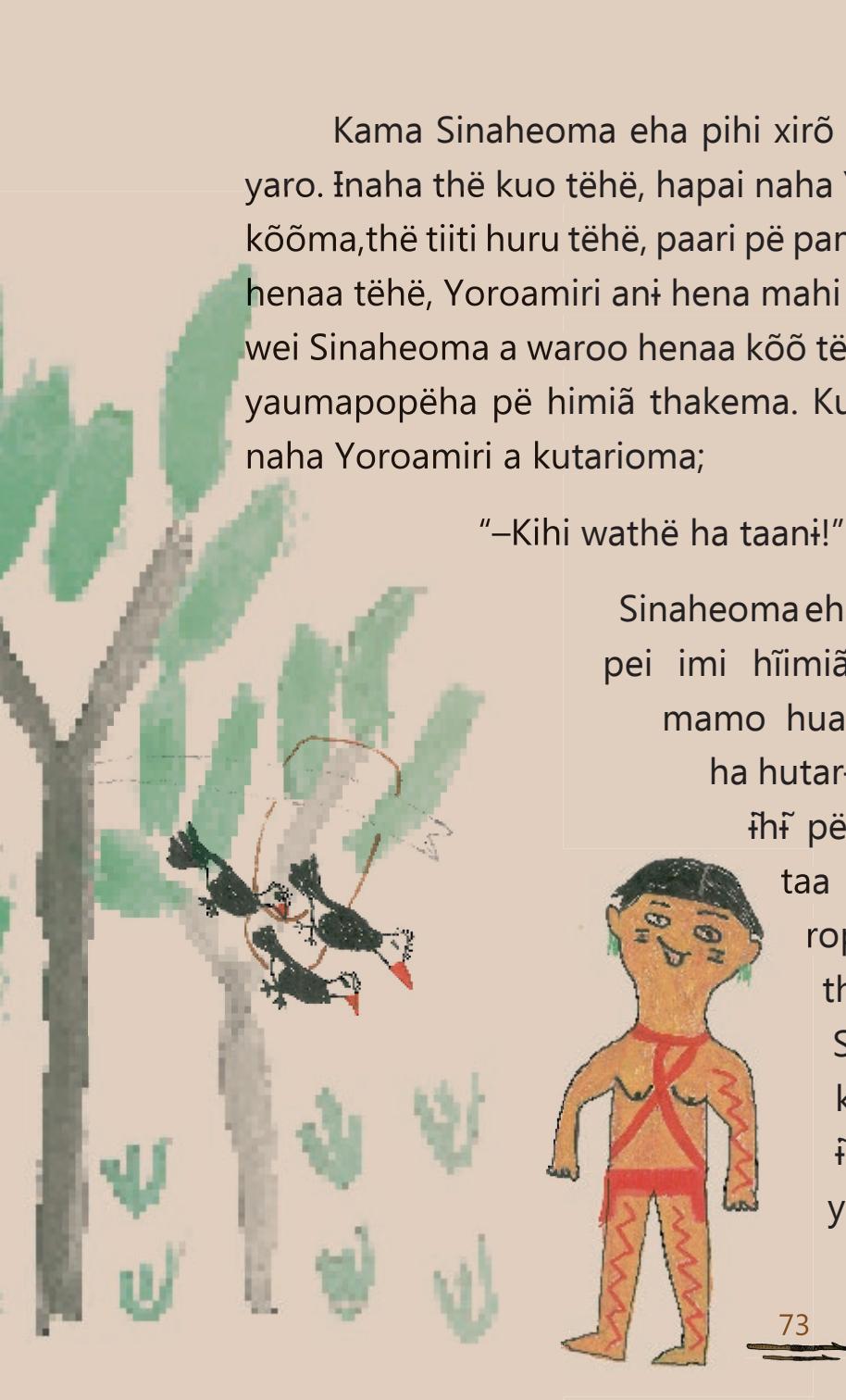
İnaha a kuma. Kua yaro, ai thëpënî wāā hirii wehi, thëpë yai mërama, ai wärō thë pairipoimi mahioma yaro, “–Peheti wāā yai”, inaha thëpë pihi kuma. Hena mahi töhë, Sinaheoma ãriā huu kőo hikioma yaro, a ahenea köräyoma, “–Hena töhë, wa huu kőimaî”, einaha Yoroamiri anî noa pree tharema yaro. Įh̄ a ha kopohurunî, kama e yanohamî yutu Yoroamiri a pree huu henaimai wei, a upraa paati töhë, Sinaheoma e waroa henaan kõtakiyoma. Įh̄ töhë, Yoroamiri anî Sinaheoma a wāriā parema. Hapai naha e kurayoma:

“–Paari wapë ta ihiruhuriha, uti naha ai pi thëpë kuma?”

Einaha e ha kurunî, hapai naha Sinaheoma a kua nohorayoma:

“–Thëpë kunimi, thëpëä hai maa kupere, wärō thëpëä hanimi, thuwe thëpënî įh̄ ya xa wāri kuperah. Hapai naha thuwe įh̄ thëpë xa kuu kupere, paari pë ha taarîheni: “–Thuwë wa pata kiinî paari wapë pata niaheropa harari kuha, ai wärō wathë pata pairipoimi ka mahi!” Einaha thuwe įh̄ thëpë xa kuu kupere, komi ya thëpë mérämarema yaro, wärō thëpë pree mérärayopëha thëpëä hai maa kupere.”

Einaha Sinaheoma e kurayoma Yoroamiri eha. Įh̄ töhë, hapai naha pihi kurayoma, “–Awei, kua hikia thë xaarii, wāā hai kihio maano”, einaha Yoroamiri pihi kurayoma, įh̄ pihi ha kurunî, Sinaheoma eha wāā hataanimi.

Kama Sinaheoma eha pihi xirō topraru xoama, pihi wāri mahi yaro. Īnaha thē kuo tēhē, hapai naha Yoroamiri anī paari pē thaamaī kōōma, thē tiiti huru tēhē, paari pē pamorayu wei, hena tēhē, pē ithou henaa tēhē, Yoroamiri anī hena mahi tēhē, paari pē nia henaa kōrāri wei Sinaheoma a waroo henaa kōō tēhē, epē noa waxua pakema, pē yaumapopēha pē himiā thakema. Kua yaro, ūtē pē himarānī, hapai naha Yoroamiri a kutarioma;

“–Kihi wathē ha taanī!”

Sinaheoma eha einaha Yoroamiri a ha kutarīnī, pei imi hūimiā kutariopē hamī Sinaheoma mamo huakutarioma. Sinaheoma mamo ha hutarīnī, paari pē xikō yaua taarema, ūtē pē yaua taarema makii, pē xirō taa pēarema, yano ahamī pē kāyō rope kōō yapaaī maama. Waiha thē harua pataa ha mahirīnī, Sinaheoma anī paari pē kāyō kōā kopohuruma yano hamī, ūtē pē kāyō kopohuru wei, yano aha mothaka tire pē kāyō

kōā kōpema. Ḥē tēhē, yano aha ai thēpē kuo hea wei thēpē pihi xaariaprarioma, Sinaheoma anī hapa paari pē kāyō kōō pario tēhē, kama pei yau enī a wārī maama. Ḥē a wārī maama makii, hena mahi tēhē, a ahena ha kōrunī, ai paari pē xikō ihia kōāpema Ḥē tēhē, ai thuwē thēpēnī epē hukukai paa kōōmahe.

Sinaheoma anī xote henī paari pē reramaī wei xote he mayō rīā kua ha taprahenī, paari pē hukukua si utiti mahipraremahe. Pē au ha mahirārīhenī, xote he kanasi hētēmahe, paari pē rōxiha Ḥē xote he mayō hētēma makihi Sinaheoma xote ehe kuopē na ha he mayō kua tapraī maamahe. Paari pē au ha mahirahenī, pē rōxi taa totihiaprarama makihi, xote he mayō yai tapraīmaama he, atarahi mayōī xirō wāsīāpē uxixi paohoa taaremahe ai thuwē thēpēnī. Inaha mamakai atarahi mayō taa thaari wehi kama pei thēpē hēāropē hamī pēā haa xoararioma, hapai na ha pē kuo xoararioma:

“–Kihi hapai a kakii a höremono kanī, paari yamapē hukukurari wei, yamapē rōxi au ha mahirārīnī, xote yama he mayō taama makii, paari pei pē parikī yai hamī, wāsīā mahi atarahi mayōī kuwē totihio wei, yama thēpē mayōī xirō taarari kanī. Atarahi pē mayō yai ka kure na ha paari pei pē parikī yai ha thē mayōī kupraru kupēnī. Urihi ha ai wārō anī höyāpopē rē kanī.”

Einaha ai thuwë thëpënì kama pei hëäropë epë noa thaararemahe. Einaha thuwë thëpënì pei hëäröpë epë noa thaarari wehi, fñf töhë, komi thëpënì thää ha hïrïärarïheni, Sinaheoma kama pei yau eha ai wärö ethëpëä harayoma pei anaha heriaf wehi. Hapai naha ethëpë kurayoma:

“—Amaari!”

Einaha ethëpë ha kutarin̄, ëā hurayoma:

“—Aai! Uti thë tha?”

Einaha e kutarioma, kama pei heri epë ha kõmîrîn̄, ũh̄ têhë,
kama pei heri epëä hâi xoakema pahai naha epë kuu xoakema:

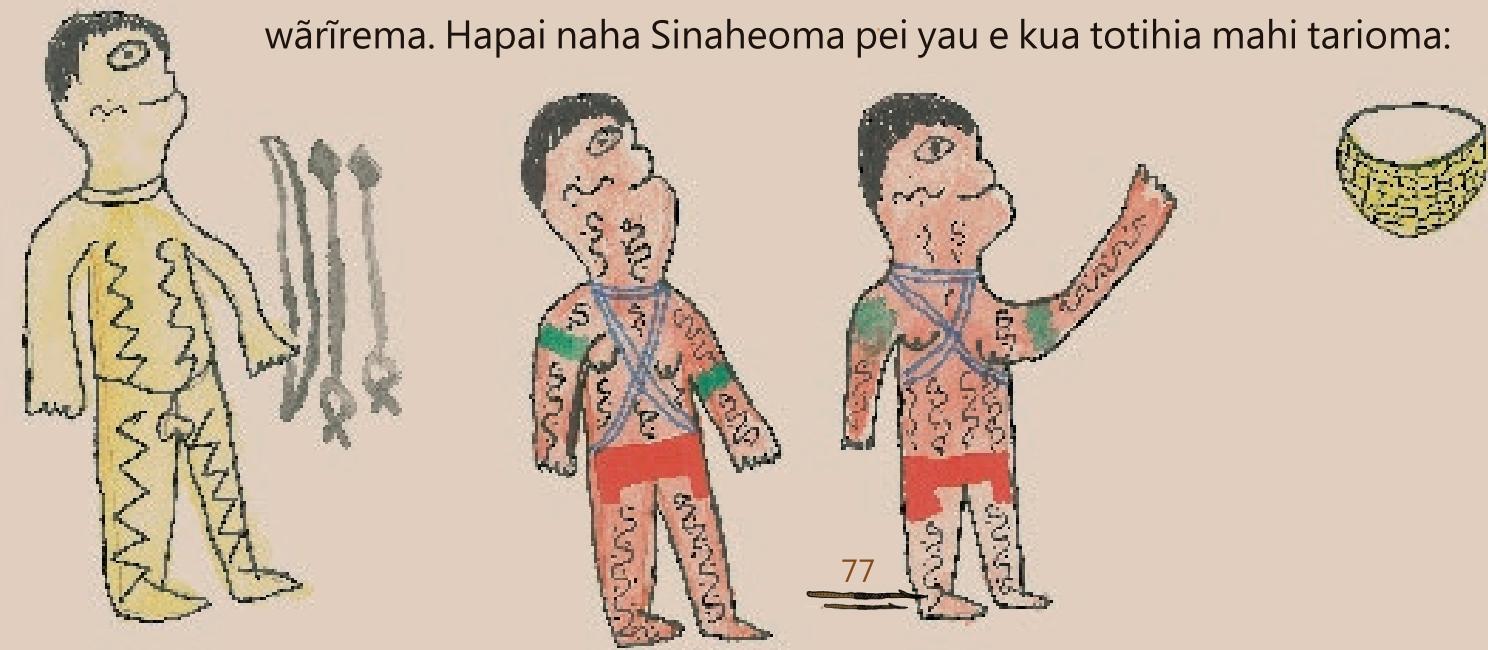
“—Ãmaärí aho amihi an̄ paari pë xikō ka ihiaprai wei kama xote
ehepën̄, kama wîi epën̄ paari pëha reraman̄ pë xikō hiapraita yamakî
pihi kuma makii, ëähä hõrëmomu, kihi kami yamakî thuwëpën̄ hei
têhë, ai paari epë hukukaïha kuikîhen̄, paari pei pë parîkî yaihamî
atara ehipë mayõäha wâisipë mahi uxixi paohoprarono kan̄ kama
xote ehepë mayõ hëtëma makihi xote hepë tiyëno kuo pënaha,
ethë mayõäha kuomii mahiono kan̄. “—Aho ãmihi an̄ kami yamakî
naha wâripu mahi yaro kaho waeha hei yamakîä hâi, pei yau waen̄
oposain̄ waa wâri ha kuikîn̄, wâä xaaripramapë ta” yamakî pihi kuu
yaro. Kua yaro, waa yai wâri urihi ha ai wârõ a hõyäpu hâthôä!”

Einaha pei heri epë ha kurun̄, kama pei a wârima huimaï wehi
ëā hua nohõrayoma. Hapai naha e kurayoma:

“—Huu! Haiko! Einaha ipa amiyä an̄ wârõ athapu hikia hâthôä,

kami yanī yathē taimi kaho wamakīnī wamaa naha thuwēpēāt wei wamakīnī paari wamaepēha niapranī wamapē ihiamat wei yamapē waitārānē yapihi ka kuu wei, ho! ho! ho!, īnaha wamakī kuu tēhē, waiha yaa wārī! yaa wārī!"

Einaha pei yau exi harihi mahi kuu maheapiyēiha, Sinaheoma anī thē tanimi. "–Paari yapē xikō ka ihiaprat wei thēha ipa yau anī ya rīā wāriprat wei īnaha a kuu hea hathōa haraya ta", Sinaheoma pihi kuu maama. Pihi kuu ha maanī, wakē aha kama paari epē tukuhuru wei, hutukana hamī kōō ayōpē poaīha, a huu harayu wei, a kōā kōtāpema, ūhē a kōtāa tēhē, kama pei yau e ukua pakema, paari e puuku nomohōrī otoama ukukema, eha ukutaikīnī wakoxo aha e tēkētakema a ha tēkēikīnī, opisai kama pei āmipē Sinaheoma a wārīrema. Hapai naha Sinaheoma pei yau e kua totihia mahi tarioma:

“–Hii! Hii! Āmia thuwë ārī makiinī paari pē pata porakaa hekanē ropaahaprarihe!”

Einaha Sinaheoma pei yau e kutarioma Sinaheoma amérāmaīha, īnaha e kutu tēhë, kama pei āmipē Sinaheoma ēā haa nohorayoma hapai naha.

“–Āsimāāīnī! paari pē pata waato mahinī kirihī waato yai thaiha! īnaha pē pata kuaī tēhë, xote henī hei ūfī yapē pata reramai makupiha! , thuwë yamakī ha paari pē patama hōyāī wei.”

Einaha e kurayoma, kama pei yau enī Sinaheoma a wārīrepēha. Sinaheoma eha īnaha pei yau e kuma makii, pei yau enī Sinaheoma a mērāmarema ai pei heri epē thuwēpēnī paari pei pē parikī yaiha atarahipē kanasi wā̄sipē mahi uxixi paohoa taarari wehi thāā hīrīpu hikioma yaro, ūfī tēhë, hapai naha mamakai e pihī xa kuapētarioma:

“–Huu! Peheti ipa āmia wāā hāthō”:

Einaha e pihī kuu he yatioma yaro, “–Awei hena tēhë, urihī hamī ipa thuwë axo, ipa āmia axo ya kīpē ha nokamarūhūrūnī, urihī ha paari kīkī yērayu tēhë, ipa āmia kama xote ehenī paari ya kīkī naha mapraī taaī pihio, hei ai paari pē nēhē marē maprarenī, peheti wāā nī kuopē; a ka hōrēmu kunaha, hei paari pē tupoimi kama wakē

eha". Einaha pei yau e pih kurayoma. Kua yaro, thë titirayu wei, e thë haruu hena kõõpëha, Sinaheoma pei yau e rãma huu henakema. Ìhñ e rãmahuoranì, pei thuwëpë e kãyõ huu kukema, Ìhñ töhë, hapai na ha e kurayoma:

“–Kihí ãmia wa ãrí ha nakarïnì, kama xote ehepënì paari epëäha ta reramaï wei, paari kïkì yërayopëha, xote henì kïkì paari kïkì rerari töhë, hai! huu!, ìnaha thëpë thaï hikiono yaro, peheti wãä kuono, einaha ya pih kuu pihio”.

Einaha Sinaheoma kama pei yau e kurayoma. Ìhñ töhë, pei thuwëpë enì Sinaheoma a nakama ukua xoakema, a pïrioti töhë, hapai na ha e kutarioma:

“–Hapai!”

Einaha e kutarioma Sinaheoma a nakaïha. Ìhñ töhë, kama Sinaheoma wãä pree hurayoma, hapai na ha a kurayoma

“–Aai, uti thë, hapai?”

Einaha a kua heturayoma, a ha kurïnì, pei natihipë ëä haa yapaa hetua kõräyoma a yai nakaïha:

“–Hapai! aho yauhu anì urihi hamì yahaki kãyõriä huu kanì! Kaho

waxo, yamakî riā huu kanë, īnaha a kuu kupēnî, aho xote henî urihi ha paari waepēāha rerarenoonî aho yauhu kamaa ayai mamathari têhë, ai paari waepēāha reraa kōrāri kani, aho xote hepēnî."

Einaha pei natihipë e kurayoma. İhā kuranî Sinaheoma a huu henaan kōkema. İh̄f a huoranî, hapai naha a kurayoma:

"—Ho! Ho! Āsîma ainî ya nakaî têhë, ya huu, waiha aëi!, ipa wiî axo, xote hexo ya thëpë taprai parlo."

Einaha Sinaheoma akuma, Sinaheoma anî wiî axo, kama xote ehe xo thëpë hëtëa huraprari wei urihi hamî pei yau enî kîpë kâyō aa xoarayoma, İh̄f kîpë kâyo arayu wei pënî mii paeketupuo têhë, paari ekîki yëa paaxoarayoma, İh̄f têhë, paari ekîki yëa parayoma, **hîî! ho! po! po! po! pâi! pâi! pâi!** Einaha paari ekîki kua patarioma. İnaha kîki kua patu têhë, İhā kuranî Sinaheoma a xîmaî xoama pei yau enî hapai naha e kutarioma,:

"—Pei yoko! Āmia ãrî, aho xote henë koko! ai wa kîki ta thararenî naha wa kîki thaïta kôrâ këë!"

Einaha pei yau e ha kutarînî, Sinaheoma a īkârâyoma, hapai naha akutarioma a īkâpraruha, "hää! hää! aïee! āsima wâänëixa kiriaïheka ropahaapru wei, hoo! īnaha wakuu têhë, heha wahaki roahëki paari

yakiki reramatayu”, einaha ekuu makayoha ukutai kini paari kikiha e horea xoakema.

Thi e ha horeikini paari kiki rookepoha ai paari a roa ha taarin, eapaea xoa tariotayoma, hapa mahi xote he xekema, hapai naha e kurayotayoma, **ho! ho! hou wā hatutu prao!** Wi a hurihia kori wei, **ho! ho! hou wā hatutu prao!** Einaha Sinaheoma a xotehepē kuama. Xote hepēni, kama wi eni paari kiki niati ha, einaha Sinaheoma a kuama. Thi tēhē, hapai naha pei yau e pihi kurayoma. “–Huu! Ipa āmia thē pata hōrē mahi ni kirihi yaiyoni koko!” Einaha e pihi kurayoma. Thi makii, kama pei āmipē Sinaheoma noa rahumanimi, kama pei āmipē Sinaheoma ani paari kiki niatayu wei a waroo kōoyu tēhē, hapai naha noa xa thaaxoarema:

“–Huu! Āmia āri kahowa hōremahiont kirihi tokono! “–Aho xote hepēni, aho wi ani paari wa pē pata ha reraman, wa epēaha pata prarurama ta”, ya pihi kuma makii, hei tēhē, wa yai taarema, paari kiki totihu mahioma makii, aho xote he tirei maama aho wi a tireimaama.”

Einaha pei yau e kua mahirayoma pei āmipē Sinaheoma eha. Thi makii, pei yau eha kama ēa pree haa yapaa he yatia kōrayoma.

Hapai na ha e kua kōrāyoma

“–Maa, asa kaho wārō wa pairia kutayoni, paari kīkīha ipa xote ūhē hepē pata terepru maa makuheha, yāmi yanī paari yapē pata reramaī tēhē, ūhē pē pata xa kei totihi mahi mathariha.”

Einaha pei yau eha Sinaheoma a kua hetua kōrāyoma. Īnaha Sinaheoma anī paari pē thaamaī nī wāyāā tokoha, pei yau e ha wayērīnī, yano ahamī pei thuwēpē exo kīpē kāyō kōā kopohuruma. ūhē tēhē, pei yau ēā hataanimi, mamokai kīpē kāyō kopohuruma. Kua yaro, mothaka yōōrō yano aha kīpē kāyō kōā kōpema. ūhē kīpē kāyō kopema makii Yoroamiri eha Sinaheoma pihi yaimu mahi yaro, mothaka kaipru tēhē, pihi wāri totihia ha kōtarīnī, a maa kōā pētarioma, ai thēpēha wāā hanimi makii.

Īnaha Sinaheoma a maa kua kōā ha pētarīnī, mothaka a yatotopru tēhē, paari pē kāyō kōā yapaa kōtapema. ūhē paari pē ihia kōāpe pēha Sinaheoma pei yau e ukua xaaria kōki wei kama anī ai paari a yai ha tērīnī, a hukukai kukema. A ha hukukurani atarahi mayō yai taa xoarema, Yoroamiri anī pē niyāī wei, ūhē atarahi mayō taari wei wakē aha paari a tua ha hurakīnī, Sinaheoma eha e ukua xoakema. A ha ukuikīnī kama pei āmipē Sinaheoma a pīrīoti tēhē,

hapai naha oposaini noa thaaxoarema:

“–Ãmia ãri”

Einaha e kurayoma, ſh̄ tēhē, Sinaheoma ēā huanohorayoma:

“–Aa! Utı thë asa?!”

Einaha e kua heturayoma. ſh̄ tēhē, kama pei yau eni Sinaheoma a yai wārii kukema, hapai naha e kutarioma.

“–Ãmia ãri paari peipē parik̄i yaihami atara ehipē kanasiāha uxixika paohooprarono thai ſh̄ uti th̄eyaini paaripi wapē niai tha? Ñmia ãri kaho wanı urihi ha ai wārō waa ni ka høyāpopi, waa høyāpuu ni õhōtaanomai, waa kāyō yai kop!”

Einaha pei yau e kua totihia naha ïkātarioha, Sinaheoma pihi toa ha mahitarin, pei yau eha wāā haa mahia xoataarioma, hapai naha ekutarioma:

“–Asa hēam̄i kami yanı yano ham̄i yaa kayo riā ha kōoni ya a nakai hikiopru makii, kaho wamak̄ha kama wārō a kiri waato yai thariha.”

Einaha e kutarioma Yoroamiri anı paari pē niai wei pei yau eni

atarahi mayō ha taarini, anakai naha ūkāāha, pihī toa ha mahitarini, hapai naha pei yau e kua kōrāyoma:

“–Maa! Āmia ūri, kaho wanī urihi ha wārō waa hōyāpoti wei thē kuaimi, waiha urihi hamī kahowa aakōrayu tēhē, waa yai nokaamapi.”

Einaha kama pei yau eha kuruni ūhē tēhē, waato mahi hamī Sinaheoma a a xoataruhuruma pei yau enī Yoroamiri a nakaī wei kama ethā xaari hīpiā hikikema yaro. Pei yau enī Sinaheoma eha Yoroamiri a kōāmaī pihioha a ha ximirini, pihī topraru mahiāhuruma, ahuhururanī Yoroamiri eha pihī wārī mahi yaro. Kua yaro, a huhururanī Yoroamiri wāā huamaīha, hapai naha Sinaheoma a kuhuruma:

“–Sinaheoma yāāā hēē sīsīsī! Yoroamiri yāāā hēēē sīsīsī! Sinaheoma yāāāhēē sīsīsī! Yoroamiri yāāā hēēē sīsīsī!”

Einaha Sinaheoma e kuma kāyō huhuruma rope mahinī wāā ha humarinī, yanohamī a kāyō rīā kōō ha kōtaahuruni, īnaha Sinaheoma wāā kuimaī tēhē, Yoroamiri pihī wārī mahi hetu hikio yaro, rope mahi kama ēā pree hua parayoma. Hapai naha e kua paa hetutarioma Sinaheoma wāā ha hīrīrīnī:

“–Yoroamiri yāāā hēēē! Yoroamiri yāāā hēēē! Yoroamiri yāāā hēēē! Yoroamiri yāāā hēēē sīsīsī!”

Einaha Yoroamiri wāā kuu wei, wāā yai hirimu totihi mahioma Sinaheoma eha. Kuayaro, thuwē mamoyai hutahutamoamahirayoma, pei wāā haa kurayopē hamī.

Kama Yoroamiri ēā pree hurayu wei einaha e kuu hetuoma īnaha ēā kuapatu tēhē, rope mahi Sinaheoma a rērēa mahikema, īnaha Sinaheoma aha kutai kīnī Yoroami pei wāā kuo xaariopēha rope mahi Sinaheoma a warotakema.

“–Huu! Uku! Yoroamiri pei wāā kuo xaariopēha, rope mahi ō ō ō! waro!”

Einaha Sinaheoma e kutakema, Yoroamiri eha, īnaha eha kutaikīnī waatoha Yoroamiri a upraa paatēhē, Sinaheoma a warokema. Īhē e ha waroikīnī Sinaheoma pei yau enī Yoroamiri a kōāmaī pihio wei ethā wēa xoatakema, hapai naha e kutarioma:

“–Wa thē ha taanī, hei tēhē, wa yai kōāma huimaī kupēnī, paari wapē niā ka kōrāri, īhē pēha ipa yau anī aho atarahi mayō naha ha taarenonī, wa kōamaī pēhē pihio! waēähā kiriimi rēkēkanī. Hapai naha a pēhē kupi: “–Āmia ãrī hei paari pēha atarahi wānaka yai ka kuoni, kaho wanī uririhi ha wārō waa hōyāpopēha waa yai kōrī”, einaha ipa yau a kuu kupēnī: “–Waa hoyāpopēha a nī ōhōtaa”, einaha ãsimā ai kuu rēkē kanī, hei tēhē, waropaaī! Yahakti kōtaahuru!”

Einaha Sinaheoma e kuu kukii wei Yoroamiri anī thāā hīrīā ha mahitarīnī, Sinaheoma eha a nokaa xoakema. ēhē tēhē, yano hamī kipē kōā xoatapohuruma. īnaha kipē kutaruhuru wei yano aha weyate kipē kōā xoapema, Sinaheoma anī yano aha ēhē Yoroamiri akāyō kōō tēhē, yahi thēri komi mahi thēpēnī a taaī paamahe, ethēpē nohimoma ēhē a taapeheha Krukunari apree ukua nēhē rua paxitakema Yoroamiri ārīā taaīha paxionī, īhā Krukunari anī Sinaheoma eha Yoroamiri a yakaataarema, ēhē kama Krukunari anī Sinaheoma poma yaro, a yakaa taamahiānī wāyāārema makii, Krukunari wāāhaī maama, pei pihi xirō kuapētairioma, hapai naha pihi xirō kutarioma.

“–Huu! Hāō! Kihi toko! Ai thë pata taamu xomi kopeno!” Einaha Krukunari pei pihi xirō ūuxi kua pëtarioma. Īh̄ tēhë, kama Krukunari anī aroari kīkī wai mahi pou wei īh̄ pei thāāha hirapuu wei rihu u pihia xoatarema. īh̄ rihu u ha pihi tarinī, hapai naha pihi kutarioma “–Inaha thērī thaamaī makii, hena tēhë, thë nēhēri hēāropē wāxīmi thapramapuu tahapēi!” Einaha mamakai Krukunari pihi ūuxi kuapëtarioma. Kua yaro, Sinaheoma axo, Yoroamiri axo kipē taanimi, rope mahi Krukunari a akōtario huruma.

Kua yaro, mothaka weyate pruu tēhë, Sinaheoma anī Yoroamiri a kāyō kopema yaro yahi thëri thëpēnī Yoroamiri a nohimaī xoahe tēhë, ethë titaarioma. Thë ha tititaikinī, īhā Yoroamiri a mimuu xoakema Sinaheoma eha. īhā kuaranī ethë titia xuwēpru tēhë, pukatu ha yano parikī ha ai pata thë piro kuo harayu wei, ethā hērēāmoa xoakema, urihi hamī wamotima tihi mopē kuo wei thëpē wamaī pihioha. Yoroamiri eha, hapai naha ethāā kuu kukema.

“– Awei, āsimā uhurupē hei thë ka titipohe, henaha thë harua kōpepēha, mihi ai yanomama wama thë ka pëtamarīhe. īh̄ wama thë kāyō ukua ha henaikinī, kihi piro yo hetupikī mahi ha, toho makinī uxi kirihia ka ropaharai! Wama emakī pihi kāyō manīa henapramari, yama mauu koāi.”

Einaha pata thë kurayoma. Yoroamiri anि fhë pata thää ha hïrïrïnि, pei thuwëpë Sinaheoma eha wää harayoma, hapai naha ekurayoma.

“—Pata thää ka hërëämohenि, kami yaeha toho pi makñä pihi kÿö manipramaï pihio henaa maaha?”

Einaha Yoroamiri e kurayoma Sinaheoma eha, inaha e ha kuruni, kama Sinaheoma ëä harayoma, hapai naha e kurayoma, pei kipë yakakarani.

“—Herih! Ih! Kaho waeha toho makiä pata pihi kÿö manipramaï pihiomahé, wa huimi makiiha!”

Einaha Sinaheoma e kurayoma, hena töhë, Yoroamiri ãriä humaï henaa ha maanï. Kua yaro, inaha Sinaheoma e kurayoma makii, urihi hamï kama Yoroamiri a huaï mahiopruu xoati wei, a kuoma yaro, exi harihi mahi mikuhuruma. Kua yaro, hapai naha a kutarioma, xi harihi mahi hikio yaro:

“—Awei inaha pata thë kuu töhë, hena töhë, toho fhë ya makï pata pihi kÿö praruramaï në kiriapérëkanë, ya makï pihi kÿö maniiha!”

Einaha a kurayoma. Hena töhë, Yoroamiri anि toho makirñä

pihi kāyō maniñ na ha īkāā henaaha, Krukunari pihī yai totarioma, īhī Krukunari aniñ Yoroamiri a na ha yai wāripu mahioma kutayoniñ. Kua yaro, hapai na ha pihī kua niñ wāyātarioma, “–Awei! Awei! Āiminahā! Wa yai kutario! īhī tēhē, yaā yai temi mahi! Thuwē yaa totihi tēa na ha mata īkārīhanī! Wa pihī ha kuniñ! Āiminaha! Wa kutuu tēhē, wahaki xa temi totihi poyu!” Sinaheoma eha einaha Krukunari e pihī kutarioma, a hixio mahioma yaro. Hapai na ha pihī pree kua mahiā niñ wāyātarioma, “–Awei, hena tēhē, toho mahi ha Yoroamiri a tuo hena tēhē, yaa xēprāt henaa”, einaha Krukunari pihī kuma kāyō mikuheruma.

Īnaha pihī kuma kāyō mia hikuhuruma yaro, thē haruahuru tēhē, Krukunari a aa paria xoarayoma. Yano a parīha ai thēpē pīrīo wei thēpēniñ Yoroamiri eha toho maki rīā wamañ hena a wehi Krukunari aniñ īhī thāā xaari hīrīā hikikema yaro.

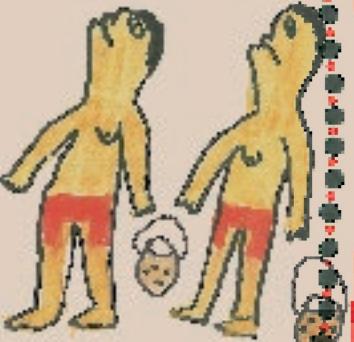
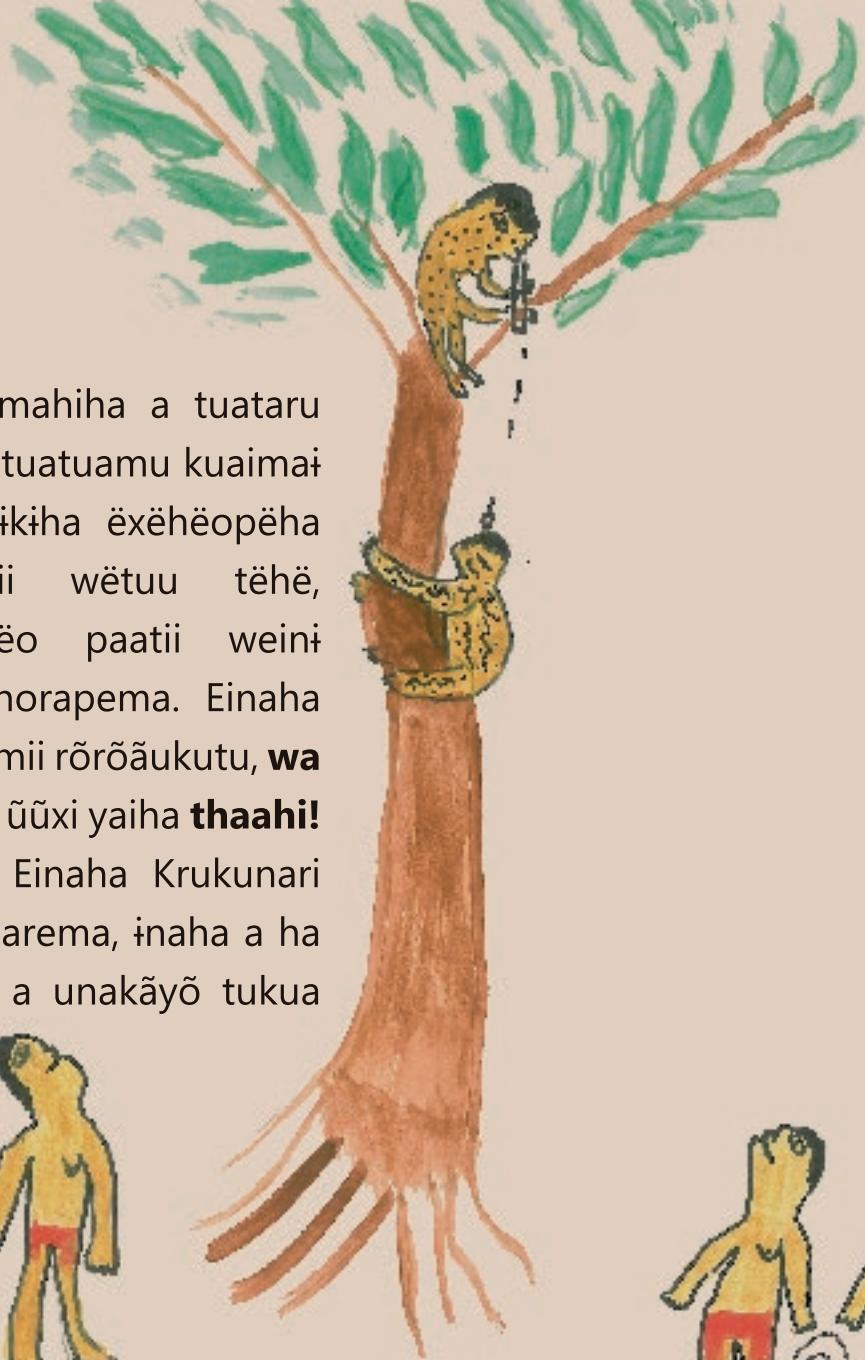
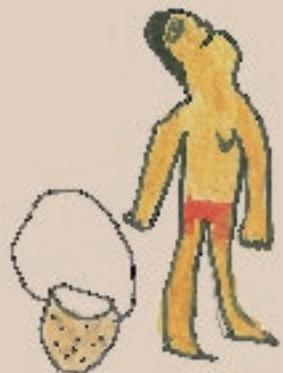
īhī Krukunari a aa paria harurayu wei, Yoroamiri eha toho maki rīā pihī kāyō tixitamañ henaa wehi, īhī toho mahi kōthō yaiha Krukunari he harua parīketayoma. Hapa titihurupē Krukunari a pata rēmorāniñ, Yoroamiri eha toho maki pihī kāyō tixitamañ pihio wehi, īhī toho mahi aha yai haia xaariki wehi, īhī mahi kōthōha a xaari rēkema.

İh̄f̄ a pata r̄öti tēhē, ethē haruahuruma. Waiha thē wakakaa huru tēhē, Krukunari a tupohuruma, toho mahi ha, “–Yutu ya tuo maa tēhē, toho mak̄i riā pihi kāyōka tiximomaī sihei thēpēn̄ ya mayō tua taari he tēhē, thēpē moyāmīrāyu ta” Krukunari pihi ha kuni. Kua yaro, thē hātōhō wāisipē titio xoa tēhē, toho mahiha Krukunari a tua xoapohuruma kutayōni, thē harua ha patar̄in̄, Yoroamiri a kāyō huu hēa xoaimamahe, toho mak̄iriā pihi kāyō ha man̄imahen̄, haru tēhē, Yoroamiri a kāyō huimaī wehi toho emak̄i noa waxua xoakemahe.

İh̄f̄ a kāyo huimaī wehi, toho mahi ha Yoroamiri a tua xoatakema. Kua yaro, Yoroamiri a tua xoatakema makii, tohomahi ha ih̄f̄ Yoroamiri a tumu tēhē, Krukunari a tua henapuhuru wei e mayō tuano tapronimi, tohomahiha īnaha Krukunari mayō tuo taproimi kuoma yaro Yoroamiri mohoti mahi atukema, thē yai tanimi.

İh̄f̄ thē harurayoma makii, thē titi hātōhō xaa tēhē, toho mahiha Krukunari a tupohuru wei toho pei mahi hr̄ik̄i yaiha Krukunari a yētēkema, toho mahi thaka hopakakepēha Krukunari an̄ iħā kuran̄ Yoroamiri mamor̄iā horaapēha, kama aroari rihu eūāhā kuo weint̄. Kua yaro, thē harua ha patar̄in̄, yano aha thēpē kuo wei ih̄f̄ thēpēn̄ Yoroamiri eha toho mak̄i riā pihi kāyō tixitamaī ha henaaheh̄, a kāyō huu henaimaī wehi, toho mahiha Yoroamiri a tua henataamakemahe.

A tukii wei toho mahiha a tuataru xoaimama, īnaha a tuatuamu kuaimai wei toho mahī hrīkīha ëxëhëopëha Yoroamiri henīmii wëtuu tēhë, Krukunari a yëtëo paatii weini Yoroamiri mamo horapema. Einaha Yoroamiri mamonī mii röröāukutu, **wa protho!**, pei mamo ūūxi yaiha **thaahi!** **wīt!** õõ! õõ! **tēt!** Einaha Krukunari anī Yoroamiri a thaarema, īnaha a ha thaarīnī, Krukunari a unakāyō tukua xoakema.

Yoroamiri a kemari wei a wāximi kekepēha, ai thëpë komi rërëo naha maa mahio tēhë, Krukunari rope mahi a ha ithorin̄i, a tukurayoma. Toho mahi ha Krukunari an̄i īnaha Yoroamiri mamo horaa ha thapani rope mahi Krukunari a ithoa xoataariohurma. A ha ithotahururin̄i, a tukua xoarayoma, hapai naha a kutario huruma a unakāyō tukurani. **Xiiririri! thët! wasaraii!** ō! ō! ō! ō! ō! Maa mak̄i tire mahio wei ūh̄i mak̄i yai ha! **Wā yāniki!** Einaha Krukunari a ūnakāyō kutaruhurma.

Krukunari ani toho mahi haYoroamiri mamo ha horapahuruni, einaha Krukunari a kutario huruma makii, yutuha kama pata thëpëäha hirayu wei ai pei thääha kuo hetuo wei, Wïöma thääha kuoma. Ëh Wïöma ani Krukunari a ūnakäyõ xariramaï yauahuruma, maa maki tire mahi upraa kuopë hamï a ūnakäyõ tukuu kuaru töhë. Hapai naha Wïöma a kuu yauama tireha huu tihi ha kuranî Wïöma mamo xaritia ha yauikinî, Krukunari a tukuhuru töhë.

“–Õ! õ! õ! õ! ha! Kihamī ãři tuku kuaimatayuu aëë! Õ! õ! õ! õ! ha! Kihamī aëë! Mihämī aëë! Õ! õ! õ! ha! Kihamī koko ãõõ! Ha! Huu xoaika ãä! Kihi maa makī tire ka mahii hamī ãři xariru rë kure yää! Haa! Huu xoaimatayu aëë! Õ! õ! õ! õ! õ! õ! A pata ahetoimatayu aëë! Kihi maa makī yaika kiihamī! Hõ! õ! hõ! õ! Õõõõõõõõ **xirii!**”

Einaha W̄ōma a kutarioma, maa mak̄i tire mahio wei mak̄iha Krukunari a ūnakōyō ha horemakint̄. Einaha W̄ōma an̄i maa mak̄i tire mahio weiha Krukunari a ūnakāyō horea xaaria praramai kuatiharayu tēhē, pixataha ai thēpē komi kuo huo wei ūf̄ thēpēni wakē aha Yoroamiri a wāximi yaāt paxiomaha.

Wakē aha Yoroamiri a wāximi yapi wehi horokotho aha pei ūūxipēriā ha thaahen̄ ūūxipē hik̄tāt̄ xoahē tēhē, tireha W̄ōma a kuo harayu wei a ithomaī pihio xoamahe ūūxipē thaaha huraprarithen̄, ūf̄ tēhē, hapai naha ethēpē kua xoarayoma W̄ōma a nakāt heha:

“—A ithotaario aëet̄!, yamaki huraāt mahiā hikia!”

Einaha ethēpē kurayopēha W̄ōma a ithoa xoarayoma ūf̄ aha ithopraikint̄ hapai naha W̄ōma e kua xoarayoma:

“—Hii! Ya nī wārōāt̄ puohaikēē!”

Einaha e ha kutarint̄, Yoroamiri a wāximi yaāt wehi komi thēpē eria xoarayoma. Hapai naha thēpē kutarioma, komi thēpē eripruuha. ūf̄ tēhē, thēpē riāt̄ wai katituu wei:

“—Hōō! pei yowā! aō,ōō! Thēpēri hoximi nē kiriāt paxio yai tak̄iokē aāōō!”

Einaha komi thëpë kurayoma. Krukunari a hoximi himiremahe, Yoroamiri eha komi thëpë hixio mahirayoma yaro, komi thëpë präama, Krukunari ãrïä ūnakäyõ nomïhai yarohe, thëpë wãä kaxuamamuha, thëpë asiamoma, ïnaha thëpë kuo horaakii wei, horokotho aha Yoroamiri pei ūñipë rukëa xoamaremahe. Ìhñ ūñipë rukëmarahen, thëpë hïmõmayoma, rope mahi Krukunari ãrïä ūnakäyõ xurukai noho wehi.

Ìhñ thää xariramahe hapai naha thëpë noa thayorayoma, ai porakapi thëkipë häxäämayu, ai porakapi pata thëkipë häxaäämayu, ïnaha thëpë kuo xeereoma, ìhñ têhë, mamakai ai thëpë yämaka tapraroma. Kua yaro, hapai naha thëpë noa yai thayoma thëpë häxää mayuuha.

“–Hää! Hää!

Xori wëehë!

Hei känasi wëri kakii!

Kama pihi wëři hõre asimoimi ka kurenaha!

Yaha nasi wëri ha têrin!!

Yaha anëwëři ūnakäyõ asihia ta heturuuu!

Hei aho thuëpëhë yarékii yakuimii."

Einaha pei ethë upraa wei ethë kuma, īnaha ethë kuu tëhë, pixataha ia ethë roo wei hapai naha ethë kuu hetuoma thää huoha hää:

"–Hää! Hää!

Xoriwë!

Ya kuimi!

Kama awëri ūnakäyõ totihi pîria ha ayaikinî!

Anî wëri tëmi wääyata ayaikii!

Aho thuëhë yarékii ya kuimii!"

Einaha ethë pree kuu hetuoma, īnaha thëpë noa häätha a ha huraprayorinî, Yoroamiri eha komi thëpë hixua mahirayoma yaro, ñhñ ai pata thëkîpë noa thayopënaha, ai waithëri thëkîpë noa pree thayoma heturayoma, Krukunari ãriä xurukai noho wei ñhñ thää xirõ xarirai yarohe.

İnaha thë. Kua yaro, hapai naha waithëri thëkîpë noa thayu hetuoma "–Hää! , ãü! xori wëe! īnaha mayõ wëri hörë kuaï makii! yaha

anëwëri ūnakäyõ ta tetemarixë! hei aho thuwëhë yarëkii! yakuimi! “– Einaha wai thëri thëkipë noa pree thayoma. Kua yaro, pei thë upraa wei ìnaha thëkuu tëhë, pixataha ethë roo wei ethää huo ha hapai naha ethë pree kuma “–Hää, hää! awee! awee! yahaani wëri tetepirë mapuuta maa, kama pihiwëri! asimu marë tokoo weikëe,”urihi ha Krukunari kanasi yaa rahenì einaha thëpë noa hääha thayorinì, yanohamì komi thëpë kõä xoapuhuruma.

fhñ yano aha thëpëha waroikinì thëpënì yai tetenimi mori thëni wakaraha Krukunari napë käyõ haimu xoamahe. Kua yaro, yano aha thëpë wäyäa käyõ kõpraaì kipi wei fhñ tëhë, hutukana hamì naxi kokopëxo, korahapë thëpë kuopëhamì, kama thëpë thuwëpë ximamu xoama. Naxi kokopë tikarari wehi pei hipëha ihiararuhuruhenì thapiha mau u kuopëha kokohiu ha koararihenì pitiri thëpënì Krukunari ãriä ūnakäyõ xurukai yarohe, Krukunari a ūnakäyõ høyäkii wei maa makì hättöhö upraa ahateoma yaro yano aha thëpë ithoprario huru wei urihi ha mori thëpë mia xoakema.

Ihñ thëpë he harua henaa körayu wei maa makìha Krukunari ahoyäkepëha thëpë ahatea xoarioma, Krukunari a høyäkepë ha waithëpë ahateario wei Krukunari pei a høyäkii wei maamakìha Wñoma a tua xoakema fhñ Wñoma aha tuikinì Krukunari a ūnakäyõ

taa xoarema, kama W̄ōma anī a yai horea xaarimakepēha ūhē a taaī tēhē, maama thaka hopakakepēha Krukunari anī ūnakāyō wāyāā mahiotima.

Maamakīha Krukunari a pīrīoti tēhē, W̄ōma anī īhā Krukunari anī patamīa xaria xoatari wei mamakai W̄ōma a ithoa hāthōā kōrāyōhuruma ūhē aha ithorayohuruni ai thēpē komi roo pēhēthēo huoxoa pēha, hapai naha W̄ōma akurayoma aha ithoprataikinī”A wei kihi maama taamu ka raakoreha thēpēwērī wāitārōpē xoarékē kurānīkoko! “–Einaha W̄ōma akurayoma ai thēpēha, ūhē tēhē, komi thēpē ha eriprarinī, aithēnī xaraka a hapa maketarema.

Hapai naha thē kuatarioma xaraka amaketaranī”ita mihamī kami yanī yathē hapa mahi tirei taaī! wapaī”einaha thē ha kutarini, thē niyāā xoakema makii, thē xarakapē tireimaama, ūhē tēhē, ai thēnī thēmakea nohōtari wei,” prēkī” ahate mahiha yawē! Ai thēnī kama xaraka e makea nohōtari wei, **wa prēkī!** yatoto mahi ha yawē. Einaha thēpē xarakapē kuama Komi thēpē pata naha mii mahi makii, īnaha thēpē xarakapē tireproimi kuwē naha miinī kirihiha thēpē pihi yai hōrīāī mahioma, Krukunari anī ūnakāyō nomihīpropiimi nī kirihiha.

Kua yaro, kami yanī yathëxa tiremarī ta ai thë pihia kuni thāā haa kōrāyoma hapai naha thë kua kōtārioma. “– ita mihami kami yanī yathëxa tirea hāthōmarī”, Einaha thë kua kōtario wei kama xaraka emakea nohōtarema, **thāī! prēkī!** yatoto mahi ha! **prao!** einaha xaraka e pree kupraa nohōkema.

Pata thëpēnī Krukunari a niai heha, thëpë xarakapë tireproimi naha maa hikioma yaro, pei a niai wehi komi thëpë pih ikeherariom. īhī thëpë pih ikeherarioma makii, hei kohipë mahi ai mori thë ukua nohōkema, “Kami yanī ya thë xa tiremari ta” thë pih kuma yaro. Kua yaro, īhī thë ukumorānī, hapai naha thë kutarioma:

“–Oho! Ei weti eikë! īhī! Hapai naha kami yanī yaa pata thaari, hapai!”

Einaha thë ha kutarinī, xaraka a makea nohōtari wei! **thāī! prēkī!** yatoto mahīha yawē! Einaha thë xarakapë kua xaaria ni kirihia ha kōtāikinī, īhī tēhē, komi thëpë pih yai hētēmoa nahā maa mahirayoma. Ai thëpë komi kuo xoama makii, thëpë kirima, komi thëpë xarakapë tireimi

nì kirihi hikioha. Kua yaro, thëpë noa thayoma, Krukunari ãrïä ha tïeraahuruheni, hapai naha thëpë kuma:

“–Kua hikia kure yoko! Yamakì xa kõõ xaarita kõõ yoko! Pata yamakì makii, xaraka yamapë tirepramaimi mahï waatoi koko!”

Einaha thëpë noa thayoma. Ìnaha thëpë noa thayoma makii, ai Sihinari thääha kuo wei thë pihipraremahe. Wai thëpënì, kama Sihinari e yano sipoha Sihinari pei uhurupë ei hutii töhë, ei thomia hairuhuru wehi Krukunari a niapeheha, ñhñ ei pairipuu wehi, ei ximia nohokemahe, wai thëpënì Krukunari a niapeheha. Sihinari uhurupë ei pairipuu wehi ha Krukunari ãrïä niamaïha nohõõheni, a pairipuu wehi thëpënì hapai naha enoai thamahe:

“–Pei yoko! Kaho wanì wathë wapaïta nohõräkë!”

Einaha Sihinari uhurupë enoai thamahe wai thëpënì, Krukunari a niapeheha Sihinari uhurupë ei pairipu wehi thëpënì. Ìnaha noai thari wehi, ai ukua xoatakema. Ai ha ukutaikini, ñhñ Sihinari uhurupë ei ha ukutaikini, pei ai pairipuu wehi, hapai naha wai thëpë noa tha nohõräma, kama ainì:

“– Huu! Thë tire ka mahi! Kami yanì yathë pree tireaimi, kaho wamakì pata mahi makii, wama thë tireaimi waato!”

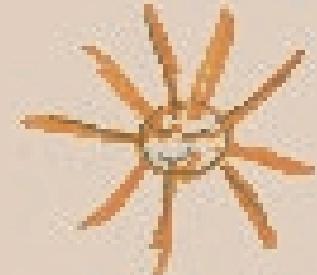
Einaha Sihinari uhurupë ei kurayoma, maa mak̄ha Krukunari a p̄ir̄oharayu wei th̄ei tire mahi ha taarint̄, einaha Sihinari uhurupë ei kurayoma makii, kama xaraka ei makea xoatarema. Ai ha maketarint̄, hapai naha th̄ei thaa xoarema maa mak̄ha Krukunari a tire mahi p̄ir̄otiharayu t̄ehë, **kr̄ēñonono! th̄āñ! karōrōrōrō!** Krukunari pei a yai p̄ir̄o xaario wei, th̄e yai ahate mahi ha yawëë! Sihinari uhurupë ei oxeoma yaro, Krukunari a yai m̄ithariha einaha kama xaraka ei yawëa thaa naha ūkā makiha, komi wai th̄epë pihia toprarint̄, th̄epë eria xoarayoma. Wai th̄epë eriha hapai naha th̄epë kurayoma, Sihinari uhurupë eini Krukunari ani mii nia naha ūkāprarema yaro, th̄epë pihia topraronit̄:

"—Hõõ! pei yo! wääõõõ! Hei axärë yai kuono aëët!"

Einaha wai th̄epë komi kurayu wei, ñh̄f th̄epë siā ha waiprarint̄, yano aha Sihinari pata a kuo huo wei eha komi wai th̄epë pihia kaihipraa nēhë maa mahia xoakema, pei uhurupë eini Krukunari a ni mii tharema yaro. ñh̄f Sihinari eha wai th̄epë pihia komi kaihiprakii wei th̄epë noa thayoa xoarayoma. Wai th̄epë noa thayoa ha xoarint̄, yano aha Sihinari a p̄ir̄opëha ãr̄iā ha kõähent̄, wai th̄epë yaimayū xoama. ñh̄f wai th̄epë yaimayu t̄ehë, hapai naha th̄ekipë yaia thaa xoaprayorayoma, hei Kûr̄emerī axo, hei Yâpîrī axo, einaha wai th̄ekipë

yaia thapraremahe, kipë huu ropemahio wei. Wai thëpënì ñhñ kipë yaiprari wehi, kipë ximarahenì, hapai naha kipë noa tharemahe:

“–Awei hei kaho wahakì kakii wahakì rërërayu! kami yamakì rërëi haiproimi paxio.”

Einaha wai ethëpë ha kurunî rope mahi kîpë rërëa xoarayoma, hei Kûrëmirî a **sarai!** hei Yâpîrî a **sarai!** Einaha wai thëpënî porakapi thëkîpë rërëi ropeo wei thëkîpë thapramaruhumahe, kama Sihinari e yano kuokuopë hamî, kama ariã ha kôämahenî.

Einaha ūhē thēkīpē rērēa kutohuru tēhē, waithēpēni Krukunari a niapeheha, Sihinari pei uhurupē ei waithēri pairipu wehi, ēā haa yaurayoma, kama pei hēē kōāpīma arayu wei ūhē kīpē riā ha moyāmīmani, hapai naha ei kurayoma:

“–Aëëti! Mihi hääri hamit wamakit ka rërerihe, yano aha wamakit ahateario tähë, wamakit ni mii horetu puonomai! Aëëti! Sipoha wamakit ha uprataikini, yano wamaa hapa sipo ha xerini, wamakit hereprario. Yano wama a sipo xëpraat maa tähë, waatoha hääri piriäimi. Ìnaha waha yano sipo thaari tähë, xïkäha hääri piriötii wei! waatoha ãri piriitäa tähë, waha ãri xa nakari!”

Einaha Sihinari pei uhurupë e kua yaurayoma, wai thëkipënì Sihinari a kõäma rërëpìì töhë. Ihã kuranì pei hëë kõäpìma arayu wei ekipëä hua nohõrayohuruma. hapai naha:

“–Awei! hoo! hoo! yano aha yahakî ahateario têhë, inaha yaha yanothaari!”

Einaha ekipë kutariohuruma. Kua yaro, Kurëmiri axo, Yäpïri axo, Sihinari a kõäpiha, mamakai kipë rërëma häthörëha, pei uhurupë e maa henarayu wei thëha Sihinari pihî hõriäi paatima, “–Uti naha ipa uhuru pei a kuati hena takua ha!” Ìnaha Sihinari pihî ha kuuni siroha hena mahi töhë, pei uhurupë ei maa henarayopëha kama pei thuwëpë exo kipë hëtëmu henaapëha, wai thëpënì Krukunari ãriä niai wehi thëpë mayö haia taapirema. Ìhë waithëpë mayo ha taapirinì, hapai naha kipë noa thayu paatima:

“–Hei thëpë mayö ka hairenì, ipa uhuru a thomia häthöruhurumahe.”

Einaha kipë noa ha thayoni, kipë ìkë paatima. Ìnaha kipë ìkë kuati töhë, Sihinari a kõäma heha, wai thëpë ximayokii wei, Yäpïri axo, Kurëmiri axo, yano aha ekipë ahatea häthötaario weini, Sihinari kama yano e siro xepirihoroma. Wai thëpënì Krukunari a niapeheha kama Sihinari pei uhurupë ei pairipu wehi ani kama pei hëe Sihinari yano e siro xepirama pihio, hapai naha Sihinari pei uhurupë e pihii kuma yaro, “–Hää kama yano eri waatomakii, yano a parikha, hääri waato piriäimi, xikäha ãri xirö piriötii ãri høyä pihî totihi”, einaha e pihî kuma yaro.

Kua yaro, hapai naha Kurẽmerĩ axo, Yãpĩrĩ axo, Sihinari yano e sipo thaapirema āriā ha waatopramapin̄i, piro yo ham̄i rope mahi kip̄e rërëimāi wei yano a sipoha mamakai kip̄e upraa hãthõ taki wei **wa thou!** Einaha wai thékip̄en̄i Sihinari yano e sipo thaapirema.

Wai thékip̄en̄i īnaha Sihinari yano e sipo ha thaapirin̄i, xik̄aha Sihinari a hõyāātima makii, waatoha Sihinari a piriā xoatakema. īnaha Sihinari a piriātaa kuo tēhē, wai thékip̄e horea xoatarioma, kama piro eyo ka horaaapēha **xiri! xiri!** Sihinari eha einaha porakaipi wai thékip̄e kutapema makii, Kurẽmerĩ a h̄imuu maama, Sihinari eha Yãpĩrĩ a xirõ h̄imorayoma, Kuremiri an̄i Yãpiri a xirõ pairipu puoma, Sihinari a yāmioma yaro Kuremiri a pree himuu wei thē naha mohotioma.

īnaha kua yaro, Sihinari eha, Yãpĩrĩ a h̄imuuhā, hapa naha a kutarioma Sihinari eha. A ha uprataikin̄i, Sihinari a nohimaī taī pario maa makii, Yãpiri e herimorayomāi tēhē, hapai naha e kutatrioma.

“–Hää! Ūū!

Xoriwëē! Uu!

Asiwëi!

Sãiōpruu!

Thëkî kuu ha makunî!

Yanî yahea!

Rope yairayutaaa!

Ya pihî ha kunî!

Ya yatukuprakema makii!

Thëkî høyâä yatoto xoa ha makunî!

Ipa ya mamo nî õhõtaapuo yaroooo!

Ya ëä käyõ wëři rërëpruu tarékë kuimanî!”

Kuremeri axo, Yäpîrî axo, Sihinari e yanoha kipë kopi wei, Sihinari eha einaha Yäpîrî a ha kurayohoroni, fñf têhë, Sihinari anî Yäpîrî a wärïä nohõrëma, “–Wai thëpënî ipa uhuru a xëpraremahe ta”, Sihinari pihî kuma yaro, pei uhurupë e marayu wei thërïä xaari ha hiripranî. Kua yaro, Sihinari anî Yäpîrî a wärî têhë, hapai naha Sihinari e kurayoma:

“–Aweeee! Haiyo, haiyooo!

Înaha wamaki thaamayu yarooo!

ipa yaro a maa ha périnii!

Xuhurikî wainii!

Ethë wérí xuhuri puruatita kupiyenii!

Hei thëpë mayõ rë haia weini!

Ipa wathë nokaa pëmarûhûrû makuhahhee!

Einaha ya pihî ha kuni!

ya ethë xuhuri puruatita kupiyenii!

Einaha Sihinari e ha kuruni, ſh̄ töhë, hapai naha Yápírí e kua
yapaa hetua köräyoma Sihinari eha.

“–Awe, awe, xoriwëë!

Waha kuni yooo!

Ínaha wa xuhuri kua! huo yaiyohaaa!

Ãiminahã aho thuwëpöhë ya pihî, moyämî kuu hikio ha
makinëëë!

Ya ethää kâyõ wérí rërëproima! taaa!

Kaho wa kuu wei marēkii yëëë!

Hähäää!"

Einaha Yäpïrï ekua yapaa körayopëha Sihinari pihitoprarioma. Kama Sihinari pei thuwëpë eni ñhñ thää pree ha hïrïrïnï, Sihinari a ximai xoama. Kua yaro, hapai naha Sihinari pei thuwëpë e kurayoma. Hotaka kipë häxäämomaï pihioha, Sihinari pei thuwëpë e pihitahoriprarïnï, hapai naha e kurayoma:

"—Xita ūū! Hotaka wa ethää wëri thaa ha pëtarïnï, yutu wae rëröhuru, ipa thë mamo ni õhõta pairiohe ropahaano!"

Einaha Sihinari pei thuwëpë e kutariopëha Sihinari axo, Yäpïrï axo, kipë häxäämayotima makii, rope kipë sïä waia xoatarioma. ñhñ kipë sïä ha waitario wei, Sihinari a upraa xoatarioma. A ha upratarïnï, xïkäha kama pei e namo härö hoopopëha, a ukua ha kutaikïnï, pei namo härö têtari wei, rope mahinï Yäpïrï axo, Kuremeri axo, Sihinari axo pë rërëa xoatariohuruma. Inaha Yäpïrï axo, Kurëmirï axo, Sihinari axo pë kutariohuru wei ai wai thëpënï Krukunari a niaï paa xoatipeheha, pë rope warotakema. ñhñ pë warotaki wei, Sihinari a wäximi horoa parikema, a wäximi maa ha huraikeñi, a upraa xoatarioma. ñhñ a upratoranï, hapai naha a kutarioma:

“–Huu! Pata wamakî xirôka rë kuonii! Utı naha pei wamakî xarakap  tireimi kuw  tha?”

Sinahiri an  einaha ai wai th p  noa tharema Krukunari a nia  wehi.  naha Sinahiri an  wai th p  noa ha thar n , Krukunari a nia  wehi hapai naha kama th p  kua noh r yoma, Sihinari eha th p   huoha:

“–H  ! Pata yamakî naha pata yai maa makure, xaraka yamap  pata tiremai taimi ha x r prar n , yamakî n  pata  h ataa  ka mahitia r  kure!”

Einaha wai eth p  kurayoma Sihinari eha.  h  t h , hapai naha kama Sihinari a yai kutario Krukunari eha, mor  mahi th  r   nia  yaro:

“–Uti ham  ta thuw ? Hapai naha  h  th p r  ka thaapramun  thari, pata mah   r  makii an r ha  h taa  mahioprotinomai!”

Einaha Sihinari a ha kutar n , Krukunari a p r a tire mahi makii, kama xaraka e maketarema. A maketari wei **th  ! karorororo!** Krukunari pei a yai p r o xaario wei, maa ma raakoo xaariop ha **t  !**  h  t h  **kroho! w  !   ! prao t  !** Sihinari an  einaha Krukunari a ha thaar n , ai wai th p  pih komi mahi ha toprar n , th p  eria xoaprarioma, Sihinari eha  nak y  mahi Krukunari a nomihimarema

yarohe, hapai naha thëpë kua xoarayoma:

“–Hõõ! Pei yowääõõ! Hei a yai kuono nikoko wääõõ!

Einaha Sihinari eha wai thëpë kurayoma, thëpë pihi toa ha mahiprarin̄i. Sihinari an̄i ̄nahä Krukunari a ha thaarin̄i, a wäximi kerayoma makii, wai thëpën̄i a yaanimihe, ūnakayõ akuoma yaro, a taāi maamahe, kama a wäximi praa huo tēhë, wai thëpë komi kõä xoapuhuruma. Sihinari an̄i niaprarepëha, ̄hã kama praa huoma, kama tarea hërayoma, kama thëpë yanopë aham̄i komi thëpë kõäxoapuhuruma.

Awei ̄nahä hei Krukunari thää kutaama, thää maprarioma, ai thë hëä toreaimi, kama thää yai kuo xaariopë naha, eha ya thë heä wëa he wëkema.

**Wakë aha Iwa axi imamuu ka
kuani nahā ethāā**

Wakë aha Iwa axi imamuu ka kuani nahā ethāā

Awei hapai nahā ipa pata thëpë yai kuama.

Ai Iwa thëpëähā kuoma, kama thëpëähā ha haimayoni, thëpë nakayuu wei, hei ūhē Iwa wāähā kuoma, hei Iwa wāähā ka kuoni anī wakë a poma, yāmi anī. ūhē wakë poma makii, waatoha wakë thaponimi, wakë waato horaponimi. Hei wakë a ka poni, ūhē parito e kuonimi, poro ehi wakë kuonimi, kama yāmi anī wakë thaprari wei wakë poma. Wakë a thaprai pihio tēhē, ai thëpëha wāā pree haimi, wakë hōyāpuu pihoma yaro. Īnahā thë kuoma yaro, ai pata thëpëha Iwa wāähā kuo wei anī wakë nōa waxunimi, yāmi anī wakë xirō poma.

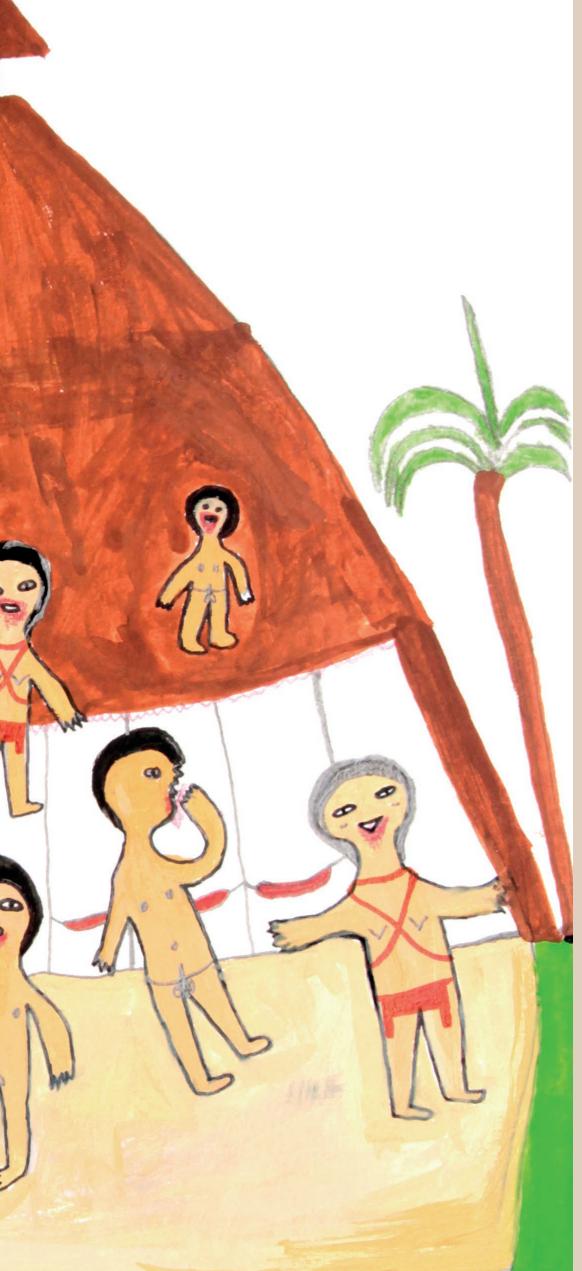
Kua yaro, urihi hamī Iwa anī wakë kāyō xirō huatima, pei kahikīha wakë ha hōyārīnī, urihi hamī yaro pē rīpīmaī ha xoanī, yano aha pē kāyō rīpī kōōma. Pei uhurupē exo, pei thuwēpē exo, yano aha ekīpē ohi kuo hea wei kīpēriā iamahōrōō wei, urihi ha yaropē rīpīpraī xoa wei, kaxa pēxo, wākānarī apēxo, yaro pēxo, mayāpa pēxo, hāxima pēxo, pokara pēxo, urihiha hei yaro pē rīpīpraī makii, yāā hanapē ūxīyō weiha yaro hārōpē ha hārōprani,

hārōpē ihiapranimi. Yaropē rīpī hikio makii, yāā riyē hānapēha pē hārō hārōpraī ha kōoni, riyē yaro hārōpē taamuu kuwē totihi hārōpē ihiaprama.

Yutuha pata thāāhā Iwa a kuo wei xi īmamuu mahioma yaro, ai thēpēha wakē a yai tapramanimi.

Kua yaro, ai pata thēpē pihi kōmi mohoti mahioma. “-Inahā kōmi yamakinī wāmotima yamathēpē pree riyē waī kuaī hikio, ai yamakinī ai matihi yamaa nī aipē ha thapranti, wakē yamaa thaī tarari wei thē nahā mohoti waato mahi hikio”, īnahā ai pata thēpē pihi kuma yaro, “-Kihi Iwa akakiinī wakē a thapuu ta”, ai pata thēpē pihi kunimi. īnahā kua yaro, pihi yānīkī pata thēpēnī wamotima thēpē riyē wamahe, “-Yamaki nī ōhōtaaī ta!”, thēpē pihi kunimi, hei Iwa thāāhā kuo wei urihi hamī thē pree huaī yaro, “-Inahā kihi a kakiinī wamotima thēpē pree riyē waī kuaī ta！”, ai pata thēpē pihi xirō kuma.

Iwa anī pei kahikīha wakē a thapoma yaro, ai pata thēpēha wāā yai wayonimi, mamakai a xirō kuotima, wakē aha a xi ūmamoma yaro. Kama yāmi Iwa a xi nī mii imamuu maama makii, pei thuwēpē Hrāehrāema enī Iwa a xi imamomaī pihio yaro, wakē a hīpīmanimi, a xīro wasuma, ai pata thēpēha wakē a hīpīamaī pihionimi, kua yaro, hapai nahā Iwa thuwēpē e kuma, “—Yāmi yahakīnī wamotima yahathēpē rīpī waatii, kua yaro, urihi hamī wathēpē rīpīmaī xirōō, ai thēpēha wakē waa hīpīanomai!”, īnahā e kuma.

İnahā kama pei thuwēpē e kuu mahiōma yaro, urihi hamī Iwa a huu tēhē, ai yanomama thēpē ahate huu kuapē hamī, a yai huu kuanimi, prahai mahi hamī a huu ha kuanī, urihiha kaxa pē taarepēha, ai yaro pē taprapēha, ūhī pē harii wei, wakē a thaki wei, ai thēpēha wakixi tapramaī pihio maama yaro, praihamī a huu ha kuanī, wakē a xirō horahoramama.

Yano a parīkīha kama Iwa axo, kōmi thēpē

pīrō wei, wahati anī thēpē nī ōhōtaaī mahiōproma makii, “–Awei, kami yanī wakē yaa pou yaro, ya wakē ha thakīnī, ipa yathēpē pīhi topramaī pīhio!”, īnahā Iwa pīhi yai kunimi, kama a xirō pree wahati pīrō tokooma, pei kahikīha wakē a ma thaporanī.

Urihi hamī yāmi Iwa anī wakē a kāyō huaī hāthōmotima, īnahā a kuatima makii, yānīkīnī thē yai xaariprarioma.

Hapai naha thē yai kuoma. Ai thēnīha ūhī urihi hamī kaxa pē rīpīprari wei, yāno aha Iwa anī pē kāyo rīpī kopema. Weyate pē kāyo kopema yaro, titi nahā mohotiri, Iwa pei thuwēpē exo, pei uhurupē exo, ekipē iaakema. Iwa pei uhurupē e ha pītīrīnī, pei nēe enī ai kaxa epē xee thakema, hena tēhē āriā iamaī kōō wei. ūhī makii, waiha thēnī wāisipē ha tetehe tarīnī, Iwa uhurupē e ohia yapaa kōtarioma, e naiki mahioma yaro, ūhī tēhē, “–Naa ārinī ai wamotima thēpē xee thaki kānī”, e pīhi kuma yaro, e ūkīrayoma. Hapai nahā e kurayoma, “–Naa āri! Yaro a, uhu! uuu! uuu! Yaro a rīpī kīhāāā! kaxa pē rīpī kihāāā!”, īnahā e kurayoma.

Ai pata thē kuo he orataa weinī, ūhī thāā ha hirirīnī, mamakai kama thē pīhi kua pētarioma, “–Huu! yaro pēā nī rīpī wapē! pei uhurupē enī yaro pē rīpīxo, kaxa pē rīpīxo, thēpē marē nakahe!”, īnahā pata thē pīhi kurayoma. ūhī thē pīhi ha kurunī, ai kōmi thēpēha thāā wēa tiporea xoakema, waxixi thāā wēakema, “–Kihi

ãrī kakiinī yaro pēā nērī rīpi wapē rēkē kikokē! pei uhurupē ērīnī yaro rīpixo, kaxa pē rīpixo, ethēpērī nakai kupē koko! erī naiki ha ūkīrīnī koko!”, īnahā ai thēpē nōa tha tiporerarema.

Weyate titihurupē, e kurayu wei, kōmi thēpē miyā xoapema, yāno a parikīha kōmi thēpē pīriā yaro. ūhā kuranī thēpē he harua hēna kōpema, ūhī thēpē he harurayu wei, thēpē rāma hupru hēna kōpema. ūhī tēhē, kaxa pē yoama hupromaha. ūhī makii, ai thēpē heikohuruma, kama Iwa a pīriō pēha, ai yaro ãrīā marōko ūxī praa taprai hea wehi. Kua yaro, Makōāhuri pēxo, Pokarari pēxo, thēpē heikiprarioma, ūhī pēni sāhēsāhē pē hāxārēmai tai mahī yarohe. ūhī makii, ai pata thēpēni ūhī pē nōa tharemahe, “-Hei kaho wamakī kakii, wamakī ha hayēprarīnī, pei wama a pēhēthēpēki hāxārēmai hea”, īnahā ethēpē kurayu wei, thēpē pree a huokema, kaxa pē yoaiheha.

Yāno a prokeha ūhī yāmi thēpē hayēprario weini, Iwa pei pēhēthēpēki hāxārēmai hea xoamahe, kama pei thuwēpē exo, kīpē yūū thothopē yāāpēha. ūhī tēhē, Makōāhuri pēxo, Pokarari pēxo, xīkā hamī thēpē hāxārēmai kuaī hea xoamahe. Xīkā hamī thē hāxārēā huraa tha mahirārī wehi, kama Iwa anī sāhēsāhē pē pooyomapopēha, thē hāxārēmai kuaī kōōmahe, ūhī tēhē, wāīsipē mahī kaxa ai thaixi ūxī praa taa hea xoaremahe.

Ĭh̄f ai taa ha hear̄hen̄, kama pēn̄ ai totoayu heamahe, hapai nahā pē kuu heama, “–Ei th̄ei ār̄iki mahi! r̄ip̄i th̄e n̄i kuop̄e! wathē ha wan̄i!”, Ĭh̄f tēhē, ai pēn̄ th̄ei waataraīheha, e th̄ei wamuu krār̄fkrār̄f mahioma, kua yaro, th̄e wamuu xomi ha taar̄hen̄, pēā hama, “–Maā, hei th̄ei wamuu ār̄ik̄i mahi, hei r̄ip̄i th̄e yai!”, ἰnahā pē nōa thayuu heatima.

ἰnahā pē noā thayuu heati wei kama th̄ep̄e eria heaprarioma, r̄ip̄i th̄e taa mahiārema yarohe, hapai nahā pē kutarioma:

“–*Hōō! Pei yoko! Wāāāāāāōōōōōō!* ἰnahā th̄er̄i kuaī hāthōmuu yaro, pei th̄āāri uhurup̄e nē kii koko! *Wāāāāāāōōōōōō!* *Hōhō, hōhō!*”.

“–*Pei yoko!* āri ka kuriiham̄i yamak̄i huu kuaī hēahuru yoko! urihiha ἰnahā th̄er̄i thaī kōā hāthōā *yoko!*”.

ἰnahā pē kuma makii, th̄ep̄e pihi hētēmoma, kua yaro, th̄ep̄e wasuyuu paīrioma, “–Waiha pata th̄ep̄e kōō par̄op̄e, th̄e n̄i tete rēkē kanē, th̄ep̄e ahettuu hāthōā; ai yamak̄i hōyāmuu tamuu wei yamak̄i kuaimi, kami yamak̄i aa hērayu makii, yamak̄i taa paxiari, ἰnahā a kuaī wei a mohotia ta wamak̄i pihi kunomai”, ἰnahā th̄ep̄e kuu heatima.

ἰnahā th̄ep̄e kuu heati tēhē, ai pata Tixitixi una thāāhā

kuo wei ethë kõtäpema, kaxa pë yoat wei, ũhõ eha kaxa a ïxï totopuu paamahe, weyaha Iwa ani a ripi wari wei, wãisipë mahi kaxa ai thaixi praa taa heari wehi, kua yaro, hapai nahã epë kua parayoma, “–Ei wathë ha taanî, ei kaxa yamaa taa heari kanî *koko!* kama Iwa ãrî pëhëthëha a praa kupenî *koko!*”, ïnahã epë kuma.

Ühõ têhë, Tixitixi una ximai xoamahe, Iwa ani kaxa pë yoama kua paxirayopëhami. Ühõ makii, Tixitixi unanî Iwa a huu kuañ pihio wei thãähã tai maama yaro, pihí pree wãisipë hëtëmoma. Kua yaro, ai thëpëha thë wärirëma, “–Uti thë urihiä ka kure hamî, xää Iwa arinî kaxa pi përiäri yoañ kuañ paxio kuha?”, ïnahã Tixitixi una kuma. Kama Iwa ãriä huu wei ai thëpënî thë urihiähä tapoma yarohe, Tixitixi unaha thãähã xaari kemahe, “–Kihamî Iwa ani kaxa përiä yoañ kuo paxio kanë, kama ani weyaha pë pata takepëha, mau Kaxana euähä ka thaiha përiä yoañ kanë”, ïnahã ethëpë kurayoma, Tixitixi una ha.

Ühõ makii, Tixitixi una ohioma yaro, ühõ thãä hiriä ha hurarinî, rope mahi kaxa pë riyë wañ xoaprakema. Kua yaro, wää harayoma, “–Kami yanî yathë taañ, waiha ya ohi mahiä! rope ya iyañ parita!”, ïnahã aha kurinî, rope mahi kaxa pë riyë waakema.

Kaxa pëha kama Tixitixi una kahikî nî ïyë õhõ taañ yaro, a yai

wayëa mahirayoma. Kua yaro, a hixio mahi iyama, "*Hîñ! krârîkî!*
krârîkî!", wãä pëa xoa taruhuruma, "—*Oh! Ei uti ei! Tix, tix! tix! wîs,*
wîs! wîs!", **sarai!**, ñahã a kutaruhuru wei, Iwa a kurayopë hamí
pei mayõ nasi pou xoahuruma.

Mamakai mahi Tixitixi una yëtëa taru xoaimama. Ìhñ têhë,
mau Kaxanai u sipoha, Iwa e pata wakixipë upraaî ha paponi,
praiha kurani thëi taaîha, ìhñ wakixi a taari wei, opisaï a hâthômoa

tarohuruma makii, Iwa a moyāmī mahioma yaro, praiha kuranī Tixitixi una taarema.

Kua yaro, pei uhurupē eha Iwa wāā harayoma,

“–Ase, kiha ai thē nahā wakē ka yētēpraikutuheha, wa thē ha taatuni, uti pithē tha?”, īnahā Iwa a kurayoma. Kama Tixitixi unanī thāā ma hīrīreha, ūhē tēhē, ai maa kōtāruhuruma, ai huu tihīha ai yētēpraa kōtaki. ūhē tēhē, ūhā ēā pata pēa kōtārio, “–Kiha ai thē nahā wakē yētēpraa ka kōikutuheha, wa thē taaī ha kōotuni, uti pithē yai tha?”, īnahā e pata kuti tēhē, thēi taa ahatea mahiā kema.

Thēi taaīha, kaxa thē hārōpē pata yaprai ha kuikinī, ūhā mamoi keata mahiki xē!, “–Huu! īnahā thē pata kuaī ayaati yaro *koko!*”, Tixitixi una pihi kua mahirayu wei, ai waatoa kōrāyoma, **sarai!**

Yāno aha ai thēpēnī kaxa pē kāyō kōō usutuo heapi wehi, thēpē kahiki ūyē horepraru paati tēhē, **xiri!** wāā kāyōī niyāta kōpō xē, pihi hētēmotino mai, wakē wāāhāī haia xaariata xoa tarohoro xē!, “–Hei thē pata yūū thothopē kakiinī yaro pē pata riyē waī maano rēkīkē! Wakē a pata ha horakinī, kaxa hārōpē pata yaprai rēkē kura *koko!* Wakē a pata thapuu taproimi makii, Kaxa hārōpē pata ha yaprarinī, ūhē pēa rēkē kura *koko!* ‘Pei kahikīha wakē a

pata thapuu ta', ya pihi kuu kupë *koko!* *Ha! Asaik!* Thëni pata wäyäät rëkë mahirä *koko!* Utí nahä yamakï kuai ha kuikinï, wakë yamaa takë hopramarëpeeke!", ïnahä Tixitixi una kuu warou xoahoroma.

Kua yaro, ai ethëpëä pree hama, "—Uti nahä yamakï kuai rëkë maapë taktokë! Yamakï praiai ha kuikinï *yoko!* ūt töhë, ai yamakï nahä ūkäät nikeruu ha kupon*yoko!* ai yamakï nahä ūkäät mahio wei yamakinï yamaa pata ha ūkamarinï, wakë yamaa hoprama*yoko!*".

Înahä thëpë nõa thayo rayoma, urihi ha Iwa a patanï kaxa pë pata yoai xoati töhë, kua yaro, kama Iwa a pata maihã, rope kaxa pë yoa henataarari wehi, kõmi thëpë kõõ rope yaiyo kõtääpi wei, urihi hamï kõmi thëpë huokema, ai thëpë kăyõriä naï aipë praiai wehi thëpëi thaï heha. *Ha! ūt thëpë naï aipë thaapratiheda,* ethë weyaa huruma! thëpë xinaï thaa nikereaprai heha! ūt thëpëi thaa huraprai he töhë, ethë titirayoma, ethë titi hïkõkõ mahipruu töhë, pëä hama, "—Hena mahï töhë, yamakï praiai henapë *yoko!* thë titirayu kuhe *yoko!*", thëpë nõa thayorayu wei pei thëpë kăyõ riäi ūrämuu henaa wehi urihi ha thëpëi kõmi høyä kuhurumahe.

Ūt töhë, Naperori pata nõa yai tharemahe, "—Kaho pata wa yaini, hena ha titi xoai töhë, Iwa waa napë kăyõ pata ha ukuikinï,

wāā pata wayomati, kami oxe yamakiā huaimi paxio, kaho wāā xa huai kuki, wāā pata wayomaī kuki tēhē; īnahā wāā pata wayomaī nahā ruaī kuaī maa tēhē, a pata arayu! urihi hamī!”. īnahā Naperori nōā tharemahe.

Kua yaro, thē haru ahate mahipruu tēhē, kama thēpē huo kōōkema, Iwa a pata miyō xoati tēhē, “–īnahā thēpēriā kuaī wei thē kua!”, pihi pata kunimi, a pata mohoti miyōtima, mamakai. Ytu ai thēpē huokii wei, urihi ha thēpē kua ma hikiratiha, thē wakakaa mahīā hētarioma. īhī tēhē, Naperori e huimama, a ha warotaikinī, ēā nahā īkātarioma, Iwa a pata īkāpraruu waaro taaīha.

“–Ama āri, kaho wa pata mahārī thuwēa nahā īkāprario kuhe yē! Waato hamī wa pata tārānī, ya pihi kuma makii, thē pata titio toko kuheyē!”, īnahā Naperori a kurayoma makii, Iwa pei thuwēpē Hrāēhrāēma a moyāmī mahiōma yaro, rope mahī a wasutarema, “–Hōrēmu! wa īkānomai!”. īnahā e ha kurunī, Iwa wāā pata pēa xoatarioma, “–Hīī, īhī! īhī, īhī!”, īnahā Iwa a kutarioma, kama arīā kuu xi wārīhōhuru pēnahā, a kurayoma, īhī pei thāā pata makasi pratakema Naperori eha. īhī makii, īhā Naperori ēxīā pree wārīhōhuruma, ai thēpēā nahā īkā thaataruhurutima, Naperori anī wāā pata waaro taaī hikia yaro. īhī tēhē, thē harua mahipema,

mothaka homoprarioma.

ĩhĩ tẽhë, urihi ha thẽpẽ totihamotayuu wei thẽpẽ ta eriprarutu xë!, “-Hõõ! Pei yowããõõ! wãõwãõwãõwãõ! õõõ! waro! yãno a sipoha upra!”. Ìnahã thẽpẽ kuprakii wei, thẽpẽ praipraat xoama. “-Amaari, ĩhĩ! Tixori wã ãi hapa tapẽ tarì xë!”.

“-Tûwës, tûwës, tûwës, tûwës”,
huururrrrr, xiri!

Ai thëi haa kõpi, Pokarari ërõ kõõ, “-Thõookõorõo, thõokõrõ, thõookõorõo”, ai praataranõ, thẽpëi ha hãxerõhãxerõmani, ai praatai hãxerõamuu kupi wei! **Xiri!**

ĩhĩ Iwa a patanõ pẽ pratai

taanomai, yai yohamī e mamo pata ha kuikīnī, ūhā Naperori ēā harayu, “–Oh! huu! ama āri, kihi wathē ha taani, uhuru pipē nēi kiriai ka hena rē kupiyēi!”, īnahā Naperori e kuma makii, Iwa pei thuwēpē ēā haa matorayoma, “–Hōrēmu! wa mamo hupronomai! yai yohamī wa mamo kuki”, īnahā e kuu tēhē, Iwa mamo pata ha repoikīnī, wāā pata hama, “–H̄̄, ̄̄! ūh̄̄, ūh̄̄!”, īnahā e pata kuu xirōama.

Ai Hītōtōmausiri ērī haa kōtāpi, **xiri!**, “–Hītōtōtōtōtō, hītōtōtōtōtō”, ūhā Naperori ēā pēa kōtārio!, “–Kihi wa thē ha taani! ai thēpēi praiai totihuu mahīōpru”, īnahā e kua kōrāyoma makii, Iwa pei thuwēpē ēā pata matoa kōrāyu, “–Hōrēmu wa mamo hupronomai yai yohamī wa mamo kuki!”, e pata kua kōrāyu, ūh̄̄ tēhē, kama Iwa wāā pata haa hetua kōrāyu, “–H̄̄, ūh̄̄! ūh̄̄, ūh̄̄!”.

Hāximari ērī haa kōtāpi, **xiri!**, “–Hōrōhōrōhōrō”, **taxataxa**, ūhā Naperori ēā matomotima kama pēni nōa thaa hikirema yarohe, “–Amaāri, kihi wa thēpē ha taani, ‘thēpēā hōximaati ta’, wa pīhi kuma tha?”, īnahā e kuu matomotima makii, Iwa pei thuwēpē ēā matomuu xi wārīproma, “–Mamo huproimi mahiō mai! ethēpē mamo huprarīhe!”, ūh̄̄ tēhē, kama pei hēārōpē ēā pata hamatima, “–H̄̄, ūh̄̄! ūh̄̄, ūh̄̄!”

Paariri ērī haa kōtāpi, **xiri!**, “*–Pāipāipāi!*” **Hopopo! Hopopo!** Pei xiomahikī hoyapramuu nahā ūkāāihā, Naperori kama a ūkāāpraruu yaro, ūhā wāā haa kōrāyu!, “–Ama ārī, kihi ai thēpē xio mahikī hoyapramuu nahā ūkāāt wei *koko*”, e kuu matomoma makii, pei thuwēpē ēā pata pētaatima, “–Ei pēā pata kakiiha ethēpē mamo ha huprarinī, ethēpē ta ūkārīhe xo”, īnahā e kua kōrāyōma, kama pei hēāropē ēā haa hetua kōrāyoma, “–*Hū! Hū! Īhū, īhū!*”, īnahā e kuu xi wāriproma, pei thuwēpē enī mamo yai hupramanimi.

Ararī ērī haa kōtāpi, e xinakīā kāyōrī wakē reeheapraru kōprapi, **hōō! xiri!**, “–*Aa! aa! aa! aa!*”. Naperori wāā haa kōrāyu, “–*Āāhā!* Ara a, ara a, kihi wa thē ha taanī, ama ārī!”, ūhī tēhē, Iwa thuwēpē ēā pata pētaaī matomopraatima, “–Waiha! Ethēpē mamo huprarīhe! ūkāī mahīō maī! Kama thēpēri kuaī puopē”, īnahā e pata kuu xi wāripruta paxio xē! Pei kahikī ha wakē a thapuu mahīā ma yaireha,

pei thuëpë e pihī pata kuu mahioma yaro.

ĩh̄ makii, pata thëpë wārōhō mahioma yaro, thëpë praipraatihiurma, mothaka ta tire mahūrūhe xë! Nikere thëpë hatahatapraama, Thomiri ēäi pëa kõtärio, **xiri!**, “– Ku, ku, ku, ku!”, **Thou! Thou!**, ınahă e kua kõtärioma. Naperori ēä pree matoa kōrayu, “–Amaări! Kihi Thomiri wa ai ha taant!”, e kuma makii, kama Iwa pei thuwëpë ēä pata pëa matoa kõtario, “– Hõrēmu! Mamo hupruu mahiō mai! Ĩkăf mahiō mai!”, ĩh̄ kama Iwa wāä pata pëa hetua kõtario, ĩh̄ thāä pata pou hikia yaro, “–*H̄iññ!* ĩh̄, ĩh̄”, e kuu xi wāriprotima, Iwa anî kama pei thuwëpë ēä yai huai mahiōma yaro, mamo yai hupramanimi pata thëpë praiai tēhë, wakë nōa ha.

Ai a haa kõtäpi, Hayarī ērī paxio, ĩh̄ wāärī pëa kõtärio, **waa xiri!**, “–*Xēē, xēē, xēēē!*”, **Thou! Thou! Thou!**, Iwa mamo pata xatio kuopë hamî wāä kăyōrī xeeapraru ta kua xë! Naperori ēärī matomotaatima, “–*Ãä! Ama ãrī, pei yoko!* Wa mamo hua ha haîtarinî, wathë ha taanî, thëpë nahă praa! ĩkăf mahiōpruu wei *koko!*”, e kuu makii, pei thuwëpë ethë pata ha tēpëtiikinî, ethää pata hai matomotaatima!, “–Mihi thāä pata huaimi mahiōma! Kama thāä pata yaimopë!”, ınahă e pata kuu tēhë, kama pei hēärōpë ethë mamo pata huproranî kuno mai, yaiyohamî ethë

mamo pata kua mahiā nahā wāyāikinī!, pei thuwēpē ēā pata hai tēhē, kama Iwa thāā pata matomuu nē ta wāyāā xēē!, “-Hītī, tītī! Īhī, īhī!”, īnahā e pata kuu xi wāpruu nē ta wāyāā xēē!

Xāmarī ērī kōō. “-Kami yanī tuo mathuwē!”, pihirī ha kuni, wāārī pēa ta kōtārūhu xē! **xiri!**, “-Ēī, ēī!”, **Tēī! Tēī!** “-Ēī, ēī!”, **Tēī! Tēī!**.

Īhī thēpē siti marē mai, Iwa a pata rookuopē hamī, wāā kāyō tarikiaparu kuaī tēhē, Naperori wāā matoa kōrāyu, “-Huuu, hu! Ama ārī! Taanī kihi! Kihi!”, īnahā a kuma makii, Iwa pei thuwē ethāā pata wāītarōpē pēa kōā paxitario! “-Waiha e! Thē axi thaapahe, asima pē patanī kē”, īnahā e pata kuu tēhē, kama Iwa thāā pata pēa hetua kōtārio, “-Hītī, tītī! Īhī!”, īnahā a pata kuu xi ha wārīpronī!, uti hamī anī pata kua ma marīhīpropī?

“-Ha! Sipoha thēpē uprahapi wei, thēpē motaahuruma āā! Thāā nē pata huopiimi mahī tokoi *koko!*”, thēpē pihī hōrīhī kuprarama.

“-Āā! Kami yanī ta”, thēpē pihī ha kuni thēpē nī prāīai aipē nikeroma āā! Poporinari wāhāī kuo wei, īhī wāāi pēa kōtāruru, “-Pōsī, pōsī, pōsī!”, **Krurrrr! Krurrrr!** Yāā hānakīā kāyōi ārīki ha weirīnī! Iwa thē pata wāītarōpē roo kuopē hamī, īnahā ai kuaī tēhē, Naperori wāā haa kōrāyu, “-Ama āri! Kihi ai thē koruku

wakē ha hahitiikinī, yāā hanaī ārīki ha weirinī, thēi roataru tiporeiai nahā ūkāāt kuime *yoko!*", īnahā a kuma makii, Iwa pei thuwēpē ēā pata, "–Hōrēmu! ūkāāmi mahiō, mamo hupruu mahiō mai, thēpē pata kuaī puo", ūhē tēhē, kama Iwa ēā pata, "–*Hū*, *ū!* ūhē, *ū!*", īnahā Iwa e pata kuu xi wārīprotima.

Ūxīāmiri pērī nikeroma, āā! ūhē tēhē, pēā kāyōrī haa kōtāpohuru, "–*Ēsī, ēsīyō!* *Toororo, ūōōō!*", **Xiri!**, "–*Ēsī, ēsīyō!* *Toororo! Toororo!*", Iwa a pata roo kuopē hamī pēā kāyōrī yētēa takuapraro xē! E mamo pata hupruu tēhē, kuno mai! ūhā Naperori ēāwērīha matomopē!, kama Naperori a ha ūkāpraronī, "–*Hāā, hā, hā, hā, āmaārī*, kihi wa thē taaī ha parītaanī thēpē nahā ūkāāt mahī!", e kuma makii, pei thuwēpē ethāā pata matomuu mahiōpruu nahā wāyāānī, īnahā e pata kuu xi wārī ha paxiotini, "–Hōrēmu! Thāā pata huaī mai, 'Inahā ya kuu yaiyopē ta', thē pihi pata ha kuni, thē pata ha roa henakeno!", ūhē tēhē, kama pei hēārope ēā pata pēā kōtario, "–*Hū*, *ū!* ūhē, ūhē!", īnahā pei hēārōpē e pata kuu xirōmoma.

Amathari thāāhā kuo wei, ūhē wāā kāyōrī haa kōtapi, "–*Ho! Ho! Ho!*", **Xiri!**, ārī praīai roapraru ta kupo xē! Iwa mamonī pata xatio kuopē hamī ārī praīai roataru ta kua xē! ūhē tēhē, Naperori wāārī pēā kōtario, "–*Huu! Hāā, hā, hā, āmaārī?* Wa thēpē

taa! pihioimi mahi tha? Thëpë nahä ūkääf ka mahiöpruu wei kih, kih!", a kuma makii, kama Iwa thuwëpë eä pata hai matomuu mahiöproma, "*Oho! Oho!* pë pata ta taahe! ethëpë mamo ta hutarîhe!", inahä a kuu xi wäríproma. ïhñ töhë, pei hëäröpë eä pata rurupoma, "*Hññ, ññ, ïhñ!*", inahä a pata thamatima.

Ãä! Thää nî pata huopiimi mahî nî wäyähä, pata thëpë kõmi wayëhuruma, ai morî pata thë praïaï nahä ïkääï wei thëha Iwa a pata ïkäï mahiõ maama yaro. Kua yaro, thëpë yai taataamayuu mahiõma, “-Uti hamî akakii pi a xa praïaï nahä ïkäï mahî tha?”, ïnahä thëpë pihî kuhuruma.

Ãä! Pei thëpë nahã praiai ūkääf hikio wei, thëpë määhuruma makii, mothaka a pree tirerayoma. Sipoha thëpë uprapii wei, kõmi thëpë upraa yäximoma. Înahã thë kua yaro, thëpë nõa thayoma, “-*Haia xoko!* Kõmi yamaki haa xaarita *piyoko!* Thë mothaka tirea hikirayukuhe yoko! Thë yopi mahi waatoi *koko!*”, înahã thëpë nõa thayoma.

Íhā kurani kōmi thëpë xi hariprarioma, “–Awei, hei tēhē yamaki kōmi hāi wei thë kua! *Haia xoko!*”, īnahā thëpë kōmi kua nahā marāyoma. Kua yaro, kōmi thëpë upraa katitimu xoama, kōmi thëpë rīā ha hanī, mothaka e yopi mahirayoma yaro. Íhī tēhē, thëpë upramuu xoama, kua yaro, nohā mahī hamī

Hīōmorīmoxiri ērī uprakema, Iwa ãrīā pata yai ūkāmaī totihio wei.

Kōmi thēpē horepruu taxoaiki xē! *Hīō, ūtū xiriki! wāā tēikī!*
wāā tēikī! wāā!, Iwa a pata roo kuopē hamī, thēpē puruaī ta kua
xēi! Haa! Kōmi thēpē praīaranī, ai thēpē nahāī ūkāt nikeruu kupi
wei! Ai utupapēi tharari wehi, thēpē xina kāyōī nahāī ūkāapraruu
mahīpii wehii!

Yānīkīnī, nohā mahī hamī, Hīōmorīmoxiri ei kuoma āā! Iwa
pei ãrīā pata ūkāmaī totihio wei, kua yaro, ai thēpē parīo wei, Iwa
a pata mītharīpēki hamī, ethēpē tihurumuu parīaprarohuruma
āā! Yānīkīnī mahī, Hīōmorīmoxiri e praīa kēyēkēyēapraruu
hēatima, pei wāāī hahamoni, “–*Hīō, hīō, hīō*”, īnahā ai ha kuni, ei
kēyēkēyēapraruu hēaī wei!, Iwa a pata yai roo xaariopēhamī, ai
ahetuu taa hēahuru xē!

Ūhī ai thēpē parīo wei thēpēha thē mamo pata hupruu mahīō
maama makii, pei thāā nī pata xa wāyāī paaī mahīā maama
makii!, “–*Hīō, ūtū, ūhī!*”, īnahā a pata kuu paa mahīōma makii,
Hīōmorīmoxirī ei ahatea hēarioma, ei praīaī xokeaī tiporeai hēaī
wei, ūhī tēhē, Iwa mamo pata xatio kuopē hamī, wāā kāyōī ahatuu
kuaimai wei, ei ahatea mahī taario wei, pei mamo pata yai xatio
kuo xaari pēhamī, ei praīpraīmuu kuaī kuki wei, xipērī xoapema.

Iwa pei mamo pata xatio xaariopēhamī, ai praīaī he wēa

ahatea mahī taario wei *waa piyio!*, “–*Hīyō, hīyō, hīyō*”, ai kua xoa taruhuru wei praiai kēyēkēyēmoā mahia xoapema! Īhī tēhē, Iwa mamo pata hua mahī tamario wei, wāā pata pēa xoa tamarema, “–*Huuwēē! peiyo aaēēi!* Pei xipē pata xoapema *aēēi!* *Ohaa! Hoa, hoa, hoa, hoa!*”. Īhī tēhē, pei kahikīha wakē a pata thapuu wei, e wakē pata prothomoa mahīrāyoma, **wāā protho!**, pixataha, **tēi!**

Īnahā wakē pata thataaprai tēhē, Hītōtōmausiri anī wakē hurihia matorema makii, wakē kāyō yēa tirepruu maama, “–*Hītōtōtōtō!*” **Waa hurihi!** “–*Hītōtōtō!*” **Hī wāā hututu!**, apiahi matha horepē totopariopēha, wakē riā ha titipraani.

Īnahā wakē kāyō kuapraruu wei! Īhī tēhē, Naperori ārīnī wakē matoa nohōrema, Iwa a pata ha ārī roo mītharīo hikiotima yaro.

Naperori ārī rērekii wei! **Waa huu kuu!** **Waa hurihi!** Apiahi thaka horepē horapariyopēha **ōōōōōō!** **Toro! Ha!** Īhī hi pata īxi ha xoaparinī, ehi pata wakē prarurai xoa pariyo wei!, waiha kuno mai, thēpē pihī toa mahī taarario wei, hi pata horepē wehe mahi yaro, ehi pata wakē ihehu nī kiriai tēhē, **hītōtōtōtō!** **totakāā wāā!** **Hītōtōtōtō!** **totakāā wāā!** **totakāā wāā!** Īnahā thēpē kuaī nahā ruiā tēhē, Iwa a pata tukurayoma.

Wakë a pata hoa nì kirihiprariha, a pata ha kirirarìnì, ìnahã thë kua yaro, kama a patanì mau Kaxanaiü ãhã hirat wei, ñhñ uhamì a pata rërëata xaaripraru huru xë! **Huu kuu! Sarai!** **Õõõõõ! Korou!** Kama anì mau u nì kaxapë yotaaì paxio wei uha **waa pìri!**, mau u ûûxihã. Ìnahã a pata kupro huru têhë, pei thuwëpë ethërï heiprario wei, ërï hiraa mahïä ta hëri xëëñ! Kama ãrïäri pree rërëti xeeruu yaro.

Êärï pëtarioma, wakë thë pataha toa mahiä nì wäyää ta yaiararihahenì, pihinarï wäyääpë kutario wei!, “*–Wai, waihää! wai, waihää!* Pë wërï xëaprayuu ha huoni! Pë wërï wäxïmi yaayuu huoha *këë!* Pë mamo wërï sùüsüupraa huota përaa, wamaki wërï xëaprayuu ha huoni, pë wërï yaayuha, pë mamo wërï sùüsüupraa huo ta përaa! Wamaki wërï pata nomaapruu ha huoni, pë wërï pata yaayuu huo haa, ñhñ wakëha pë mamo wërï sùüsüupraa nì õhõtaa hëa tapëraa, pei uhe haa! Pei uhe haa! Kami ya wëi sãi wänihïpraa aya têhë, kuno mai *këë!*”, Iwa pei thuwëpë Hräehräëma wäähärï kuo wei, ãrï kutaruhuru wei, **sarai!**, pei uhe ha mamotouma hipësi sãi totihi pãimi ka thouhua weiha rotaa! Ìnahã yutuha pata thë Iwa kuo weixo, kama pei thuwëpë ethäähä Hräehräëma kuo weixo, kipë kuokema. Ai pata thëpëxo, hapa kõmi thëpë pìrioma makii, Iwa anì wakë a hoanì

ha kirihiprarin̄i, kip̄e tukuo xerekeo xoakema, kama yāmi Iwa an̄i wakē pou ha pihiotin̄i.

Hee axo, tēpē axo kīpē ka x̄im̄ayorāyonii thāa

Hee axo, tēpē axo kipē ka xim̄ayorāyonii thāa

Yutuha ipa pata thēpē nī aipēaī nikeru mahiō kuoma. Kama pei yesi e yai makii ha, Hee yanomama thāāhā kuo wei thē xim̄imorāyōma. Īnahā thē kua yaro, Hee aka kuoni, Tēpē pei thārisipē e yai kuoma. Tēpē a ka kuoni, Hee pei yesi e yai kuoma.

ĩhĩ Hee a ka kuonii, xirõ a kuoma. Tëpë aka kuonii, kama pei hẽäröpë e xa kuo hikioma. Kua yaro, Tëpë pei thee epë pree kuo hetuoma, kama pei thãr̃isipë Hee e xirõkõ kat̃o weiha pë riã h̃ip̃i wei, ĩnahã kua yaro, mor̃ m̃amo imik̃iha Tëpë pei thee epë kuoma.

Yutuha pata pei thëpë koruku hõyãänimi. ĩnahã kua yaro, Tëpë naka waato mahõma, pei naka wõxõ mahõma. Hee añ ũhĩ pei yesi e naka wõxõ taāt xi wãr̃iprotima yaro, Hee e pihi waiyoprotima pei yesi e wõxõk̃iha.

Hee eha ai thuwë thëpë hẽärömuu wei thëpë wãr̃ohõ mahõ makii, ũhĩ thëpëha Hee a pihi yai ẽr̃äänimi, kama pei yesi Tëpë e wõxõk̃iha Hee a pihi xirõ ẽr̃akema, “–Kõhõ thûwõp̃emotõma thõkã kõihã yã wãmuu põhõ!”, Hee a pihi yai kunimi.

Ĩnahã kua yaro, kama yãmi Hee pihi kua kohipëa hãthõrãyõma, pei yesi Tëpë eha a xõmõmuu pihio mahõma yaro, “–Üt̃i nahã yã thõ yãi thãt̃ hã kõikñt̃, yã ãr̃ihã ya xõmõmorãyõp̃! yã ãnakãr̃i wõxõ mahõ yãrõ!”, ĩnahã Hee a pihi kua kohipëa ha mahõrñt̃, kama pei pihiñt̃ hãma hutima thõ yaiprarema.

“–Ãwẽi, yã ãnakar̃i wõxõ mahõ yãrõ, yã põhõ wãyõprõ mahõ! Yã ãkãyõr̃i hãma hã ãr̃ñt̃, yã xõmõmuu põhõ, ûr̃ihõ hã yãhãk̃

mīkēpēhā", īnahā Hee a pihi kurayoma pei yesi Tēpē eha. Kua yaro, tītihurupē Hee a mimohururānī, ūhī pihi ha yaipramorinī, hena tēhē, kama pihi xaaria thapramorayopē nahā a pihi kuu mahīōma yaro, pihi topraru mahia rārāyōma, kama a ūā kuapē nahā thē xaari mahī thaprarema yaro. īnahā kua yaro, hēna mahi tēhē, Hee wāā hai hēnakema, kōmi thēpē yāmaka taa tēhē, hapai nahā Hee a yai kuu hēnakema, "—Āwēi, yā hāma hūū wēi thē kūā, tēpē yā pē tōāi, aī thēpē hāmī yā hāma hā ārīnī", īnahā Hee a kuu hēnakema, kama pei yesi Tēpē e mītharīha, a ha upraikinī.

Kua yaro, Hee anī kama pei yesi Tēpē e nakaī kukema, ai yanomama thēpē pīrīopēha, Hee anī tēpē pē riā ha toamanī kama pei yesi Tēpē eha, kua yaro, hapai naha Hee a kuu kukema, Hee wāā hai tēhē, pei yesi Tēpē e nakaī ha, wāā xirō waatorayoma, "—Āwēi yāmakī hāma hūū, yāmi yā hūīmi, yā hāma hūū tēhē, matīhīpē hīpē wēhī yā thēpē ūhīprāīmi thārē, kāmi pēi yā ūrākā yāmi yārō, matīhī yāpē hīpēhōrō makī, thēpē kāyō ūīmi thārē, wāmakī yātēhē yārō!", īnahā Hee a kurayoma.

"—Āwēi, kāmi yāmi yā hūīmi, yā ārīxo yāhākī hāma hūū!", Hee a pihi kuma yaro, kama pei yesi Tēpē e nakaī kukema makii, pei ēāhā kuo wei wāāhā yai haipranimi! Oraka kōmi Hee anī pei yesi Tēpē e nakaī kukema.

Hapai nahā Hee a oraka kōmi a kutariyoma, “–Yāhākī hūū!”. īnahā Hee a kua mahiā pētariyoma yaro, kama pei yesi Tēpē exo, kama Tēpē pei theee pēxo, ai yanomama thēpēxo, komi thēpē pihī hētēmoa nahā marāyoma.

Kua yaro, Hee a wārīremahe, “–Kama Tēpē pei thee epē āhā thaī ta!”, thēpē pihī ha kuni, kua yaro, “–Uti hamī aka kii wa akāyō huu tha? Hei aka kii tha? Maa, hei āsimā ai ka uhurupē kāyōpii tha?”, īnahā Tēpē pei uhurupē wārō e kuo wei, Hee eha a kuma, a wārīha.

Ēhī e kuma makii, Hee wāā yai hamini, pei yesi Tēpē ēhā kuo wei wāhā haipraī pihionimi yaro, kama Hee a pihī kurayopē nahā a xirō kuma, pei yesi Tēpē e nakaīha. Kua yaro, hapai nahā Hee a yai kuma, “–Yāhākī hāmā hūū!”.

Ēhī tēhē, kama pei heri enī Hee a wārīma, “–Uti axo wahakī hama huu tha? Hei āsimā ai kakiixo tha?”.

Kama Hee e wā, “–Ēhī pāxiō õõ, õõ! yāima!”.

Pei heri ēa, “–Asimā ai tha? Hei aka uhurupē kāyōpii?”.

“–Hāī ūhū õõ! yāima!!!”, īnaha Hee a kutakutamoma.

Ēhī tēhē, kama pei heri ēā, “–Uti hamī aka kii tha? Hei hei āsimā ai ka hākāīmii tha?”.

Kama Hee wāā, “–Hāī ūhū õõ! yāima!”.

Pei heri ëä, “–Hei hei tha? ãsïma ai ka yïpñi?”.
Íhñ töhë, Hee wää ora kõmiañ xoa, “–Häi ühü õõ! yäima!”.
Inahä a kua në wäyää kõräyuuhä, pei heri e ha wayerinti,
kama Tëpë pei uhurupë eni noa waxu takema. “–Hei hei tha? hei
hei naärí tha? Nää wäähärí thañ tha?”.
Inahä kama Hee pei heri e ha kurunti, Hee wää matoa
mahiräyoma, “–Awëi, ññ, ññ! Íhñrñkñ! Íhñrñkñ! Yä ãrïxö yähäkñ häma
hüü!”. Inahä Hee a kutariyoma, pei yesi Tëpë eha a ximimuu
pihio wei thëha a pihio toa ha mahitarinti!

Hee anñ pei yesi Tëpë e nakatii töhë, mothaka a tirehuruma.
A ximimuu pihio yaro, waato kama pei yesi Tëpë eähä kuo wei
wäähä xaari haimanimi, a nakaña. Íhñ töhë, mothaka e tirerayoma
makii, thë haruo xoama yaro, Hee a xurukuu xoakema, mothaka
yõõrõ.

Hee axo, kama pei yesi Tëpë axo, kipë häma huu wei thää
xaaria hikiprarema yaro, pukatuha kama Tëpë a pïrïo harayopëha
e pree xuruku hetuoma. Íhñ töhë, Hee axo, pei yesi Tëpë axo, kipë
aaxoarayoma, kipë häma huuha ai yanomama thëpë pïrïo kuopë
hami. Kua yaro, Hee kama a rñä kuapë nahä, pihio xaari kuu kohipë
mahïöma. Kipë urihi a ha pëtarinti, rope mahï kipë arayoma.

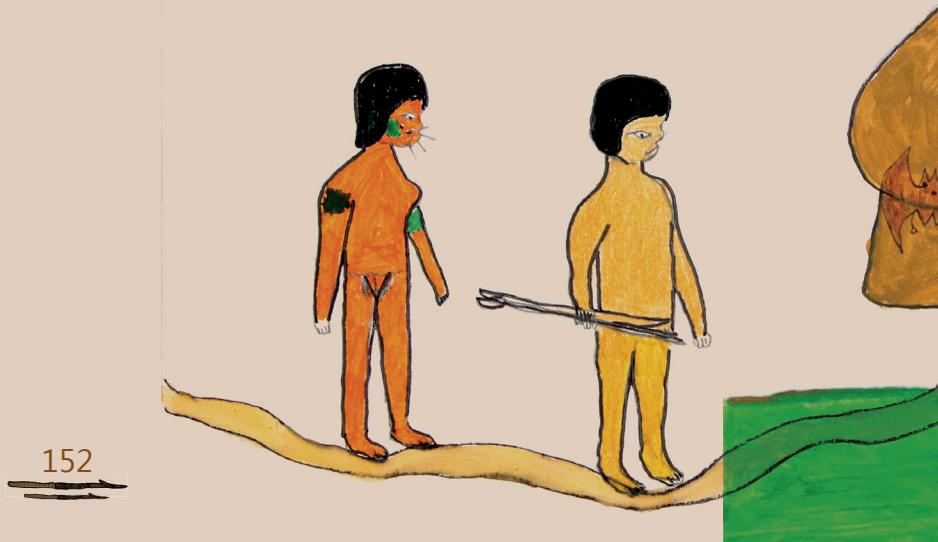
“–Rope mahï kipë kõä häthöpetayu”, inahä ai yanomama

thëpë pihi rïä ha thamapïnì, ïnahä kipë rope kupraruhuruma makii, waiha kipë ha paeketarïnì, yänikïnì mahï Hee a huu xoahuruma. Ai yanomama thëpë pïrïo wei thë ahetoohuru töhë, Hee a huu yanikïa mahiprarioma.

Mothaka ãrïä ha weyamanì, Hee a yänikï mahi huma, ñhñ töhë, ethë weyaahuruma, yänikïnì kipë hutihuru töhë. Kua yaro, ai yanomama thëpë napë kãyõ hãma apirayuwei, ñhñ thëpë pïrïo wei thë ahate mahïha, ethë mothaka weyarayoma. ñhñ töhë, Hee wãä harayoma, ai yanomama thëpë pïrïo wei thë ahatea hikiarioma mamakii, pei yesi Tëpë e mérãmarëma, “–Ãwëi, hëhã yãmakñ miyõ wëi thë kûä, thë prähä mahï xõä. Hëhã kûrânì, hëna mahï tëhë, yãmakñ kõõ hënataäpë!”, ïnahä Hee a kuma pei yesi Tëpë eha.

ïnahä e kuma makii, urihiha kipë riä ha miyöni, Hee anì yäno

nahiki manitayu tēhē, Tēpē anī yāno a yaiha ai yanomama thēpē pīrīo wei thēpēā hīrīrēma. Tēpē anī ūtēpēā ha hīrīrīnī, Hee eha wāā harayoma, “–Ei yāno wāā nī ka ahateyopii, kōō āyōpēā ka poarahii, ei! Thēpēā ūkāpraru ahate ka mahīi!”.

İnahā Hee eha Tēpē a kurayoma makii, Hee wāā huo wei wāā nī ai pērayoma, “–Maā, kīhā ūrō thōthō kā kōēhērēhā, tōōrōma ūtē ūsīkūpē nī hētūttūtīā rēkē kūrānī”, ınahā Hee a kuu yaiapraroma, kama anī thē tapoma yaro, hee a kuoma kutayoni.

ĩhĩ makii, Tëpë wāā haa kōrāyoma, “–Yanomama thëpëä yai marékë thaiha! Thëpëä ĩkāpraru mahĩ marékë thaiha!”.

ĩhĩ tēhë, Hee wāā haa kōrāyoma, “–Kīhā ãrōkōhīhā napērōkōma ĩhĩ thëpëxīā wāhīatī rëkẽ kūrānī”, ɬnahā a kuma.

Yāno aha ai thëpë hiraa wei thëpëä kuo hikioma makii, Hee pei yesi Tëpë eha a kuu pihiyopë nahā a kuma, a rīyā xīmīmuu mahīo yaio yaro, ɬnahā kua yaro, “–Yā ãrīhā xäärī yāā hārāyū tēhë, ūrīhīhā ãrī yērēōīmi tā”, pihi kuma yaro.

ĩhĩ makii, kama pei kipë rīā yērēo wei, Hee anī yāno a thaī he yatiyoma, urihi ha Tëpë axo kipë rīā yērēo wei. ĩhĩ makii, Tëpë hēā waama, yanomama thëpëä yai hīrīrema yaro, “–Yāno aha ĩhĩ thëpëä nī yai hiraa pērē kanī! Kōō ĩhĩ ãyōpēä yai rëkẽ kanī!”.

ɬnahā e kua kōrāyoma makii, ɬnahā Hee a pree kua xaaria hetua kōrāyoma, “–Kīhā ĩrō thōthō kā kōēhērätihā, napērō ĩhĩ thëpëxīā wāhīatī rëkẽ kūrānī. Hēhā kūrānī thē ãhātēīmi, thē prāhā mahī xōā! Hēna mahī tēhë, ĩhĩ yāmakñ xā kōā hēnaa yāīpīi!”, ɬnahā Hee a kuu he yatiama, kama ã rīāi kuapë nahā thēi tapuu mahīā hikia yaro, kama pei yesi Tëpë e mērāmai mahīyōma.

ĩhĩ tēhë, kama Hee a pihi yai kurayopë nahā, urihiha yāno a thaī wei, pei nahīkī manitayopëha, kōna pē yauwa ha taarīnī, pē

pihi kāyō tēapema, kama kīpē yānopē thamuu wei thē ahateha, kōna pē pihī kāyō praa xoakema. īhī pē ha prakīnī, waiha thē titi hīkōkōpru tēhē, pē tēa xoarema.

Kōna pē prakepēha, pē kōāt̄ kōōha, kama Hee āriā kuapē nahā thē tapu mahīyōma yaro. Yāno a yaiha pei yesi Tēpē e pīrīoma, kama Hee aka kuonii, paeketareha a katīkema. Kua yaro, waiha thē titia pookoa mahīpru tēhē, wāā pēāi xoakema. Hapai nahā a kuu xoakema, kama pei pēthapīkīha kōna pē ha yaumakīnī, “-Hī īhī, hā! āsōwāā! Kōna pē! Kōnakī pē! Kōnakī pē āsōwāā! Kōna pē! Kōna pē! Hī āsōwā! Hī āh āsōwāā! Hī!”, īnahā hapa kuu kukema.

Pei yesi e marīxi miyō pihiyoma yaro, īhī tēhē, ēā harayoma, “-Hēāmī, a wahakī ahatekiyu, ya wērī marīxia kure”.

īnahā pei yesi eha kurunī, Hee a hēhākema, kama pei yesi yāno e thaki wei ha. īnahā a kukema makii, waiha wāā pēa kōtāriyoma, “-Āsōwāā hī! Kōna pē, Kōna pē! Āsōwāā! Kōnakī pē! Kōnakī pē!”, īnahā e kuu kōōma.

Kua yaro, pei yesi ēā haa kōrāyoma, “-Hēāmī a hetuariyokē!”.

īnahā e kuu tēhē, e hetua kōkema makii, wāā pēa kōtāriyoma, “-Āsōwāā! Kōna pē! Kōna pē! Hī! Kōnakī pē! Kōnakī pē!”.

īnahā e kuu xirōmoma, pei yesi ēā haa kōrāyoma, “-Ēhāmī

pei ya repuku hami a piria waariya kuariyo!".

Íhĩt tehë, pei repuku hami Hee a waariya kua kökëma makii, íhãwãpea kötärÿöma, “–Ãsõwãä hï! Kõna pë, Kõna pë! ãsõwãä! Kõnakĩpë! Kõnakĩpë!”.

Ínahãa ekuu kõoma, kama pei yesi ëä haakõrayoma, “–Éhãmi mohe piria yoteya kuki!”.

Íhĩt tehë, Hee mohe yotea kökëma. Íhã mohe yotekema makii, ínahãa kua xaaria kõrÿöma, “–Ãsõwãä hï! Kõna pë, Kõna pë! ãsõwãä! Kõnakĩpë! Kõnakĩpë!”.

Kama pei yesi ëä kõo, “–Éhãmi pei ya pariki hami a rahowa yõõrõä ha kuikini, a miki eha”.

Ínahãe kutu tehë, pei yesi e pariki hami Hee a rahowa kua xoakema. Ínahã Hee a ha kuikini, kama pei yesi e naka ha huperini, moxi xaaria mahĩä xoatakii wei! wa krooxo! krooxo! krooxo! “–Ãyë ãyë mahĩ yäitäkë”, pih*i* kua mahĩ tariyo wei, íhã pei yesi eha Hee xi toa mahĩä harurayu wei! Ínahã ai wãmuu kuai haru xoatima!

Tëpë pei yesi eha a wamuu haruprotima yaro, pei moxi aka weheai harutima. Ínahã ai wãmuu kuai haruo xoati tehë, thë haruhuruma. Íhĩ makii, waiha yäno aha Hee ai ha koponi, anëi aipeai wei, pei yõäpasiki riäi hai wei, kama pei pihini thë

tapoma, kama pei yesi Tëpë e yai makiha a ximimoräyöma yaro.

Kua yaro, thë wakaka ha taarint, a wãmuu huraprariyoma. ïhñ töhë, hapai nahã Hee a pihi kurayoma, “–Äwëi, kûã hïkïä, yã wãmoä mahïä hïkïräyöma yärõ, yã wãmuu maprûu xõä. Kïhï thë hâ rûä hïkïräyöma, yähäkñ xã xürüküu xõä!”. ïnahä pihiha kurunt, yãno hamî kama pei yesi exo kipë xuruku xoakema.

ïnahä kua yaro, hëna mahï töhë, kipë aa xoarayoma makii, opisai mahï kipë huhuruma. ïnahä kipë kuatihuru töhë, ethë wakara ëhëhëhohurma, thë rñä wakaraa praukupruu wei, yãno aha kurani, kama yãno thëri thëpë rotaai wei, thapiha rotipa a praatëha, kipë roo pariotima.

ïnahä kua yaro, urihija thë harurayu wei, kõmi thë wakaraa praukua xoarayoma. ïnahä thë kupruu töhë, ai yanomama thëpë napë kãyõ hâma huimapi wei thëpë piriopëha, Hee axo, pei yesi tëpë exo, kipë kõä henatapema.

Kama pei yesi Tëpë exo, ai thëpë piriopëha ïhñ kipë kõõ henaa töhë, yãno thëri thëpënì raxa pë reahu harii paamahe. ïnahä raxa pë thaamai paati he töhë, kipë kõtäpema. ïhñ Hee axo, pei yesi Tëpë exo, kipë hâma huimaï wei yãno thëri thëpënì thë tai maamahe. Kua yaro, kipë huimaï wei, kipë horetarioma, xiri! “–Huo! Huo!” **Tai! Tai!** ïnahä yãno a parikî hamî Hee a kuu

tiporeat tēhē, kama pei yesi Tēpē e warou xokeaat paxionimi, yāno a xikāha e roa paxitakema, yāmi Hee a warou tiporeama.

Kua yaro, ūhē yāmi eha yāno thēri pēā pētariyoma, “-Aaëëii! Aaëëii! Aaëëii! Warou tiporeahuru aaëëii!”, īnahā Hee noa thamahe.

Urihi ha pei yesi e naka wai harupēha, Hee pei moxi weheat haruma, pei yesi e wīxīkīnī moxi wehe mahīā haruprariyo wei, ai yanomama thēpēha kīpē yahi henarānī, Hee wāā harayoma, hapai naha a kurayoma, “-Yā ūrīxō yāhākē hāmā hūimama”, īnaha akutarioma. “-Kama yāmi a hāma huu wei a ta” thēpē pīhi kuma makii, kama Hee anī thāā xaari wēkema.

Hapa yanomama a yai xaari kopemama makii, yāno a parīkīha Hee a nī aipēat kukema, kua yaro, pei yōāpasikī harayoma. ūhē tēhē, yanomama a nahā ayaayahurumahe, “-Aya ayataka! Æāõõ! Aya ayahaal!”.

Īnahā yāno thēri thēpē kuma makii, kama Hee wāā pētariyoma, “-Moxī rōxī wēhē kārē yāüpīyēē, ēpē pīhītā kūū”, īnahā a kurayoma.

Ūhē tēhē, yāno thēripēā haa kōrayoma: “-Ha! Peiyo aaëëi! Moxī rōxī wehe yaua toko piyēi yoko Æāõõ!”, īnaha e thēpē kuma.

Īnahā aha kutarīnī, yāno a parīkī hamī a yētaat tiporeat

xoakema. īnahā a kuaī tēhë, yāno thëri thëpënī a yowamahe, huu tihi āhäsipënī. A yowama makihi, a yai yowapranimihe, a tukua he yatikema.

ĩh̄ a ha tukuikinī, hutu mosi hamī a yēa tirea mahīā xoarayohuruma, a tirea mahīketayu wei, ĩhā kuranī, hutu pei mosi koro yai xatiyokiripē hamī, a kea wëtēa kua xoarayohuruma. Kua yaro, kihamī a pīria kua xoa kīria, hutu mosi koro yaiha.

īnahā Hee a kuprohuru tēhë, kama pei yesi exo kīpē xīmīāyorayuu wei, kihamī Xamathari pē urihipē hamī, Tēpē e rērēa xeerea kua xoa paxirayoma, ai yanomama thëpēha a taamuu huo pihiyō maama yaro.

īnahā Hee axo, Tēpē axo kīpē kuprarioma.

Yutuha pata thëpē hapa rarou tēhë, īnahā thëpē kuama, hei ihi thāa.

160

Thuwë aka Tērēmaprariōnii thā

162

Thuwë aka Tērēmaprарionii thāa

Awei, kihamī, yutuha, horepē hamī, kami yamakī nī patapē hapa pīriotayoma. Pata thēpē pīriotayu tēhē, thēpē nī aitheriai nikeru mahioproma. Yanomama pata thēpē hapa pīrō wei, yāmi thēpē pīrionimi, hei yanomama thēpē nī ka aipēanii tēhē, thēpē yai wārōhō mahi yaro, thēpē hōximaāi nikeru mahioproma. Kami yanomama yamakī ka kurenaha, ūhī thēpē yai kuo pariomā makii, thēpē hōximitu mahiōma. ūhī yanomama thēpē yai ka hōximaanii, hei kami oxe yamakī rarou hēaī wei yamakīnī, yama thē taprani mi makii, ei ipa pata thēpēnī thāāha wēaī wehi, yama thāa xirō hiriāi hēaimatayu. Kua yaro hei tēhē ūhī ya thāāha wēaī pihi, “–Hei kaho oxe wamakīha, kami yanī ya thāāha wēaī maa tēhē, wamakī pihi hētēmōrāyu ta!”, ya pihi kuu yaro.

Hei thuwë Tērēma a ka kuprariomii, hapai naha ethē yai kuaī paxioma. Hapa mahi, pei nēē ēnī a thaprai tēhē, a totihioma makii, waiha kama a pataī ha kuikīnī, a nī aipēaī wei ethē kua xoaprarioma. ūhī makii, a oxeo tēhē, kama pihi pree totihionimi, kama thuwë a yai taamu kuwē totihi mahi makii, kama pihīha a

taamu xomiōma.

ĩhĩ tēhē, kama a patahuru tēhē, pei imikī nī aipēahuruma. Utī thēha imikī nī aipēama tha? Wamakī pihi kunomai. ĩhĩ Tērēma a riā kupru wei a pataimatayu yaro, pei imikī nī aipēano mai, pei nahasikī nī pree aipēama. Hapaa tēhē, pei imikī totihiomā makii, pei hākāimikī patahuru tēhē, pei nahāsikī yai kōkāprioma. Utī thēha nahāsikī kōkaprioma tha? Wamakī pihi ku nomai. Ȳp̄

hānakīha a titiotayu tēhē, a xaari totihi titionimi yaro, nahāsikī yai kōkāprarioma. Īhā a titiranī a xaari roonimi, pei hākāimisikī ha imikī xaari hoohoonimi, ȳp̄ hanakī parīkīha a xirō huaī puotima, imikī reiprarotima. Īnaha thē kua yaro nahāsikī kōkāā xoaprarioma. Īh̄ nahāsikī ha kōkaprarinī, morī mahi nahāsi xirō kuprarioma.

Īh̄ makii, hapai naha a kuama. Hapa mahi a patahuru tēhē, nahāsi hoyamonimi. Waiha a ha ȳp̄morunī, nahāsi hoyamuu

xoatarioma, thuwë a yai mahi kuoma makii, a nî aipëprarioma yaro, pei hăkăimisiha imikî xirõ hooma. Íhñ imikî hoo têhë, ai yanomama thëpë pihi yai moyamipronimi, “–Kama imikî kuapëa hăthõa”, thëpë pihi xirõ kuma.

Ȳp̄ hānakīha a titio tēhē, pata mōri nahāsi xaariprarioma. Yamakīnī tuamu wei, Tērēma yama nahāsipēāha ka hiraī wehi, ūt̄ thēpē ka kurenaha nahāsi kuprarioma, koraha yama sipēka tuai wei ūt̄ thēpē pree ka kurenaha nahāsi kuprarioma. Īnaha nahāsi kuprarioma yaro, pei hākāimisiha nahāsi xirō hooma, ai thēpēha

nahāsi tapramu pihio maama yaro, īnaha a kuama.

Īh̄t makii, nahāsi taprať maa makurahii, pei yau eni nahāsi xirō taarema. Nahāsi kua nī kirihiā yaro, ai yanomama thēpē nokamapuu maama makii, pei yau e mamo xirō kekema, a ȳp̄moa ha hurarīnī, e mamo kea xoakema. Yanomama thēpē nokamapoimi mahioma makii, pei yau e hathomoa hērayohurupēha, e mamo kekema, mau ukaha a yārīmopēha. Īh̄t mamo ka kekenii tēhē, pei amipē e yārīmoa hurarayu wei, maa masiha nahāsi namo thamuu paa xoa tēhē, nahāsi taarema: **xēēēki, xēēēki, xēēēki, xēēēki.**

Nahāsi riā namo si yahate mahipru wei nahāsi namo thamoma. Īh̄t kami yanomama yamaki nahāsi ka kurenaha nahāsikī kuo wei, waiha nahāsikī ha kōkaprarīnī, mōri nahāsi kohipē mahiō wei, nahāsi kua xoaprarioma. Yanomama yamaki nahāsi épēhē ka kurenaha nahāsi kupru maama, kama a nī yai aipěať hikia yaro, kohipē nahāsi kuprarioma. Huu tihipē kohipē makii, tihipē hekekai mahioproma. Huu tihipē ka hekekanii, kama epē riā ha hekekani, nahāsi namo taamoma. Īh̄t makii, kama epē hekekanimi, pei hēärōpē e xirō hekekea xoaprarema.

Awei Tērēma anī pei hēärōpē eka hekekeprarenii, hapai naha thē yai kukema. Tērēma pei yau eni hai kīkī upraa taari wei, e kīkī

noa waxua xoakema. ũhĩ têhë, Têrëma anि pei hëäröpë e nakaи xoakema, hapai naha e kuma “–Hapai! Asima ainि hai kiki noa waxuu kupeni, yaha kiki waharayu, wa huu ohotaa kura?”, inaha Têrëma anि pei hëäröpë e noa thaи xoakema.

Têrëma anि pei hëäröpë e nêhë asihiprai maama, a yai

hekekea mahirarema. Thuwë a yai kuoma makii, a nī ha
aithëriprarīnī, ūhū thuwë mori mahi nahāsi namo mahi kuprarioma.
Awei, ūhū tēhë, Tērēma axo, pei hēārōpē exo, pei amipē exo, pei

uhurupë exo pë aa xoarayohurma, hai kikì waîheha. Têrêma pihi ūûxi topraru mahioma. Ìhñ têhë, hai kikì waî heha, pë katitia xoarayoma. Pë katitia xoarayohuru weiii!... hai kikì upraapëha, Têrêma pei hêäröpë e tua xoatakema. Thuwë pë rooma pëhëthëo têhë, pei hêäröpë eni hai kikì pihi kâyô tixitaî xoakeharayoma.

Pëhëthëha thuwë kipë roo huo têhë, hapai naha thë yai kuprarioma. Hapa ai hai kikì pihi kâyô kei têhë, Têrêma kama pei amipë eni pei uhurupë e hîpikema, xirô anî ai hai kikì riä ha këprani. Kua yaro hapai naha e kutarioma, “–Asa, õõ, ei asima wa ai têa pariri, kihi hai yakikì pihi kâyô këpraî paritaa!”. Înaha e ha kutarini, Têrêma eha kama pei uhurupë e hîpitakema makii, pei nêe ëni hai kikì riä ha këprani, a ni mii ukutaa têhë, kama pei uhurupë e hâkârâkîha Têrêma e nahäsi kea hëtakema, **wâ kroxo!** Ìhñ têhë,

Tērēma a ha kiriranī, kama pei amipē eha wāā haa xorayoma, “–Asa, ei asima waa kāyōi kōtāpuhuru, ai haari mahiprariono”, īnaha e kurayoma. īnaha e ha kurunī, “–*Huu!* Asima ainī ipa uhuru a hekekea tokoprareno!”, īnaha kama Tērēma pei amipē e pihi kuu maama, hai kīkī xuuni kama e imikī pree wakē naha ruoma yaro, kanasi yai tapranimi, “–Hai kīkīnī a pītīrayu wei, a pītīri mia pēata kuranī”, e pihi kuma.

Kīkī pihi kāyō tixitia hurapraī tuo tēhē, pei amipē e kopohuruma, Tērēma anī kama pei uhurupē e hapa hekekea parīprari wei a kayō parīraahuruma, yano a hamī. Ihi tēhē wāā yai hanimi, Tērēma kanasi hapa tapranimi yaro, hapai naha pei hērapē e xirō kuokuhuruma Tērēma eha, “–Ase! Ya kōā parīpohuruma. Asimaai a haarimoā mahirāyōma. Yāmi wahakīnī waha kīkī wai huo!”, īnaha pei amipē e kurayohuruma. īnaha a kurayu wei pei āmipē e parīa mahiā xoatariohuruma, a nī taati maama, “–Ipa uhuru a haari xaari ta”, a pihi kuma yaro, Tērēma kanasi makiha.

A kāyō ha kopohuruni, thapiha ūhī a ehe yoraa taarema makii, mamakai, e pihi nī mii kuapētarioma, kama pei uhurupē enoā mīa pou maama, “–Ya ūkīrayu tēhē, Tērēma anī yaā hīrī tēhē, a tukua hathōrayu ta”, a pihi kuma yaro, a kāyō xirō parīrayoma.

Uti thëha a kăyō parirayoma tha? Wamakî pihi ku nomai. Kama yanomama pë yaiha ūhĩ thuwë aka Tērēmapraronii āriā xëpramai yaro, kama pei uhurupë enoā miā pou maama. Kanasi noā pree miā pomamohoronimi ai thëpëha, thëpë wasurema yaro, “–Mamakai! Mamakai! Yamakî ūkîtî kukii têhë, a moyamia tokorayu!”, inaha e kurayohoroma.

Pei amipë eha kopohuruni, wāisiā ethë nai tetehea hëtario wei, Tērēma pei hëäröpë e ithoa hëa xoaharayoma. ūhĩ a ithoa nëhë ikääima i yaro, Tērēma a pihi topraru paama, yāmi mahi kipë kua hëprarioma yaro, a ithopraki wei, **wā thëi!** ūhĩ a ha ithopraikin, he tisikamu xoakema, iro xipení he natixia mahi marariwehi. Inaha he thamuu têhë, Tērēma ani a nakarema. ūhĩ a naka i têhë, a ukua xoatakema, hapai naha Tērēma a kurayoma yaro: “–Hapai, hëämì wa ha huiman, aho noma yapë taa!”, inaha Tērēma a kua totihia mahi tarioma.

A kua totihia mahitario weini, pei hëäröpë ehe totopraa têhë, a hekekeprarema, **wa kriihii!** Nahäsi namo si yahate mahi yaro, pei hëäröpë eni mii thaa mahiápëtarema.

Tērēma pei hëäröpë e ka hekekeprarenii, a høyäänimi, waato mahiha yähikî ihiapema. Inaha kua yaro hapai naha thë thapuu xoama, kama wiñ eha ai hai kiki kõmosimaki wei, ūhĩ têhë, pei

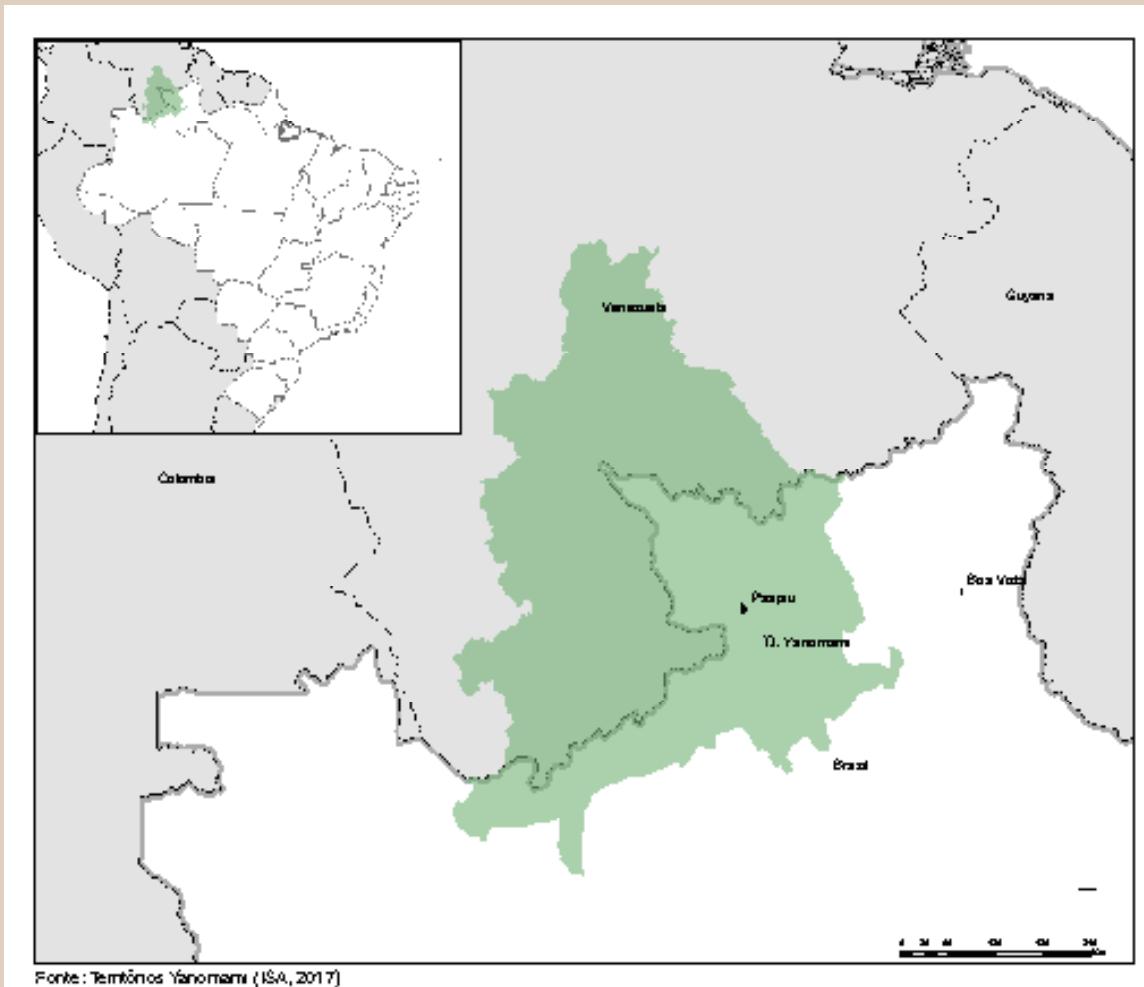
hēārōpē e yāhikī hrīkīmapoma. Īhī yāhikī hrīkīmapuu tēhē, ai hai kīkī wāisiāpē araa heakaa he yatia kōkēma. īnaha Tērēma anī pei hēārōpē e yai makii, yāhikī thapoma.

īnaha thē kua makure, yāhikī hōyāmanimi, waatoha yāhikī kāyō kopema “–Ipa wārō a nī wāyāāpēha, ya xēa hathoprarihe!”, Tērēma pihi yai kunimi, a yai thēa hikiprarioma yaro. Tērēma anī pei hēārōpē e yāhikī kayō kōō tēhē, pei yau e ukua pakema. īhī pei yau enī hai kīkī karotari wei, pei heri e yāhikī titia taarema, īhī makii, wāā hanimi, mamakai mahi pihi kuapētarioma.

Pihi kuapētario wei, ai thēpēha waxixi noa ha wēyēmorinī, Tērēma āriā xēprai wehi, hapai naha thē thaī xoakemahe: kōō āyōkī wārōhō mahi yootopraamaī xoamahe, oko hipēxo, parokoxi hipēxo, ai tihipēxo, kahu usihipēxo. Tihipē xatitia ha xoamakīhenī, wakē a horaa xoakemahe. īhī wakē a ha horakīhenī, thuē thēpēha Tērēma noa waxua xoakemahe, a kāyō riā ha herimahenī. īhī tēhē, ai thuē anī āmoā thāā thaa paripema, īhī thāā thaī tēhē, wakē a kuokuopēhamī, Tērēma a hapa hāīrēmahe, a ehe taaī heha. A eheo tēhē, wakē aha āriā īxīmai yarohe, **wā! krēī!** īnaha a thapraihe tēhē, hapai naha Tērēma a kutariyoma: “–Üsū, üsū, thē īsīmāī!”, īnaha a ha kutarīnī, kama a yainī āmoā thāā thaa nohopema, hapai nahā a āmoā kutarioma, “–Hāī

ẽtẽkẽõ! Hãi ẽtẽkẽõ! Hãi ẽtẽkẽõ!". Ìnaha a nì mii ãmoã kutu têhë, wakë a pata horaa pëhami a hãiya thaa xoaremahe. Ìhñ a hãiři wehi, wakë a pata horaa pëhami, a kea thamakemahe. Ìhñ a ha hãiprakihen, kahu usiha nahäsi xi wâřipraa têhë, ai kôõyõpën a yai patëtëpraa mahikemahe. Kua yaro Ìhñ têhë, a ïxïä mahipema, a hokitaanimi. Ìnaha hei Tërëma thää kutaama.

Brasil hamि Nasarana hamि Yanomama thëpë urihipë he prauku wëa wei thë utupë

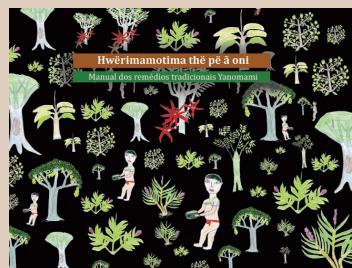
URIHI ANË THËPËÑ POUWI SABERES DA FLORESTA YANOMAMI

XAPIRI THËÄ ONI | PALAVRAS ESCRITAS SOBRE XAMÃS YANOMAMI

XAARIA PRATIMA THËPË: MORZANIEL İRAMARI YANOMAMI E ANA MARIA MACHADO

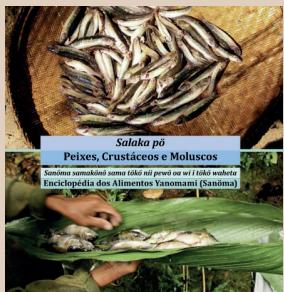
HAY/ISA - 2014

HWËRÍMAMOTIMA THË PË À ONI - MANUAL DOS REMÉDIOS TRADICIONAIS YANOMAMI

XAARIA PRATIMA THËPË: MORZANIEL İRAMARI YANOMAMI, EHUANA YANOMAMI,
BRUCE ALBERT, WILLIAM MILLIKEN E VICENTE COELHO.

HAY/ISA - 2015

SALAKA PÖ - PEIXES, CRUSTÁCEOS E MOLUSCOS

XAARIA PRATIMA THËPË: MORENO SARAIVA MARTINS, CARLOS SANUMA, JOANA
AUTUORI, LUKAS RAIMUNDO SANUMA, MARINALDO SANUMA, OSCAR İPOKO
SANUMA, RESENDE MAXIBA APIAMÖ.

HAY/ISA - 2016

Território e Comunidades **Yanomami** Brasil-Venezuela 2014

*Yanomami thëpë
urihipë ãha
wëaî wii siki*

TERRITÓRIO E COMUNIDADES YANOMAMI BRASIL - VENEZUELA | YANOMAMI THËPË URIHI PË ãHA WËAÎ WII SIKI

XAARIA PRATIMA THËPË: AIMÉ TILLET, ESTÈVÃO BENFICA SENRA, JOSÉ BECERRA RUIZ,
MORENO SARAIVA MARTINS, RENATA ALVES.

INSTITUTO SOCIAMBIENTAL - 2014

GARIMPO ILEGAL NOS TERRITÓRIOS YANOMAMI (BRASIL - VENEZUELA)

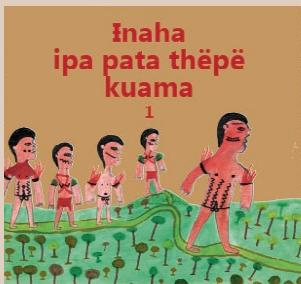
XAARIA PRATIMA THËPË : ESTÈVÃO BENFICA SENRA,

MARIA LUCRÉCIA HERNANDEZ, JOSÉ BECERRA RUIZ

INSTITUTO SOCIAMBIENTAL - 2017

Garimpo Ilegal nos Territórios **Yanomami e Ye'kwana** (Brasil-Venezuela) 2017

INAHA IPA PATA THËPË KUAMA 1

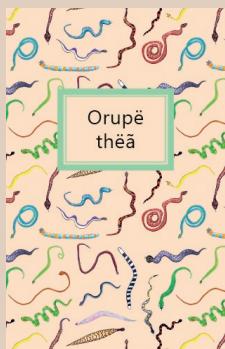
ORGANIZAÇÃO: ALFREDO HIMOTOMA YANOMAMA, HELDER PERRI FERREIRA

EDIÇÃO: HAY/ FAE - UFMG/ SIEY/ FINO TRAÇO - 2017

YURIPË SIKI | PEIXES DO RIO CTRIMANI

ORGANIZAÇÃO: KASSUA ADNALDO YANOMAMI, MOZARILDO YANOMAMI, MARY AGNES NJERI MWANGI,
ANA MARIA A. MACHADO, HELDER PERRI FERREIRA, CORRADO DALMONEGO

EDIÇÃO: HAY/ FAE - UFMG/ SIEY/ FINO TRAÇO - 2017

ORUPË THËA

ORGANIZAÇÃO: KASSUA ADNALDO YANOMAMI, MOZARILDO YANOMAMI, MARY AGNES NJERI MWANGI, ANA MARIA
A. MACHADO, HELDER PERRI FERREIRA, CORRADO DALMONEGO

EDIÇÃO: HAY/ FAE - UFMG/ SIEY/ FINO TRAÇO - 2017

YIPIMUWI THËÃ ONI | PALAVRAS ESCRITAS SOBRE MENSTRUAÇÃO

ORGANIZAÇÃO: EHUANA YAIRA YANOMAMI, ANA MARIA MACHADO

EDIÇÃO: HAY / FAE - UFMG / SIEY / FINO TRAÇO - 2017

TÄ SAÖKA WI Í TÄ WAHETA | ALFABETIZAÇÃO SANÖMA

LIVRO 1: TÄ KATEHAMÖ LOTETEI Í TÄ | VOGAIS

LIVRO 2: TÄ KATEHAMÖ UTITII Í TÄ | CONSOANTES

ORGANIZAÇÃO: RESENDE MAXIBA APIAMÖ, MARINALDO SANUMÁ, LUKAS RAIMUNDO SANUMÁ, SANDRO SANUMÁ, MORENO SARAIVA MARTINS, JOANA AUTUORI

EDIÇÃO: HAY / FAE- UFMG / SIEY / FINO Traço - 2017

ÖNIMATIMA YANOMAE YAMA THËPË PIHI MOYAMIMAIWI SIKI

ALFABETIZAÇÃO YANOMAE | VOGAIS E CONSOANTES

ORGANIZAÇÃO: KASUA ADNALDO YANOMAMI, MOZARILDO YANOMAMI, MARY AGNES NJERI MWANGI, CORRADO DALMONEGO

EDIÇÃO: HAY / FAE - UFMG / SIEY / FINO traço - 2018

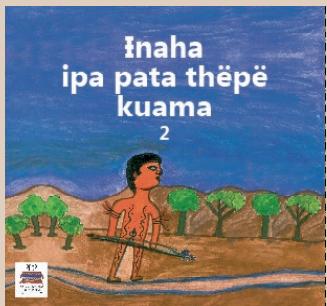

PIHI MOYAMIPROTIMA SIKI

ALFABETIZAÇÃO YANOMAMA | VOGAIS E CONSOANTES

ORGANIZAÇÃO: MARCONI KARIUNA YANOMAMA, ALFREDO HIMOTONA YANOMAMA, GENIVALDO KREPUNA YANOMAMA

EDIÇÃO: HAY/ FAE - UFMG/ SIEY/ FINO TRAÇO - 2018

INAH IPA PATA THËPË KUAMA 2

ORGANIZAÇÃO: ALFREDO HIMOTONA YANOMAMA, HELDER PERRI FERREIRA

EDIÇÃO: HAY/ FAE - UFMG/ SIEY/ FINO TRAÇO - 2018

FORMATO: 23 x 21 cm

TIPOLOGIAS: Ebrina, Comic Sans, Segoe Print e Freehand521 BT

PAPEL DA CAPA: Supremo 300g/m²

PAPEL DO MIOLO: Couchê 150g/m²

ASSESSORIA GRÁFICO EDITORIAL: Fino Traço Editora LTDA

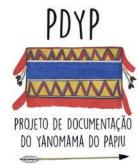
COORDENAÇÃO EDITORIAL: Betânia G. Figueiredo

PRODUÇÃO EDITORIAL E AJUSTES GRÁFICOS: Edson A. A. Oliveira

COORDENAÇÃO DE AJUSTES E REVISÃO DE PROVAS: Tainah V. S. Leite

Hei pata thãä kakiiní wamakí pihi homopramaí wei
thë kua, wamakí pihi hëtëmoma makii, hei thãäka
kiiní wamakí pihi moyämí rurupuu wei thë kua, ihi
tëhë hapai naha wamakí pihi thamari "awei, hei
thãä totihi yaro, kami yamakini pata kuai paxiopë
naha hei thãäka kii, ihi yathä türümai pihio" einaha
wamakí pihi thamaí wei thë kua.

Hei ripro siki thaí wehi thëpë

PROJETO DE DOCUMENTAÇÃO
DO YANOMAMI DO PÁPIU

HUTUKARA
Hutukara Associação Yanomami

ISA
Instituto Socioambiental

Hei ripro siki thaí wehi thëpë pairimatima thëpë

U F *m* G

MINISTÉRIO DA
EDUCAÇÃO

ISBN: 978.85.8054.396-4

9 788580 543971